

de denkbeeldige geest

U.G. Krishnamurti

De denkbeeldige geest

De denkbeeldige geest

U.G. Krishnamurti

Inhoud

Voorwoord	7
1. De zekerheid die alles wegvaagt	13
2. Hoop kijkt naar morgen en niet naar vandaag	53
3. Niet-weten is je natuurlijke staat	67
4. Er valt niets te begrijpen	97
5. Wij hebben van deze samenleving een jungle gemaakt	135
6. Een computer vraagt zich niet af hoe hij functioneert	177
Verklarende woordenlijst	193

Oorspronkelijke titel: Mind is a myth
Nederlandse vertaling: Samsara Uitgeverij bv 2004
Vertaling: Mike Bryant
Omslagontwerp: Kees Schreuders (www.ods.nl)
Lay-out: Studio 28, Hillegom
ISBN: 90-77228-24-1
NUR 728

Niets uit deze uitgave mag gereproduceerd worden zonder schriftelijke toestemming van:
Samsara Uitgeverij bv, Herengracht 341, 1016 AZ Amsterdam

Voorwoord

U.G. Krishnamurti, geboren te Zuid-India in 1918 en niet te verwarren met J.K. Krishnamurti is bekend om het feit dat hij alle dogma's, spirituele leringen, goeroes, religies, filosofieën direct van tafel veegt als zijnde allemaal onzin. Om die reden heeft hij als bijnaam 'de anti-goeroe' gekregen. U.G, zoals hij wordt genoemd, geeft geen lezingen en organiseert geen bijeenkomsten. Wel praat hij met mensen, in zijn woorden 'informeel', wanneer hem dat gevraagd wordt.

Enkele van zijn uitspraken zijn:

'Ik heb geen enkele gedachte die ik 'mijn' gedachte kan noemen. Niet één gedachte, niet één woord en niet één ervaring.'

'Jullie lijden alsmaar omdat jullie anders willen zijn dan wie je bent.'

'De problemen in de wereld zijn niets anders dan een verlengstuk van onze eigen problemen.'

‘Alles wat nodig is voor het overleven van dit levende organisme is al aanwezig. Alles wat we met ons intellect aan kennis hebben verzameld kan nooit op tegen de ongelooflijke intelligentie van ons lichaam.’

‘De natuur creëert unieke individuen terwijl onze cultuur raamwerken creëert waar we allemaal in moeten passen.’

‘Spiritualiteit is een uitvinding van de geest, en de geest is een mythe.’

‘Alle religies beloven je rozen maar uiteindelijk krijg je alleen maar de doornen.’

‘Ik heb overal een mening over, van ziekten tot heiligheid, maar mijn mening is niet belangrijker dan die van de werker.’

‘Je zoektocht eindigt met de realisatie dat er niet zoiets als ‘verlichting’ bestaat.’

‘Pas als je alle spirituele paden hebt verworpen, kun je je eigen pad vinden.’

‘Stop met denken en begin te leven.’

Dit boek bevat bewerkte gesprekken die in 1983 en 1984 plaatsvonden tussen U.G. Krishnamurti en verschillende vragenstellers in India, Zwitserland en de Verenigde Staten.

In deze gesprekken hamert U.G. er constant op dat hij geen boodschap voor de mensheid heeft en dat degenen, die beweren dat wel te hebben, op zijn minst misleid zijn.

U.G. kreeg religie en spiritualiteit met de paplepel ingegoten. Zijn grootvader was lid van de Theosofische Ver-

eniging en kende alle kopstukken uit die tijd goed. U.G. zegt daarover: ‘Mijn grootvader hield een soort open huis waar allerlei mensen kwamen. Bedelmonniken, swami’s, schriftgeleerden, goeroe’s en mahatma’s die eindeloos discussieerden over filosofie, religie en metafysica.’ Ook nan zijn grootvader hem mee naar heilige plaatsen, goeroe’s en ashram’s in heel India.

Maar U.G. begon steeds meer te twijfelen aan wat hij later ‘de handel in heiligheid’ noemde.

Zijn scepsis groeide, en zo zeer zelfs dat zijn grootmoeder over hem zei dat hij ‘het hart van een slager had’.

Toen hij ongeveer 21 jaar oud was – hij studeerde toen filosofie en psychologie aan de universiteit van Madras – stelde een vriend hem voor om naar Ramana Maharshi te gaan. U.G. was er inmiddels van overtuigd dat alle ‘heilige mannen bedriegers waren, maar bij Ramana had hij een ander gevoel.

U.G. had drie vragen voor Ramana:

Hij vroeg: ‘Bestaat er zoiets als verlichting?’

‘Ja, dat bestaat’ antwoordde Ramana.

‘Zijn daar nog gradaties in?’ vroeg U.G.

‘Nee,’ zei Ramana, ‘Er zijn geen gradaties, het is allemaal één geheel.’

Uiteindelijk vroeg U.G.: ‘Kunt u dat, wat ze verlichting noemen, aan mij geven?’

Terwijl ze elkaar aankeken antwoordde Ramana: ‘Ja, ik kan het je geven, maar kun je het ontvangen?’

Vanaf dat moment werd U.G. een zoeker die zich maar bleef afvragen wat het was dat hij niet zou kunnen ontvangen.

U.G. had alles wat iemand zich kan wensen: een goed voorkomen, van rijke komaf, een gedegen universitaire opleiding en een goede carrière.

Dit alles gaf hij op om het antwoord te vinden op één brandende vraag:

‘Bestaat er, zoals alle religieuze tradities ons doen geloven, werkelijk zoiets als vrijheid, verlichting en bevrijding?’

U.G. beweert dat hij zelf nooit een antwoord op deze vraag heeft gekregen omdat hij inzag dat er geen antwoorden op dergelijke vragen bestaan. Hij ontdekte dat de oplossing het *verdwijnen* van vragen van filosofische aard was.

Zoals hij het zelf zegt: ‘Als al je vragen uiteindelijk opgaan in één vraag, *jouw* vraag, dan moet die vraag uiteen spatten en voorgoed verdwijnen, waarna er een soepel functionerend biologisch organisme overblijft dat vrij is van de vervorming en de bemoeienis van het scheiding aanbrengende denken.’

Bij U.G. is ieder verlangen, dat verder gaat dan het verlangen om te overleven en je voort te planten, verdwenen.

Zoals hij zelf zegt: ‘Er is geen verschil tussen mijn functioneren en dat van een kwal.’

Behalve het verlangen om in de basisbehoeften van het lichaam te voorzien, heeft hij geen enkele andere verlangens en zeker niet op psychologisch of spiritueel gebied.

U.G. heeft geen school, ashram of meditatiecentrum opgericht. Hij heeft geen leer te verspreiden. Hij houdt geen publieke bijeenkomsten, zit niet op een podium, geeft geen yogaoefeningen op en draagt ook geen oplossingen aan voor de steeds groter wordende problemen van de mensheid.

Hij is een gewone man die informele gesprekken houdt met een ieder die hem daarom vraagt.

‘Ik heb geen boodschap voor de mensheid’ zegt U.G. ‘Maar van één ding ben ik zeker en dat is dat ik je niet kan

helpen bij het oplossen van je problemen. En als ik je niet kan helpen, dan kan niemand dat.’

In U.G. vindt geen zoektocht plaats en daardoor is er ook geen sprake van een doel. Zoals hij het zelf zegt: ‘Mijn leven bestaat uit een serie op zichzelf staande gebeurtenissen.’

Er is in hem geen ‘iemand’ die ‘iets doet’, er is niemand aanwezig.

Wat er wel is, is een kalme, soepel functionerende en zeer intelligente biologische machine en verder niets.

Het is niet verwonderlijk dat U.G. ‘banale’ onderwerpen als wetenschap, religie, politiek en filosofie ter zijde schuift en direct tot de kern van de zaak komt en daarbij zijn standpunten eenvoudig, overtuigend en rustig uiteenzet aan een ieder die het wil horen.

Wim Zonjee

De zekerheid die alles wegvaagt

Ik zou nooit op een podium gaan zitten en dan praten. Dat is te gekunsteld. Het is zonde van de tijd om over zaken te discussiëren in hypothetische of abstracte bewoordingen. Iemand die boos is gaat ook niet genoeglijk zitten praten over boosheid; daarvoor is hij te boos. Dus ga me nu niet vertellen dat jij in een crisis zit en dat je boos bent. Waarom praat je over boosheid? Tot aan je dood leef je in de hoop dat je, op een dag, op de een of andere manier niet meer boos zult zijn. Hoop hangt als een zware last om je nek en als dit leven geen hoop meer biedt, dan verzin je een volgend leven. Er komen geen volgende levens.

Nou, je kunt in ieder geval niet zeggen dat praten met jou iemand hoop geeft. Waarom spreek je eigenlijk als je niet de bedoeling hebt om te troosten of om onderricht te geven?

Wat kan ik anders doen? Jij komt naar mij toe en ik praat. Wil je dat ik je bekritiseer of dat ik je ga stenigen? Dat heeft geen zin, want niets raakt je omdat je een ondoor-

dringbaar harnas rond jezelf hebt opgebouwd. Omdat je niet in staat bent om je eigen toestand te begrijpen, reageer je door middel van het denken dat uit niets anders bestaat dan jouw denkbeelden en gedachten. Reactie komt voort uit het denken. De pijn waar jij doorheen gaat, is voor mij duidelijk voelbaar zonder dat ik die pijn hoef te ervaren. Bij mij is er geen sprake van ervaring. Zo liggen de zaken. In deze natuurlijke staat voel je de pijn van anderen, of je ze nu persoonlijk kent of niet. Onlangs lag, in een ziekenhuis hier vlakbij, mijn oudste zoon op sterven ten gevolge van kanker. Ik was in de buurt en bezocht hem dikwijls. Vrienden vertelden mij later dat ik gedurende die tijd hevige pijn had totdat hij stierf. Ik kan daar helemaal niets tegen doen. Pijn is een uitdrukking van het leven. Ze wilden dat ik hem zou proberen te genezen van zijn kanker. Maar als ik zijn tumor had aangeraakt, zou deze zijn gaan groeien want ik zou er alleen maar leven aan gegeven hebben. Kanker is een vermenigvuldiging van cellen, dat weer een andere uitdrukking van het leven is. Alles wat ik zou doen, zou het alleen maar versterken.

Dus je voelt het lijden van anderen en tegelijkertijd ben jij er vrij van?

Lijden is een ervaring en bij mij is er geen sprake van iemand die iets ervaart. Jij en het leven zijn niet twee verschillende dingen. Het is één ongedeelde beweging en alles wat ik er over zeg, zou misleidend en verwarrend zijn. Je bent niet een 'persoon', niet een 'ding' en niet een afgescheiden entiteit, omgeven door 'andere' dingen. Die ongedeelde beweging is niet iets wat je kunt ervaren.

Maar als je spreekt over leven zonder dat er sprake is van ervaren, dan komt dat nogal irrationeel over voor ons.

Dat wat ik zeg, komt in botsing met jouw denken. Het enige wat je doet is logica gebruiken om die afgescheiden structuur te handhaven en niets anders. Nogmaals, je vragen zijn gedachten en daarom reactief. Alle denken is reactief. Je probeert wanhopig dit pantser, dit schild van het denken, te beschermen en je bent bang dat het leven jouw bescherming misschien wel zal vernietigen. Het leven is als een onstuimig wassende rivier die beukt op de oevers en die een gevaar vormt voor de grenzen waarbinnen ze behoort te stromen. Jouw denken en jouw lichaam hebben hun beperking, maar het leven zelf wordt daar niet door gehinderd. Dat is de reden waarom leven in vrijheid pijnlijk is voor het lichaam; de kolossale uitbarsting van energie die bij mij plaatsvindt en iedere cel opblaast, is pijnlijk voor het lichaam. Je kunt je dat niet voorstellen, want dat overtreft je stoutste verwachtingen. Daarom blijf ik erbij dat het misleidend is, hoe ik het ook zeg.

Goeroes en priesters zeggen ook dat er geen afgescheiden structuur bestaat en dat dit de bron van onze problemen is. Waarin verschil jij van hen?

Voor jou en voor hen zijn het alleen maar woorden. Jouw geloof in een ongedeeld leven is een geloof dat nergens op gebaseerd is en dat alle zekerheid mist. Je hebt op een slimme manier verstandelijk verklaard wat goeroes en heilige boeken je hebben geleerd. Jouw geloofsovertuigingen zijn het resultaat van het blind aanvaarden van autoriteit; het is allemaal tweedehands kennis. Je bent niet gescheiden van wat je gelooft. Als er een einde komt aan jouw dierbare overtuigingen en illusies, houdt jij ook op te bestaan. Mijn praten is niets anders dan een antwoord op jouw pijn, die bij jou tot uiting komt door middel van vragen, logische argumenten en andere gedachten.

Maar het feit dat je hier urenlang zit te praten wijst er toch zeker op dat je een filosofie of een boodschap hebt, ook al wordt die slecht begrepen door jouw luisteraars?

Absoluut niet. Er is hier niemand die zit te praten, advies geeft, pijn voelt of ook maar iets ervaart. Zie het alsof je een bal tegen de muur gooit die weer terugkaatst, zo moet je het zien. Mijn spreken is het directe resultaat van jouw vragen. Er is niets dat ik voor mezelf kan houden. Ik heb geen zichtbare of verborgen agenda, ik heb niets te verkopen, ik heb geen bijbedoelingen en ik heb niets te bewijzen.

Maar het lichaam is maar van tijdelijke aard en we streven allemaal naar een soort onsterfelijkheid, daarom wenden we ons tot filosofie, religie en het spirituele. Is het dan niet zo dat als we...

Het is het lichaam dat onsterfelijk is. Het verandert alleen maar van vorm als het dood is, waarna het, in een nieuwe vorm, in de stroom van het leven blijft. Het lichaam heeft geen interesse in het hiernamaals of in enig andere vorm van voortbestaan. Het worstelt *nu* om te overleven en zich te vermenigvuldigen. Het fictieve 'hiernamaals', dat uit angst door het denken in het leven is geroepen, is in werkelijkheid het verlangen naar meer van hetzelfde, in aangepaste vorm. Dat verlangen om steeds maar weer hetzelfde te herhalen is niets anders dan het verlangen naar iets dat blijvend is. Een dergelijke drang kent het lichaam niet. Het verlangen van het denken om iets in stand te houden, verstikt het lichaam en vervormt de waarneming. Het denken ziet zichzelf niet alleen als de beschermer van haar eigen continuïteit, maar ook van de continuïteit van het lichaam. Dat is helemaal verkeerd.

Het lijkt erop dat er een of andere ingrijpende verandering moet plaatsvinden, maar dan zonder de tussenkomst van de wil...

Als het gebeurt zonder jouw wil, betekent dat het einde. Je kunt het op geen enkele manier stoppen of iets aan die situatie veranderen. Je kunt niets anders doen dan er doorheengaan. Het heeft geen zin om de werkelijkheid te onderzoeken. Onderzoek liever jouw doelen, jouw overtuigingen en jouw aannamen. Dáárvan moet je bevrijd worden en niet van de werkelijkheid. De zinloze vragen die jij stelt, zullen verdwijnen met het automatisch afstand doen van je doelen. Ze zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden; het een kan niet zonder het andere bestaan.

Zo'n vooruitzicht is echt onverdraaglijk. We vrezen vergetelheid en algehele vernietiging.

Als je verzuipt, dan verzuip je. Maar je zult niet ten onder gaan. Maar wat voor zin heeft het om je gerust te stellen? Het heeft geen zin, ben ik bang. Je zult blijven doen wat je al doet; de zinloosheid ervan zal niet eens bij je opkomen. Ik zeg je dat, als je stopt met de dingen te doen uit hoop en niet meer verlangt naar continuïteit, alles tot een einde komt. Jij zult weer boven komen drijven. Toch blijft de hoop bestaan: 'Er moet de een of andere manier zijn, misschien doe ik het wel niet goed.' Anders gezegd, we moeten gaan inzien hoe belachelijk het is om van wat dan ook afhankelijk te zijn. We moeten onze hulpeloosheid onder ogen zien.

We kunnen er gewoon niets aan doen dat we het gevoel hebben dat er een oplossing moet zijn voor onze problemen.

Jouw problemen blijven voortduren omdat je de verkeerde oplossingen hebt verzonnen. Als de antwoorden er niet zouden zijn, dan waren de vragen er ook niet. Ze zijn van elkaar afhankelijk; jouw problemen en jouw oplossingen gaan hand in hand. Omdat je bepaalde antwoorden wilt gebruiken om een einde aan jouw problemen te maken, blijven die problemen bestaan. De talloze oplossingen die je worden geboden door al die heiligen, psychologen en politici zijn niet de ware oplossingen. Dat moge duidelijk zijn. Als er echte antwoorden tussen zouden zitten, zouden er geen problemen meer zijn. Ze kunnen je alleen maar aansporen om nog meer je best te doen, meer te mediteren, nederigheid te beoefenen, op je hoofd te gaan staan en meer van hetzelfde. Dat is alles wat ze kunnen doen. De leraar, goeroe of leider is zelf ook onecht, net als zijn zogenaamde antwoorden. Hij is niet eerlijk bezig, maar verkoopt gewoon een goedkoop, ondeugdelijk product op de markt. Als je jouw hoop, angst en naïviteit naast je neer zou kunnen leggen en deze jongens zou benaderen als zakenmensen, dan zou je zien dat ze je niet echt geven wat ze je beloven en dat ook nooit zullen doen. Maar je blijft doorgaan met het kopen van deze nepartikelen die je door de 'experts' aangeboden worden.

Maar het zit allemaal zo ingewikkeld in elkaar dat het voor ons noodzakelijk lijkt om te steunen op hen die zorgvuldig hebben gestudeerd en hun leven hebben gewijd aan zelfrealisatie en wijsheid.

De kennis van al hun filosofieën is niet te vergelijken met de aangeboren wijsheid van het lichaam zelf. Mentale activiteit, spirituele activiteit, emotionele activiteit en gevoelens, zoals zij ze noemen, zijn feitelijk allemaal onderdeel van één niet op te delen proces. Het lichaam is zeer intelligent

en heeft geen wetenschappelijke of theologische leringen nodig om te overleven en zich voort te planten. Gooi alle ideeën die je hebt over leven, dood en vrijheid weg en het lichaam blijft ongedeerd over en zal harmonieus functioneren. Het heeft jouw of mijn hulp niet nodig. Je hoeft er helemaal niets voor te doen. Je zult nooit meer onzinnige, idiote vragen stellen over onsterfelijkheid, het hiernamaals of de dood. Het lichaam is onsterfelijk.

Je hebt genadeloos elke mogelijkheid tot verbetering weggenomen, ja, zelfs de vage hoop vernietigt om aan dit tranendal te ontsnappen. Er lijkt niets anders over dan zelfvernietiging. Waarom geen zelfmoord overwegen?

Als je zelfmoord pleegt, wordt de situatie er niet beter op. Nadat je zelfmoord hebt gepleegd, begin het lichaam te rotten en keert terug naar andere georganiseerde levensvormen. Als je dood gaat, draag je bij aan de continuïteit van het leven en maak je nergens een eind aan. *Het leven heeft geen begin en geen einde.* Een dood lichaam dat in het graf ligt, voedt de hongerige mieren en rottende lijken geven voedende chemicaliën aan de grond af die, op haar beurt, weer andere levensvormen voedt. Je kunt onmogelijk een einde aan je leven maken. Het lichaam is onsterfelijk en stelt nooit onnozele vragen zoals: 'Bestaat er onsterfelijkheid? Het weet dat het tot een einde komt in die bepaalde vorm om dan door te gaan in andere vormen. Vragen over een leven na de dood komen altijd voort uit angst. Die leiders die jouw 'spirituele leven' richting geven, kunnen niet eerlijk zijn over deze zaken, omdat ze verdienen aan angst, speculaties over een volgend leven en het mysterie van de dood. En wat jullie betreft, de volgelingen, jullie zijn niet echt geïnteresseerd in de toekomst van de mens, maar alleen in jullie eigen kleinzielige bestemmingen. Het

is voor jullie niets anders dan een ritueel om urenlang te praten over de mensheid, compassie en al die andere zaken. *Jij bent het waar je geïnteresseerd in bent, anders zou die kinderachtige interesse in je toekomstige levens en in jouw op handen zijnde einde er niet zijn.*

Maar voor velen van ons is het leven iets heiligs. We worstelen om onze kinderen en het milieu te beschermen, of om een nieuwe oorlog te voorkomen...

Jullie zijn allemaal neurotische mensen. Je spreekt je uit tegen anticonceptie, zeurt eindeloos door over hoe dierbaar het leven is en dan bombardeer je de boel en richt je een bloedbad aan. Het is echt te gek voor woorden. Jullie maken je bezorgd over het ongeboren leven, terwijl jullie vele duizenden mensen vermoorden door middel van bommen, uithongering, armoede en terrorisme. Jullie enige zorg over het leven is ergens een politieke kwestie van te maken. Het is niks anders dan een academische discussie. Daar ben ik niet in geïnteresseerd.

Ja, maar velen van ons zien al deze zaken en willen dingen toch veranderen. Het is niet alleen maar gebaseerd op egoïsme.

Ben je werkelijk geïnteresseerd? Ben je echt geïnteresseerd in de toekomst van de mensheid? Jouw uitingen van boosheid, rechtvaardigheid en bezorgdheid hebben voor mij geen betekenis. Het is niet meer dan een ritueel. We zitten hier samen en praten, meer niet. Je bent helemaal niet boos. Als je boos was geweest op dit moment, zou je deze vraag niet hebben gesteld, zelfs niet aan jezelf. Je hebt het altijd maar over boosheid. Iemand die echt boos is gaat daar niet over zitten praten. Het lichaam heeft al gehan-

deld ten aanzien van die boosheid door die in zich op te nemen. De boosheid is opgebrand; er is mee afgerekend. Jij doet helemaal niets; het lichaam neemt het alleen maar in zich op. Zo werkt dat. Als dit alles te veel voor je is, als het je deprimeert, ga dan nooit naar een heilige. Ga pillen slikken, doe wat je wilt, maar verwacht niet dat de 'handel in heiligheid' je kan helpen. Dat is tijdverspilling.

Je geeft me het gevoel dat ik alles moet opgeven, ergens afstand van moet doen...

Zolang je denkt dat je ergens afstand van moet doen, ben je de weg kwijt. Het is een ziekte om niet aan geld en de eerste levensbehoeften te denken. Het is pervers om jezelf de basisbehoeften van het leven te ontfemen. Jij denkt dat door een zelfopgelegd ascetisme jouw bewustzijn toeneemt en dat je dan dat bewustzijn kunt gebruiken om gelukkig te zijn. Je maakt geen schijn van kans. Je zult vredig zijn als je al jouw ideeën over bewustzijn hebt laten vallen en wanneer je als een computer gaat functioneren. Je moet een machine worden die geheel vanzelf in de wereld functioneert en nooit aan zijn daden, voor, tijdens, of nadat ze hebben plaatsgevonden, twijfelt.

Ontken je het belang van yogaoefeningen, religieuze onbaatzuchtigheid of de waarde van een morele opvoeding? De mens is toch zeker meer dan een machine?

Alle morele, spirituele en ethische waarden zijn onjuist. De psychologen, die op zoek zijn naar een pragmatische oplossing, weten het ook niet meer en wenden zich zelfs tot spirituele mensen voor antwoorden. Ze zijn de weg kwijt en toch moeten de antwoorden van hen komen en niet van de oubollige, nutteloze tradities van 'de handel in heiligheid.'

Het geeft ons zo'n gevoel van hulploosheid. Het is geen wonder dat mensen hun heil zochten bij Messiassen, mahatma's en profeten.

De zogenaamde Messiassen hebben niets dan ellende achtergelaten in de wereld. Als er een moderne Messias voor je stond, zou hij je helemaal niet kunnen helpen. En als hij je niet kan helpen, dan kan niemand dat.

Als een verlosser of een wijze niet kan helpen, dan is het misschien zoals de geschriften zeggen: 'Ken de waarheid en de waarheid zal je vrijmaken.'

Waarheid is een beweging. Je kunt haar niet vangen, niet bevatten, er geen uitdrukking aan geven of voor jezelf gebruiken. Het moment dat je denkt het te pakken te hebben, houdt het op waarheid te zijn. Waarheid betekent voor mij iets dat in geen geval op jou overgebracht kan worden. Mijn zekerheid kan niet worden overgebracht op een ander. Daarom is die hele goeroe-business ook volslagen onzin. Dat geldt niet alleen voor deze tijd, dat is altijd zo geweest. Met jouw zelfontkenning verrijk je alleen maar de priesters. Terwijl jij jezelf de basisbehoeften ontzegt, rijdt die man rond in een Rolls Royce, eet als een koning en wordt behandeld als een vorst. Hij en de anderen die handelen in heiligheid, gedijen op de domheid en lichtgevigheid van anderen. Op dezelfde wijze gedijen politici op de onnozelheid van de mens. Het is overal hetzelfde.

Je benadrukt altijd de negatieve kant; de klassieke neti neti aanpak. Wijs je niet op de noodzaak om alle overvloedige bagage, inclusief geschriften, goeroes en autoriteiten te laten vallen, als men die staat wil bereiken waarnaar jij verwijst als 'ons natuurlijk geboorterecht'?

Nee, het is belachelijk om te denken dat je alle goeroes, tempels en heilige boeken weg moet doen als recept voor vrijheid. Je zoekt alleen maar naar antwoorden als remedie voor je problemen, om geen pijn te hoeven voelen. Maar het leven bestaat uit niets anders dan pijn. Jouw geboorte is pijn. Alles dat geboren wordt, gaat gepaard met pijn. Het heeft geen zin om te vragen waarom dat zo is; het is eenvoudigweg zo. Je denkt dat je, door goeroes en autoriteiten af te wijzen, een goddelijke verdraagzaamheid zal onder vinden; het kunnen verdragen van pijn zal je spiritueel niet verder brengen. Er bestaat geen weg.

Maar je bent meer dan zomaar een fatalist en een cynicus. Je wijst naar een andere bestemming van de mens en je bekritiseert niet alleen maar de huidige toestand, of niet soms?

Er bestaat een oplossing voor jullie problemen; de dood. Die vrijheid waar je geïnteresseerd in bent, kan alleen maar tot stand komen door de dood. Uiteindelijk bereikt iedereen *moksha*, want *moksha* is de voorbode van de dood en iedereen gaat dood.

Maar ik concludeer uit wat je zegt dat je niet de dood in een poëtische of figuurlijke zin bedoelt. Het is niet een psychologisch, romantisch of abstract doodgaan dat je beschrijft, maar echt fysiek sterven, of niet?

Ja, dat is precies wat ik bedoel. Als je sterft, is het lichaam uitgeput, functioneert niet meer en houdt op te bestaan. Maar in mijn geval vernieuwde het lichaam zich op de een of andere manier. Dat gebeurt nu dagelijks als iets vanzelfsprekends; het hele proces duurde jaren voordat het zich stabiliseerde. Voor mij betekenen leven en dood één ding en niet twee gescheiden dingen. Laat me je waarschuwen

dat, als dat waar je achteraan zit – *moksha* – daadwerkelijk plaatsvindt, jij zult doodgaan. Er zal een fysiek doodgaan plaatsvinden, omdat een fysiek sterven moet plaatsvinden om in die staat te kunnen zijn. Het is zoiets als spelen met je ademhaling omdat je daar plezier in hebt. Maar als je je adem te lang inhoudt, dan stik je.

Dus we moeten de dood het object maken van onze meditatie want in die staat is er bewustzijn. Is dat wat je bedoelt?

Om die staat te beschrijven als een meditatieve staat vol van bewustzijn, is romantische lariet. Bewustzijn! Wat een geweldige truc om jezelf en anderen voor de gek te houden. Je kunt je niet bewust zijn van elke stap die je neemt. Je wordt er alleen maar onzeker van en je voelt je niet op je gemak als je dat doet. Ik heb eens een man gekend die havenloods was. Hij had gelezen over 'passief bewustzijn' en hij probeerde dat in praktijk te brengen. Voor de eerste keer in zijn leven bracht hij een schip dat hij loodste werkelijk in gevaar. Lopen gaat geheel vanzelf en als je probeert je bewust te worden van iedere stap die je neemt, word je gek. Dus kom nu niet aanzetten met meditatief lopen. Je hebt al genoeg problemen en daar een meditatie van maken, maakt het alleen maar erger.

Maar je kunt toch niet alles... wat je voor heilig houdt eenvoudigweg naast je neerleggen?

Natuurlijk kan ik dat; het is allemaal alleen maar romantisch gedoe. Ieder hulpmiddel dat ik je zou aanbieden, zou onderdeel worden van jouw zoektocht; d.w.z. nog meer romantisch gedoe. Dat is de reden waarom ik onvermoeibaar blijf zeggen dat ik geen waren heb om te verkopen en al helemaal geen nieuwe en betere metho-

den heb aan te bieden waarmee je jouw zoektocht kunt voortzetten. Ik ontken de geldigheid van de zoektocht in zijn geheel. Je zult bij mij niets krijgen. Ga je geluk maar elders beproeven.

Maar je bent toch zeker menselijk en je wilt de mensheid toch van dienst zijn, al is het alleen maar uit medelijden?

Wie heeft mij gekozen als Verlosser? Er zijn vele heiligen, profeten en verlossers die jou willen dienen. Waarom wil je er nog een aan toevoegen? Jezus zei: 'Klop en de deur gaat open. Komt allen tot mij.' Op de een of andere manier kan ik dat niet. We hebben veel besproken. Misschien is het beter als we dit gesprek morgen voortzetten.

Tot morgen dan.

Bedankt.

Naar aanleiding van wat je gisteren zei, lijkt het duidelijk dat je alles op een rijtje moet hebben om te doen wat jij hebt gedaan, namelijk sterven. Toen we gisteren ophielden zei je dat je daadwerkelijk moet sterven als je vrijheid of moksha wilt ontdekken. Een dergelijke radicale stap kan niet genomen worden door een romantisch, neurotisch persoon. Alleen een mens die vrij is van egocentrisme, neurotisch gedrag en zelfmedelijden kan die stap zetten. Kan dat op de een of andere manier onderwezen worden? Kunnen mensen onderwezen worden in verstandig handelen?

Ik geloof niet in onderwijs. Je kunt wel een techniek leren – wiskunde, autotechniek – maar niet hoe je integer kunt zijn. Hoe kun je mensen leren om niet hebberig te zijn en niet ambitieus te zijn in een krankzinnig hebberige en am-

bitieuze samenleving? Het enige waarin je zult slagen, is ze nog neurotischer maken.

Kijk, jij speelt vals. Jouw religieuze verlangens zijn precies dezelfde als die van de zakenman. Als je niet kunt bedriegen dan klopt er iets niet. Hoe denk je dat de rijke aan zijn enorme rijkdom komt? Door lezingen te geven in niet-hebberig zijn en onbaatzuchtigheid? Absoluut niet. Hij heeft dat gekregen door iemand te bedriegen. De samenleving, die van zichzelf immoreel is, zegt dat bedriegen immoreel is en dat niet-bedriegen goed is. Ik zie het verschil niet. Als je gepakt wordt, stoppen ze je in de gevangenis. Dus voor eten en onderdak wordt dan gezorgd. Waar zou je je druk over maken? Het is je schuldgevoel dat je dwingt om te praten over niet-hebberig zijn, terwijl je doorgaat met je hebberige leventje. Jouw niet-hebberig zijn is door het denken in het leven geroepen om niet onder ogen te hoeven zien dat er alleen maar hebberigheid bestaat. Als er niets meer zou zijn dan dat, wat zou je dan doen? Dat is alles wat er is; je zult ermee moeten leren leven. Je kunt er niet aan ontsnappen. Het enige wat het denken kan doen, is zichzelf steeds maar weer herhalen. Dat is alles wat het kan doen en alles wat herhalend is, maakt seniel.

Meditatie lijkt minder herhalend, dieper dan het gewone denken. En toch geeft het geen voldoening.

Als jouw meditaties, *sadhana's*, methoden en technieken enige betekenis zouden hebben, zou je hier niet zijn om deze vragen te stellen. Het zijn allemaal middelen om voor jou verandering tot stand te brengen. Ik blijf zeggen dat er niets te veranderen en te transformeren valt. Je aanvaardt, als geloofsartikel, dat er iets te veranderen valt. Je zet nooit vraagtekens bij het bestaan van degene die veranderd moet

worden. De hele mystiek van verlichting is gebaseerd op het idee jezelf te veranderen. Ik kan mijn zekerheid, dat jij en alle autoriteiten door de eeuwen heen het verkeerd hebben, niet overdragen of overbrengen. Zij en de spirituele waar die ze aan de man brengen, zijn volkomen nep. Ik kan deze zekerheid niet aan je overbrengen en het zou zinloos en gekunsteld voor mij zijn om op een podium te gaan zitten en het je voor te houden. Ik geef er de voorkeur aan om informeel te spreken. Ik zeg alleen maar: 'Leuk je ontmoet te hebben.'

Maar waarom spreek je dan überhaupt?

Er gaat geen bepaalde bekoring vanuit om niet sociaal te zijn. Ik geef de mensen niet wat ze willen. Als ze beseffen dat ze bij mij niet zullen krijgen wat ze willen, gaan ze stevast weg. Als ze voor de laatste keer vertrekken, vind ik het leuk om daar aan toe te voegen: 'Je zult het nergens krijgen.'

Als mensen hier komen om te praten, worden ze geconfronteerd met de stilte zelf. Daarom is iedereen die hier komt vanzelf stil daarna. Als je de stilte niet kunt verdragen en erop staat om te praten en zaken te bespreken, word je gedwongen het oneens te zijn en loop je weg. Maar als je lang blijft, word je vanzelf stil. Niet omdat ik overtuigender of rationeler ben dan jij, maar het is de stilte zelf die deze beweging hier (het denken) het zwijgen oplegt.

Die stilte wist alles bij mij uit. Alle ervaringen worden uitgewist. Daarom raak ik niet uitgeput van het praten met mensen; het geeft mij energie. Daarom kan ik de hele dag praten zonder moe te worden. Het jarenlang praten met mensen heeft geen uitwerking op mij gehad. Alles wat zij

of ik gezegd hebben, is uitgewist en heeft geen spoor achtergelaten. Maar, helaas kun je dat van jou niet zeggen.

Welke plaats heeft intelligentie binnen dit alles? Jij schijnt te wijzen op een aangeboren intelligentie die niets te maken heeft met de opeenstapeling van kennis en techniek.

Het accepteren van de beperkingen is intelligentie. Jij probeert jezelf te bevrijden van deze natuurlijke beperkingen en dat is de oorzaak van jouw verdriet en pijn. Jouw handelingen zijn van dien aard dat de ene handeling de volgende beperkt. Jouw huidige handeling staat de volgende in de weg. Deze handeling is een reactie. De vraag naar vrijheid van handelen komt niet eens op. Daarom is er geen fatalistische filosofie nodig. Het woord *karma* betekent: actie zonder reactie. Elke handeling van jou beperkt de handeling die daaropvolgend moet plaatsvinden.

Iedere handeling die plaatsvindt op het bewuste niveau van het denken is een reactie. Louter spontaan handelen, dat los staat van alle voorgaande handelingen, is zinloos. Het enige echte handelen is het reageren van dit levende organisme op de prikkels die het van buiten krijgt. Dat prikkel/reactie proces is onderdeel van één aaneengesloten beweging. Er bestaat geen scheiding tussen handeling en reactie, behalve wanneer het denken tussenbeiden komt en ze kunstmatig scheidt. Anders is het een natuurlijk en aaneengesloten proces en is er niets dat je kunt doen om het stoppen. Je *hoeft* het ook niet te stoppen.

Omdat er in werkelijkheid geen scheiding bestaat tussen actie en reactie, is er ook geen plaats voor religieuze autoriteit in het natuurlijke geheel der dingen. De frisse levensstroom is een bedreiging voor zijn macht en aanzien. Maar toch wil

hij niet van wijken weten. Hij moet eruit gegooid worden. Religie is geen contractuele afspraak, noch publiekelijk noch privé. Het heeft niets te maken met de sociale structuur of het besturen daarvan. De religieuze autoriteit wil haar macht over de mensen behouden, maar religie is een geheel individuele aangelegenheid. De heiligen en verlossers zijn er alleen maar in geslaagd om je te laten ronddobberen in een leven vol pijn en ellende en je het rusteloze gevoel te geven dat er iets betekenisvoller en interessanter te doen is met je leven.

Het bestaan is het enige dat belangrijk is en niet hoé je moet leven. Wij hebben het 'hoe te leven' in het leven geroepen, dat op haar beurt weer dit dilemma voor ons heeft gecreëerd. Jouw denken heeft problemen doen ontstaan – wat moet ik eten, wat moet ik dragen, hoe moet ik me gedragen – die voor het lichaam van geen belang zijn. Ik wijs alleen maar op de onzinnigheid van dit gesprek. Zodra je het te pakken hebt, vertrek je gewoon. Ik heb geen boodschap voor de mensheid.

Wij hebben onomkeerbare krachten in gang gezet. We hebben de lucht vervuild, het water, alles. De natuurwetten kennen geen beloning, alleen maar straf. De enige beloning die er bestaat, is in harmonie met de natuur zijn. Het hele probleem is ontstaan toen de mens besloot dat de hele wereld uitsluitend voor zijn genoegen was gemaakt. We hebben het idee van evolutie en vooruitgang boven de natuur geplaatst. Onze geest – er bestaan geen individuele geesten maar alleen maar 'geest' – die bestaat uit de opeenstapeling van kennis en ervaring van de mens, heeft het denkbeeld van een psyche en van evolutie gecreëerd. Onze technologie gaat vooruit, terwijl wij als ras op de complete en totale vernietiging van onszelf en de wereld afstevnen. Alles in het bewustzijn van de mens duwt de wereld, die

de natuur zo moeizaam heeft gemaakt, richting vernietiging. Er heeft in het denken van de mens geen kwalitatieve verandering plaatsgevonden; we zijn nog net zo bang voor onze burens als de oermens voor de zijne was. Het enige wat is veranderd, is ons vermogen om de buurman en zijn bezit te vernietigen.

Geweld is een integraal onderdeel van het evolutionaire proces. Dat geweld is van belang voor het overleven van het levende organisme. Je kunt de waterstofbom niet veroordelen, want het is een verlengstuk van jouw politiemans en van jouw wens om beschermd te worden. Waar trek je de streep? Dat kun je niet. We zijn niet in staat om de hele zaak nog terug te draaien.

De humanisten houden vol dat de mens het vermogen tot liefhebben heeft en dat de liefde misschien wel de enige oplossing is om onderlinge vernietiging te stoppen. Is daar iets van waar?

Liefde en haat zijn precies hetzelfde. Samen hebben ze geresulteerd in bloedbaden, moordpartijen en oorlogen. Dit is niet mijn mening, maar dat zijn historische feiten. Het boeddhisme heeft geresulteerd in gruweldaden in Japan. Het is overal hetzelfde. Al onze politieke systemen zijn voortgekomen uit dat religieuze denken, zowel in het oosten als in het westen. Hoe kun je, in het licht van deze feiten, nog enig vertrouwen hebben in religie? Wat heeft het voor zin om het gehele, nutteloze verleden te doen herleven? Omdat jouw leven geen enkele zin heeft, beweeg jij je voort in het verleden. Je beweegt niet eens. Je gaat geen enkele richting uit; je bent alleen maar aan het ronddobberen. Blijkbaar heeft je leven geen doel, anders zou je niet in het verleden leven.

Wat jou niet heeft geholpen, kan niemand helpen. Wat ik je ook zeg, het moet door jou tot uiting worden gebracht. Jij hebt al bezit genomen van wat ik heb gezegd en je maakt er een nieuw 'isme', ideologie of middel van om iets te bereiken. Wat ik probeer te zeggen, is dat je iets voor *jezelf* moet ontdekken. Maar ga nu niet denken dat wat jij vindt, van nut zal zijn voor de samenleving en dat het gebruikt kan worden om de wereld te veranderen. Je hebt dan afgekeken met de samenleving, dat is alles.

Dat ding, dat door iedereen voor zichzelf ontdekt moet worden, is dat God of verlichting?

Nee. God is het ultieme genot, ononderbroken geluk. Zo iets dergelijks bestaat niet. Het verlangen naar iets dat niet bestaat, is de kern van je probleem. Transformatie, *moksha*, bevrijding en al dat soort zaken zijn alleen maar variaties op hetzelfde thema: permanent geluk willen. Het lichaam kan dat niet verdragen. Het genot van seks bijvoorbeeld, is tijdelijk van aard. Het lichaam kan geen ononderbroken genot verdragen voor langere tijd; het zou vernietigd worden. Het is een ernstig neurologisch probleem om het lichaam in een fictieve permanente staat van geluk te willen brengen.

Maar religies waarschuwen tegen het zoeken naar genot. Door middel van gebed, meditatie en verschillende oefeningen wordt men aangemoedigd om louter genot te ontstijgen...

Ze verkopen je spirituele geneesmiddelen, spirituele morfine. Je neemt het geneesmiddel en gaat slapen. De wetenschappers hebben *designerdrugs* nu geperfectioneerd; ze zijn makkelijker te gebruiken. Het komt nooit bij je op dat de verlichting en de God die je zoekt niet meer dan

het ultieme genot zijn. Een genot bovendien, dat jij hebt bedacht om vrij te zijn van de staat van pijn waarin jij je continu bevindt. Jouw pijnlijke, neurotische staat wordt veroorzaakt door op hetzelfde moment twee tegenstrijdige dingen te willen.

Maar op de een of andere manier ben jij vrij van al deze tegenstrijdigheden en, hoewel je zegt niet in enige vorm van eeuwigdurende gelukzaligheid te verkeren, lijk je altijd gelukkig te zijn. Waarom heeft jouw leven deze wending genomen en is dat bij anderen niet het geval?

Als ik mijn levensverhaal vertel, dan is het alsof ik het leven van iemand anders beschrijf. Er is geen sprake van gehechtheid, sentimentaliteit of emoties bij mij als ik mijn leven beschouw. Je denkt verkeerd als je het idee hebt dat ik onbespiede, dierbare gedachten of gevoelens koester ten aanzien van mijn verleden.

Voor het eerst heeft een man gebroken met zijn religieuze achtergrond (verwijzend naar Jiddu Krishnamurti, red.) en nu al is zijn leer ouderwets en misleidend. J.K. heeft gekozen voor een uitleg in psychologische bewoordingen die al uit de tijd is. Je kunt J.K. niet vernietigen, maar het referentiekader dat hij heeft geschapen is al verouderd en onbruikbaar. Het probleem is niet van psychologische, maar van fysiologische aard. Het lichaam is al honderdduizenden jaren niet veranderd. De neiging om leiders te volgen, eenzaamheid te vermijden, oorlog te voeren of zich aan een groep te verbinden, zit allemaal in de genen van de mensheid, als onderdeel van zijn biologische erfenis.

Even afgezien van de vraag of goed of kwaad mogelijk is voor een organisme dat al genetisch geprogrammeerd is om wreed en oorlogszuchtig te zijn, proberen niet alle religieuze oefeningen – meditatie, yoga, nederigheid, enz. – de mens te helpen voorbij te gaan aan deze biologische beperkingen?

Meditatie is een kwaad op zich. Daarom nemen al die kwade gedachten toe wanneer je probeert te mediteren. Anders heb je geen referentiepunt, geen enkele manier om te weten of je gedachten goede of slechte gedachten zijn. Meditatie is strijd. De goeroes beloven je vrede aan het einde van de strijd, maar jij ervaart alleen maar meer pijn. Ik kan je verzekeren dat niet alleen het streven naar meditatie en *moksha* er bij jou door je cultuur in is gestopt, maar ook dat je uiteindelijk alleen maar pijn overhoudt. Je zult misschien een paar zielige kleine mystieke ervaringen hebben, maar die zijn voor jou, of een ander, van geen enkele waarde.

Maar wij zijn niet geïnteresseerd in zulke onbeduidende ervaringen, we willen vrijheid...

Wat maakt het uit of je deze vrijheid, deze verlichting vindt of niet? Jij zult er niet meer zijn om er voordeel van te hebben. Welke mogelijk goede gevolgen kan deze staat voor je hebben? Deze staat neemt *alles* wat je bezit van je weg. Daarom noemt men het *jivanmukti*; leven in vrijheid. Terwijl je nog leeft, is het lichaam gestorven. Op de een of andere manier wordt het lichaam in leven gehouden, al is het doodgegaan. Het is noch je gelukkig voelen, noch je ongelukkig voelen. Er bestaat niet iets dergelijks als 'geluk.' Dat, waar wij over spreken, kun je niet willen. Jij wilt alles, maar in dit geval verlies je juist alles. Jij wilt alles en dat is niet mogelijk. De religies hebben je zo veel

beloofd – rozen, complete perken – en jij blijft alleen maar zitten met de doornen.

Maar andere leraren, zoals J. Krishnamurti, beschrijven een ontdekkingsreis waarbij je door middel van bewustzijn en vrij onderzoek uit kunt vinden...

Er is geen sprake van transformatie, ingrijpend of anderszins. Die hansworst (verwijzend naar J.K.) die verderop in de circustent zit te praten, biedt je een ontdekkingsreis. Het is een gefingeerde chartervlucht. Een dergelijke reis bestaat niet. Dat vedische gedoe kan je niet langer van dienst zijn. Het was in het leven geroepen door een paar LSD-gebruikers nadat ze *soma*-sap hadden gedronken. J.K. is nog neurotischer dan de mensen die naar hem komen luisteren.

Als je geen geloof hecht aan de oude religieuze leringen, neem je dan de moderne psychologie des te meer serieus?

Het hele terrein van de psychologie heeft het denken van de mens voor meer dan 100 jaar misleid. Freud is de allergrootste bedrieger van de 20e eeuw. J. Krishnamurti spreekt van een revolutie in de psyche. *Er bestaat helemaal geen psyche.* Waar is die geest die op magische wijze getransformeerd moet worden? De volgelingen van J.K. zijn op een punt aangekomen waarbij het herhalen van betekenisloze frasen het enige is wat ze nog kunnen doen. Het zijn oppervlakkige, lege mensen. Het feit dat J.K. grote menigten trekt, betekent niets; slangenbezweerders trekken ook een groot publiek. Iedereen kan grote menigten trekken.

Maar jij hebt een vergelijkbare aanpak als...

Ja, ik gebruik tachtig procent van zijn woorden en zinnen. Dezelfde zinnen die hij al jaren gebruikt om goeroes, heiligen en verlossers zoals hijzelf, te veroordelen. Hij kan het krijgen. Eén ding heb ik nooit gezegd: dat hij geen karakter heeft. Hij heeft absoluut karakter, maar ik ben totaal niet geïnteresseerd in mensen met karakter. Als hij de puinhoop ziet die hij heeft geschapen in zijn onechte rol van Messias en de hele zaak opdoekt, dan zal ik de eerste zijn om hem eer te bewijzen. Maar hij is te oud en te seniel om dat te doen. Zijn volgelingen zijn ontzet dat ik hem een koekje van eigen deeg geef. Vergelijk mijn woorden niet met wat hij of andere religieuze autoriteiten hebben gezegd. Als je mijn woorden voorziet van enige spirituele betekenis of ze een religieus smaakje geeft, dan snap je echt niet waar het om draait. Al dat soort zaken moet je juist achter je laten.

Maar toch lijkt het erop dat J. Krishnamurti en misschien een paar anderen uit de geschiedenis iets te zeggen hebben. J. Krishnamurti lijkt te zijn wie hij zegt te zijn, een vrij mens.

Hij heeft wel iets. Ik hou ervan om te zeggen dat hij de klok heeft horen luiden, maar dat hij niet weet waar de klepel hangt. Of die man, ik, of welke persoon dan ook, nu vrij is of niet, is niet jouw probleem. Het is het devies van escapistische geesten, een tijdverdrijf dat bedacht is om de waarheid niet onder ogen te hoeven zien, namelijk: dat je niet vrij bent. Van een ding kun je zeker zijn: hij die zegt dat hij een vrij mens is, is dat niet. Daar kun je absoluut zeker van zijn. Dat, waarvan je vrij moet zijn, is de 'vrijheid' waarover wordt gesproken door die man en andere leraren. Je moet bevrijd worden van 'de eerste en de laatste vrijheid', en verder van alle vrijheden die je onderweg nog tegenkomt.

Als het idee van een leven van genade, vrede en vrijheid alleen maar een fabeltje is dat in het leven geroepen is om aan onze universele oppervlakkigheid te ontsnappen, waarom zouden we dan nog voortgaan? Als er geen blijvende, transcendente werkelijkheid waar de mens zijn heil kan zoeken, bestaat, waarom zouden we dan doorgaan met ons bestaan? Bestaat dat dan alleen maar uit eten, slapen en ademen?

Dat is het enige wat er is. Nu je dat weet, kun je gaan. Kijk, het enige wat ik zeg, is dat je voor jezelf moet uitzoeken of er achter al deze betekenisloze begrippen die je voorgeschoteld krijgt, iets te vinden is. Ze hebben het over heilige harten, universele geesten, superzielen, begrijp je? Allemaal abstracte, mystieke bewoordingen die gebruikt worden om lichtgelovige mensen te verleiden. Het leven moet beschreven worden in pure en eenvoudige fysieke en fysiologische bewoordingen. Het moet ontdaan worden van de mystiek en de psychologie. Praat niet over 'hogere centra' en *chakra's*. Niet zij zijn het die de zeggenschap hebben over je lichaam, maar je klieren. Het zijn de klieren die de opdrachten geven voor het functioneren van dit organisme. In jouw geval heb je een bemoeial geïntroduceerd: het denken. In de natuurlijke staat stopt het denken met alles te beheersen. Het komt alleen nog tijdelijk in werking op een moment dat het een uitdaging voorgeschoteld krijgt, om, wanneer het niet langer nodig is, onmiddellijk daarna weer naar de achtergrond te verdwijnen.

Dus als ik het goed begrijp, functioneren we op een onnatuurlijke manier in wat we ook doen?

Daarom wijs ik op deze dingen. Vergeet de ideale samenleving en de ideale mens. Kijk alleen maar naar de manier waarop je functioneert. Dat is het enige wat belangrijk is.

Het is de cultuur die het organisme ervan weerhouden heeft om, ieder op zijn eigen unieke wijze, tot volle bloei te komen. De cultuur heeft de mens het verkeerde beeld van de ideale mens voorgehouden. Dit alles is voortgekomen uit het verdeeldheid zaaiende bewustzijn van de mensheid. Het heeft ons niets dan geweld gebracht. Zo komt het dat geen twee goeroes of verlossers het ooit eens zullen worden. Beiden zijn erop uit om hun eigen onzin te prediken.

Hoe komt het dat we tot jou worden aangetrokken? Waarom zijn wij geïnteresseerd in wat jij te zeggen hebt?

Je komt naar mij om dezelfde reden waarom je naar een ander gaat: voor antwoorden, je wilt weten. Jij gelooft dat, als je mijn verhaal kent, je in staat zal zijn om wat er met mij is gebeurd, te kopiëren. Jij kunt alleen imiteren omdat jij je hele leven bent gehersenspoeld. Jij denkt dat je kunt herhalen wat er met mij is gebeurd, dat is alles. Dat is jouw motief om te komen. Het zal niet opnieuw gebeuren door enige vorm van activering of overdracht. Dit is geen nieuwe benadering van dat religieuze gedoe. Dit is een heel ander verhaal. Het heeft helemaal niets te maken met al dat romantische, spirituele en religieuze gedoe. Als je mijn woorden gaat vertalen naar religieuze bewoordingen, dan begrijp je in het geheel niet waar het om gaat. 'Religie', 'God', 'Ziel', 'Zaligheid', '*moksha*', zijn allemaal alleen maar woorden en ideeën die gebruikt worden om jouw psychologische samenhang intact te houden. Wanneer deze gedachten er niet zijn, blijft er het eenvoudige harmonieuze fysieke functioneren van het lichaam over. Ik ben in staat om de manier waarop dit organisme functioneert te beschrijven omdat jouw vraag mij daartoe uitdaagde. Jouw vragen creëren de noodzakelijke voorwaarden om mijn antwoord te laten verschijnen. Dus het beschrijft

zichzelf, maar dat is niet de manier waarop het functioneert. Het functioneert in een toestand van *niet-weten*. Ik vraag mijzelf *nooit* af hoe ik functioneer. Ik onderzoek mijn handelingen *nooit* voor, tijdens, of nadat ze plaatsvinden. Vraagt een computer zich ooit af hoe hij functioneert?

Maar computers hebben geen gevoel, geen psyche en geen spirituele dimensie. Hoe kun je dat vergelijken...?

Je kunt mij niet in dat religieuze kader plaatsen. Elke poging van jouw kant om mijn woorden te vertalen naar jouw religieuze kader laat alleen maar zien dat je er niets van begrijpt. Ik ben niet een van jouw heiligen die zegt: 'Ik hang hier, dus kom naast mij hangen.' Al dat gedoe duidt op een vorm van krankzinnigheid.

Wat is er zo krankzinnig aan om meer te willen weten over leven en dood...?

Omdat jij, net als die krankzinnige vrouw daar die zegt dat zij niet gek is, blijft zeggen dat de dood bestaat en dat je gaat sterven. Beide zijn onwaar. Omdat het geestestoe-standen zijn gebaseerd op de werkelijkheid, zijn ze net zo onwaar.

Ik denk dat ik je begin te begrijpen, op intellectueel niveau.

Is het geen giller dat je me vertelt dat je begrijpt wat ik zeg? Jij zegt dat je mij in ieder geval met het verstand begrijpt, alsof er een andere manier van begrijpen zou bestaan. Jouw intellect, waarin jij enorm hebt geïnvesteerd, heeft je tot nu toe geen zier geholpen. Jij blijft dit intellectueel begrijpen cultiveren, terwijl je weet dat het je nog nooit heeft geholpen. *Dit is verbazingwekkend.* Als

het hopen en het proberen te begrijpen niet meer aanwezig zijn, krijgt het leven pas betekenis. Het leven, jouw bestaan, heeft een geweldige levenskwaliteit in zich. Al jouw ideeën over liefde, zaligheden, oneindige gelukzaligheid en vrede blokkeren juist de natuurlijke levensenergie. Hoe kan ik je laten begrijpen dat wat ik zeg niets te maken heeft met al dat religieuze gedoe? Al zie je honderden lichamen na hun dood afgevoerd worden in een busje, dan kun je toch jouw eigen dood op geen enkele manier voorstellen. Dat is onmogelijk, want jouw eigen dood kan niet door jou ervaren worden. Het is me wat. Het heeft geen zin om al die vragentroep op mij af te vuren. Wat mij ook raakt, het zal onmiddellijk opbranden; dat is de aard van mijn energie.

Spirituele mensen zijn de meest oneerlijke mensen die er zijn. Ik benadruk de basis waarop de hele spiritualiteit gebouwd is. Ik leg er de nadruk op dat *er geen geest bestaat*. Als er geen geest bestaat, dan is al dat praten over spiritualiteit volstrekt onzinnig. Je kunt niet *zijn*, totdat je bevrijd bent van alles wat met het concept 'zelf' te maken heeft. Om werkelijk geheel op eigen benen te kunnen staan, moet de basis van het spirituele leven, die onjuist is, vernietigd worden. Dat betekent niet dat je fanatiek of gewelddadig moet worden, tempels in brand moet steken, beelden moet bestormen of heilige boeken moet verbranden als een stelletje dronkaards. Daar gaat het niet om. Het gaat over een vreugdevuur binnen in jou. Alles wat de mensheid gedacht en ervaren heeft, moet verdwijnen. De ongelofelijke gewelddadigheid in de huidige wereld is geschapen door de Jezussen en de Boeddha's.

Maar proberen om beschaafd te worden is toch zeker een poging om boven de wetten van de jungle te staan...

Het zijn degenen die geloven in God, vrede prediken en praten over liefde die de menselijke jungle hebben gemaakt. Vergeleken met de jungle van de mens, is de jungle van de natuur eenvoudig en verstandig! In de natuur doden dieren niet hun eigen soort. Dat is een van de mooie dingen van de natuur. In dat opzicht is de mens erger dan de andere dieren. De zogenaamde 'beschaafde' mens doodt voor idealen en overtuigingen, terwijl de dieren alleen maar doden om te overleven.

De mensheid heeft sterke idealen en overtuigingen omdat zij de waarheid zoekt. Dieren hebben dat niet.

Er bestaat niet iets dergelijks als de 'waarheid.' Het enige wat feitelijk bestaat is jouw 'logisch' vastgestelde vooronderstelling die je de 'waarheid' noemt.

Maar nogmaals, alle grote leringen hebben de nadruk gelegd op het belang van het vinden van de waarheid door oefening, onbaatzuchtigheid en afstand te doen van de wereld.

Ik doe afstand van het enige wat het waard is om afstand van te doen: het idee dat je ergens afstand van moet doen. Er valt nergens afstand van te doen. Jouw misplaatste ideeën ten aanzien van afstand doen, creëren alleen maar meer fantasieën over de 'waarheid', 'God', enz.

Het is niet bepaald vleidend om te denken dat we slechter zijn dan andere dieren...

Omdat de mens slechter is dan de dieren werd het voor hem noodzakelijk en mogelijk om het morele dilemma in het leven te roepen. Toen de mens voor het eerst de scheiding in zijn bewustzijn ervoer – toen hij zijn zelfbewustzijn ervoer

– voelde hij zich superieur aan andere dieren, wat hij niet is, en legde hiermee de kiemen voor zijn eigen destructie.

Dus, als ik je goed begrijp, zeg je dat we het leven ten onrechte hebben opgedeeld in het zelf en het niet-zelf, omdat we een moreel dilemma hebben geschapen in onszelf en in al onze relaties. Dus de basis van ons probleem ligt in het denken...

Je kunt niets ervaren zonder de tussenkomst van het denken. Je kunt je eigen lichaam niet ervaren zonder de hulp van het denken. Je hebt zintuiglijke waarnemingen. Jouw denken geeft vorm en definitie aan het lichaam, anders zou je het op geen enkele wijze ervaren. Het lichaam bestaat niet, behalve als gedachte. Er is één gedachte en alles bestaat in relatie tot die ene gedachte. Die gedachte is 'ik'. Alles wat je ervaart op basis van het denken, is een illusie.

Blijven illusies niet alleen maar voortbestaan omdat het bewustzijn in ons niet ontwikkeld is?

Het woord 'bewustzijn' is misleidend. Bewustzijn is niet op te delen. Er bestaan geen twee staten: bewustzijn en iets anders. Er zijn geen twee dingen. Het is niet zo dat jij je bewust bent van iets. Bewustzijn is eenvoudigweg het handelen van de hersenen. Voor mij is het idee dat je bewustzijn kunt gebruiken om gelukkiger te worden, om een of andere transformatie tot stand kunt brengen of God weet wat, belachelijk. Bewustzijn kan niet worden gebruikt om een verandering in jezelf of in de wereld om je heen tot stand te brengen.

Al die onzin over het bewuste en het onbewuste, bewustzijn en het Zelf, is allemaal een product van de moderne psychologie. Het idee dat je bewustzijn kunt gebruiken om iets te bereiken in psychologische zin, is zeer schadelijk. Na

meer dan honderd jaar lijken wij niet in staat om onszelf te bevrijden van die psychologische onzin; Freud en zijn hele bende. Wat bedoel je eigenlijk precies met bewustzijn? Alleen via het denken ben je je bewust, ben je gewaar. De andere dieren gebruiken het denken op een eenvoudige manier. Een hond bijvoorbeeld, kan op eenvoudige wijze zijn eigenaar herkennen. Hij herkent zonder taal te gebruiken. Mensen hebben daar het denken aan toegevoegd, wat het veel complexer maakt. Het denken is niet van jou of van mij; het is onze gemeenschappelijke erfenis. Er bestaat niet iets dergelijks als 'jouw geest' en 'mijn geest.' Er bestaat alleen maar een universele geest; het geheel van alles wat gekend, gevoeld en ervaren is door de mens, doorgegeven van generatie op generatie. We denken en functioneren allemaal in die 'gedachteruimte', net zoals we, om te ademen, ook de dezelfde atmosfeer delen. Het denken is nodig om op een verstandige en intelligente manier te functioneren en te communiceren in deze wereld.

Maar toch voelen we nog steeds dat er een denker is die deze gedachten denkt. Een soort 'fantoom' en dat er meer bij het denken komt kijken dan de mechanische reactie van het geheugen.

Het enige wat bestaat, is kennis. De verwijzing naar 'mij', 'psyche', 'geest', 'ik', of hoe je het ook allemaal wilt noemen, is niets anders dan het totaal van overgeërfde kennis die van generatie op generatie aan ons is doorgegeven, meestal door middel van onderwijs. Je leert het kind onderscheid maken tussen kleuren, je leert het lezen en jou te imiteren. Het is uiteraard cultuurgebonden: Amerikanen leren Amerikaanse gewoonten, Indiërs leren Indiase gewoonten, enz. De eerste taal bestond uit gebaren van het lichaam, handen of gezicht. Later werden daar woorden aan toe-

gevoegd. We gebruiken nog steeds gebaren om gesproken woorden aan te vullen omdat wij menen dat woorden alleen onvoldoende zijn om volledig uit te drukken wat we willen overbrengen.

Dit betekent niet dat we werkelijk iets kunnen weten over het denken. Dat kunnen wij niet. Je word je alleen maar bewust van het denken als je er een object van maakt, anders weet je niet eens dat je aan het denken bent. We gebruiken het denken alleen om iets, daar buiten ons, te begrijpen, om ons iets te herinneren of om iets te bereiken. Anders kunnen we niet eens weten of er denken is of niet. Gedachten bestaan niet los van het denken. Het denken is een handeling en zonder zou je niet kunnen handelen. Er bestaat helemaal geen puur, spontaan en gedachtevrij handelen. Om te handelen moet je denken.

Je hebt een zichzelf instandhoudend mechanisme dat vanzelf begint en dat ik het 'zelf' noem. Dat betekent niet dat er werkelijk sprake is van een entiteit. Die betekenis wil ik niet aan dat woord verbinden. Waar is dat 'ego' of dat 'zelf' waar je over spreekt? Je niet bestaande zelf heeft iemand horen spreken over spiritualiteit en gelukzaligheid. Om die gelukzaligheid te ervaren, moet je je gedachten beheersen. En dat is onmogelijk, je zult jezelf uitputten en doodgaan als je dat probeert te doen.

Filosofen hebben het vaak over een 'nu' dat losstaat van toekomst en verleden. Bestaat er iets dergelijks als een eeuwigdurend heden?

Het verlangen naar meer ervaringen vormt jouw 'heden', dat in het verleden ontstaan is. Kijk, hier zie je een microfoon. Je kijkt ernaar. Is het mogelijk voor je om ernaar

te kijken zonder het woord 'microfoon?' Het instrument dat je gebruikt om naar de microfoon te kijken en deze te ervaren, is het verleden; jouw verleden. Als dat doorzien wordt, is er geen toekomst meer. Alles wat je jezelf ten doel hebt gesteld, ligt in de toekomst. De toekomst kan alleen maar in werking treden in het huidige moment. Helaas is het zo dat het verleden al in werking is getreden in het heden. Jouw verleden maakt de toekomst; in het verleden voelde je jezelf gelukkig en ongelukkig, dwaas en wijs. In de toekomst ben je niet anders. De toekomst kan op geen enkele wijze verschillen van het verleden.

Als het verleden niet in werking is getreden dan bestaat er ook helemaal geen 'heden', want dat wat jij het 'heden' noemt, is het verleden dat zichzelf herhaalt. Als je werkelijk in 'het hier en nu' zit, is er geen sprake van het verleden en dus ook niet van een toekomst. Ik weet niet of je me kunt volgen... De enige manier waarop het verleden kan overleven en kan blijven voortbestaan, is door keer op keer hetzelfde te willen ervaren. Dat is de reden waarom het leven saai is geworden. Het leven is saai geworden omdat we alles steeds maar weer herhalen. Dus wat we per vergissing het 'heden' noemen, is in werkelijkheid het zich herhalende verleden dat een fictieve toekomst projecteert. Jouw doelen, jouw zoektocht en jouw aspiraties komen allemaal uit dezelfde mal.

Ik vind het moeilijk om het vluchtige karakter van het verleden te begrijpen. De psyche of de geest moet ergens te lokaliseren zijn als er, zoals jij zegt, geen ziel of hogere niveaus bestaan. Waar bevindt zich het verleden, als ik het zo mag uitdrukken?

Vanuit je kennis uit het verleden stel je vragen en het enige motief dat je hebt om die vragen te stellen, is om,

via iemand anders, meer kennis te vergaren zodat je dat bolwerk van kennis kunt laten voortbestaan. Het interesseert je niet echt wat ik te zeggen heb, want als er aan jouw kennis een einde komt, betekent dat ook het einde van *jou*. Je vraagt me waar die kennis, het verleden, zich bevindt. Bevindt het zich in de hersenen? Waar zit het? Het zit verspreid in je hele lichaam. Het zit in elke cel van je lichaam.

Deze vragen komen allemaal voort uit jouw zoektocht. Het maakt niet uit wat je zoekt: God, een mooie vrouw of man, een nieuwe auto. Het is allemaal dezelfde zoektocht en die honger zal nooit gestild worden. Die honger moet compleet opbranden zonder voldoening te kennen. De dorst die je voelt, moet opbranden zonder dat deze wordt geleest. Als het je dan begint te dagen dat dit niet de manier is, dan is het voorbij.

Wat ik probeer te benadrukken, is dat we onze fundamentele menselijke problemen proberen op te lossen met behulp van een psychologisch kader, terwijl het probleem eigenlijk van neurologische aard is. Het lichaam is erbij betrokken. Neem nu verlangen. Zolang er leven door een lichaam stroomt, zal er ook verlangen zijn. Dat is heel natuurlijk. Maar het denken heeft zich ermee bemoeid en geprobeerd het verlangen te onderdrukken, te beheersen en te moraliseren, ten nadele van de mensheid. We proberen het 'probleem' op te lossen door middel van het denken. Maar het denken heeft dat probleem juist veroorzaakt. Je blijft ergens hopen en geloven dat datzelfde instrument ook jouw problemen kan oplossen. Tegen beter weten in, hoop je dat het denken jou er wel doorheen zal slepen, maar die hoop zul je houden tot aan je dood. Dat is het refrein van mijn 'noodlot-lied.'

Alle religies hebben het verlangen naar vrijheid, de hemel, bevrijding of God boven al het andere geplaatst. Maar als deze doelen uiteindelijk niet bestaan, zoals jij schijnt te suggereren, dan zijn het dus inferieure verlangens, onecht, en daarom onmogelijk te bevredigen. Maar iets weerhoudt ons van die gedachte. We blijven volhouden dat sommige verlangens, speciaal die verlangens die zogenaamd het 'vlees' ontstijgen, goddelijker zijn dan andere. Kun je daar iets over zeggen?

Zolang je nog niet bevrijd bent van het ultieme verlangen: *moksha*, bevrijding of zelfrealisatie, zul je jezelf diep ongelukkig voelen. Het uiteindelijke doel dat de samenleving ons heeft voorgehouden, is hetgeen dat moet verdwijnen. Totdat je vrij bent van dat verlangen, kun je niet vrij zijn van al je ellende. Je zult niet vrij worden door deze verlangens te onderdrukken. Dit besef is essentieel, want het brengt je bij de kern van het probleem. De samenleving heeft jou het verlangen naar vrijheid, het verlangen naar bevrijding, het verlangen naar God en het verlangen naar *moksha* voorgehouden en dát is het verlangen waarvan je bevrijd moet worden. Daarna zullen al die andere verlangens vanzelf op hun plek vallen. Je onderdrukt deze verlangens alleen maar omdat je bang bent dat de samenleving je zal straffen als je ernaar handelt, of omdat je ze ziet als obstakels voor je belangrijkste verlangen, namelijk vrijheid.

Als deze toestand jou zal overkomen, zul jij jezelf weer in een oerstaat aantreffen, maar dan zonder primitief gedrag en zonder enige vorm van eigen wil. Het gebeurt gewoon. Een dergelijk mens is niet langer in conflict met de samenleving. Hij is niet asociaal en niet in strijd met de mensen om hem heen. Hij ziet duidelijk dat er nergens iets aan te veranderen valt. Hij heeft absoluut geen behoefte om de

maatschappij te veranderen; dat verlangen naar verandering is er gewoon niet meer. Alles wat je ook maar wil doen, is gewelddadig. Iedere poging die je doet, is gewelddadig. Alles wat je met het denken doet om een vredige geestelijke toestand tot stand te brengen, is geweld gebruiken en zodoende dus gewelddadig. Een dergelijke aanpak is belachelijk. Je probeert vrede af te dwingen door middel van geweld. Yoga, meditatie, bidden en mantra's opzeggen, zijn allemaal gewelddadige technieken. Het levende organisme is *zeer* vredig; daar hoeft je helemaal niets aan te doen. Het vredig functionerende lichaam interesseert zich geen zier voor die extases, zaligheden of staten van gelukzaligheid van jou.

De mens heeft de natuurlijke intelligentie van het lichaam in de steek gelaten. Daarom zeg ik altijd – dat is mijn 'noodlot-lied' – dat de dag dat de mens het bewustzijn ervoer dat hem afgescheiden en superieur deed voelen over de andere dieren, hij de kiemen legde voor zijn eigen ondergang. Deze verdraaide kijk op het leven duwt langzaam het gehele denken richting totale vernietiging. Er is niets wat je kunt doen om het een halt toe te roepen. Ik ben geen paniekzaaier. Ik ben niet bang. Ik ben niet geïnteresseerd in het redden van de wereld. De mensheid is sowieso ten dode opgeschreven. Het enige wat ik zeg, is dat de vrede die je zoekt al in jou zit; in het harmonieus functioneren van het lichaam.

Het klinkt steeds meer als de grap van Boeddha die zei: 'Doe helemaal niets, ga daar staan.'

Alles wat je doet om jezelf ergens van te bevrijden, om welke reden dan ook, vernietigt de gevoeligheid, helderheid en vrijheid die al aanwezig is.

Was het maar mogelijk om de dingen te zien zoals ze zijn...

Er is geen twijfel dat je de dingen niet ziet zoals ze zijn. Je kunt de dingen niet zien zoals ze zijn. Nooit laat je een ervaring of een gevoel van je met rust. Je moet bezit nemen van dat gevoel en het interpreteren binnen het kader van het bekende. Je bent alleen maar gelukkig of ongelukkig als je kennis en ervaring hebt van gelukkig zijn of ongelukkig zijn. Dus alles moet binnen het kader van het bekende gebracht worden voor je het kunt ervaren. De beweging van het bekende verzamelt stuwkracht in jou. Haar enige belang is om te blijven voortbestaan. Maar er bestaat geen entiteit in jou, geen zelf dat zichzelf continuïteit kan geven; het is alleen maar het denken, de zichzelf instandhoudende afgescheidenheid. Het gebeurt mechanisch. Alles wat je eraan probeert te doen, geeft het alleen maar meer stuwkracht.

Oosterse leraren hebben gezegd dat verlangen een kwaad is dat je moet ontstijgen...

Het is het verlangen om een bepaald doel te bereiken, een heel belangrijk doel, dat moet verdwijnen en niet de talloze onbeduidende kleine verlangens. De enige reden waarom jij probeert de kleine verlangens te manipuleren of te beheersen, is omdat het onderdeel is van jouw strategie om het hoogste doel te bereiken, het ultieme verlangen. Verwijder het hoofddoel en de andere verlangens zullen in een natuurlijk patroon vallen en zullen geen probleem voor jou of de wereld zijn. Je zult niets bereiken met het eindeloos beheersen of manipuleren van deze talloze verlangens. Het is vicieus van aard.

Bestaat er dan helemaal geen hoger doel?

Dat zogenaamde 'hoogste doel' is net als de horizon. Hoe meer jij je in zijn richting begeeft, hoe meer hij zich van je verwijdert. Het doel bestaat niet echt, net zoals de horizon. Het is een projectie die voorkomt uit jouw eigen angst en die zich van je verwijdert wanneer je hem najaagt. Hoe kun je dat volhouden? Er niets wat je kunt doen. En toch houdt het verlangen je gaande. Welke kant je ook opgaat, het is allemaal hetzelfde.

Je zegt dat ik in een illusie leef. Maar armoede, werk en oorlog zijn geen illusies. Of toch? In welke zin word ik misleid?

Dat wat je ervaart door middel van jouw afgescheiden bewustzijn, is een illusie. Je kunt niet zeggen dat de bommen die naar beneden vallen een illusie zijn. Dat is geen illusie, alleen jouw ervaring daarvan, is een illusie. De werkelijkheid van de wereld zoals jij die nu ervaart, is een illusie. Dat is alles wat ik probeer te zeggen.

Als jij zegt dat mijn relatieve, subjectieve kijk op de wereld bevooroordeeld is en zodoende illusoir, dan ben ik bereid het met je eens te zijn. Maar je ontkent ook iedere objectieve maatstaf ten aanzien van de absolute werkelijkheid, nietwaar?

Er bestaat niet iets dergelijks als het absolute. Het is het denken, en het denken alleen, dat het absolute heeft bedacht. Het absolute niets, absolute macht en absolute perfectie zijn allemaal bedacht door de heiligen en de 'experts'. Ze maakten zichzelf en anderen wat wijs.

Door de eeuwen heen hebben de heiligen, verlossers en profeten van de mensheid zichzelf en iedereen wat wijs gemaakt. Perfectie en 'absoluten' zijn onwaar. Je probeert te imiteren en jouw gedrag te meten met alles wat absoluut is

en dat stelt je teleur. In werkelijkheid functioneer je op een totaal andere wijze; je bent woest en je voelt dat je vredig moet zijn. Dat is in strijd met elkaar en dat is het enige waar ik op wijs.

Wij verbazen ons over de geestdrift waarmee je alle religieuze en filosofische autoriteiten ontkent...

De zekerheid die over mij gekomen is, kan ik niet overbrengen. Het betekent niet dat ik superieur ben, een uitverkorene, of iemand in wie alle deugdzaamheid samengekomen is. Niets van dat alles. Ik ben maar een gewone man en het heeft niets met mij te maken. Deze zekerheid doet alles uit elkaar spatten, inclusief de beweringen van de zogenaamde 'verlichten' die hun waar op de markt verkopen.

Als de heiligen en verlossers ernaast zaten wat betreft de juiste plek van de mens in het geheel der dingen, dan hadden ze het toch zeker gedeeltelijk bij het rechte eind door te wijzen naar een hogere eenheid, God, zo je wilt.

Wat ik duidelijk probeer over te brengen, is dat er niet iets dergelijks als 'God' bestaat. Het is je geest die uit angst 'God' heeft gecreëerd. Van generatie op generatie is er angst doorgegeven. *Het enige wat er bestaat is angst, en niet God.* Als je het geluk hebt om bevrijd te zijn van angst, dan bestaat er geen God. Er bestaat geen ultieme werkelijkheid, geen God – niets. De angst zelf is het probleem, niet 'God.' Vrij te willen zijn van angst is op zichzelf angst.

Weet je, je bent dol op angst. Het einde van angst betekent doodgaan en dat wil je niet. Ik heb het niet over het vernietigen van de angsten van het lichaam, want die zijn nodig om te overleven. Het sterven van angst is het enige sterven.

Totdat we de moed vinden om onze angsten te laten sterven, blijven we doorgaan met...

...hopen, bidden, jezelf oefenen in deugdzaamheid. De mens die zich oefent in deugdzaamheid is een verdorven mens. Alleen een dergelijk mens, een verdorven mens, oefent zich in deugdzaamheid. Er bestaat geen enkel deugdzaam mens in de wereld. Alle mensen zullen *morgen* deugdzaam zijn, tot dan blijven zij verdorven mensen. Jouw deugdzaamheid bestaat alleen in een denkbeeldige toekomst. Waar is die deugdzaamheid waarover je spreekt? Het heeft ook geen zin om te hopen deugdzaam te zijn in een volgend leven. Er bestaat geen garantie dat er een volgend leven is en nog minder dat je daarin vrij zult zijn.

Ik denk dat ik begin in te zien wat...

Je bent blind. Je ziet niets. Als je voor het eerst werkelijk ziet en merkt dat er geen zelf te realiseren valt, geen psyche te zuiveren en geen ziel te bevrijden, dan zal dat een geweldige schok zijn voor dat instrument. Je hebt alles daarin geïnvesteerd – de ziel, de geest, de psyche of hoe je het ook wenst te noemen – en plotseling is het als een mythe uit elkaar gespat. Het is moeilijk voor je om naar de werkelijkheid, naar je feitelijke situatie te kijken. Eén keer goed kijken zal het 'm doen; dan ben jij er geweest.

Is het niet radicaal en misschien zelfs een beetje gevaarlijk om de geest, de ziel en God, de 'ondeugdelijke uitvindingen van bange geesten' te noemen?

Dat kan mij niet schelen. Ik ben klaar om te vertrekken. Ik zie niets anders dan de fysieke activiteit van het lichaam. Spiritualiteit is een uitvinding van de geest en *je geest is*

denkbeeldig. Je tradities verstikken je. Maar helaas doe je er helemaal niets aan. Je houdt er eigenlijk wel van om verstikt te worden. Je bent dol op die vuilniszak vol cultuur, het levenloze afval van het verleden. Het moet zich op een natuurlijke manier van je verwijderen. Het valt gewoon weg. Je bent dan niet langer afhankelijk van kennis, behalve als nuttig hulpmiddel om verstandig te kunnen functioneren in deze wereld.

Het verlangen moet teneinde komen. Jezelf willen bevrijden van iets dat niet bestaat, heet 'leed'. Vrij willen zijn van leed, is leed. Er bestaat geen ander leed. Maar je wilt niet vrij zijn van leed. Je denkt alleen maar over leed, zonder verder te handelen. Het eindeloze denken over vrij zijn van leed draagt alleen maar bij aan nog meer leed. Het denken maakt geen einde aan leed. Zolang jij denkt, blijft er leed bestaan. In werkelijkheid bestaat er geen leed waarvan jij je moet bevrijden. Het denken over en het worstelen met 'leed', is leed. Aangezien je niet kunt stoppen met denken en het denken leed veroorzaakt, zul je altijd lijden. Er is geen uitweg, er valt niet aan te ontsnappen...

2

Hoop kijkt naar morgen en niet naar vandaag

Ik zou graag willen mediteren en daar werkelijk een vredige geest aan overhouden.

Heb je jouw doel, dat *sadhana* noodzakelijk maakt, wel eens onderzocht? Waarom neem je zonder meer aan dat er zoiets dergelijks als een 'vredige geest' bestaat? Misschien bestaat die wel niet. Ik stel deze vraag om te begrijpen welk specifiek doel je hebt. Mag ik die vraag stellen?

Zoals ik al zei: ik wil graag een vredige geest hebben.

Wanneer verwacht je die te hebben? Het is altijd morgen, volgend jaar, waarom? Waarom zou je die kalme en stille geest, of hoe je het ook wenst te noemen, morgen pas hebben; waarom niet nu? Misschien wordt deze rusteloosheid – deze afwezigheid van rust – wel veroorzaakt door de *sadhana* zelf.

Het moet mogelijk zijn...

Maar waarom stel je het uit tot morgen? Je moet de situatie nu onder ogen zien. Wat wil je uiteindelijk bereiken?

Alles wat ik doe, lijkt zinloos. Ik voel geen voldoening. Ik heb het gevoel dat er iets belangrijker moet zijn dan dit.

Stel dat ik zeg dat deze zinloosheid het enige is wat er voor jou bestaat en alles wat er ooit voor jou kan zijn. Wat zou je dan doen? Het onjuiste en belachelijke doel dat jij je voorhoudt, is verantwoordelijk voor de ontevredenheid en de zinloosheid die je voelt. Denk je dat het leven enige betekenis heeft? Kennelijk denk je van niet. Men heeft jou verteld dat er betekenis *is*, dat het leven een bedoeling *moet* hebben. Jouw idee van het 'betekenisvolle' weerhoudt je ervan om deze kwestie onder ogen te zien en geeft je het idee dat het leven geen betekenis heeft. Als je dat idee over dat 'betekenisvolle' laat vallen, zul je de zin, van wat je ook doet in het dagelijkse leven, gaan zien.

Maar we moeten toch allemaal een idee hebben van een beter, spiritueler leven.

Wat je ook nastreeft, is materialistisch van aard, zelfs de zogenaamde 'spirituele doelen.' Wat, als ik zo vrij mag zijn, is daar zo spiritueel aan? Als je een spiritueel doel wil bereiken dan is het instrument dat je gebruikt hetzelfde als wat je gebruikt om materialistische doelen te bereiken, namelijk: *het denken*. Maar in werkelijkheid doe je er helemaal niets aan; je denkt alleen maar. Dus je denkt alleen maar dat het leven een bepaald doel of een bepaalde betekenis moet hebben. En omdat het denken materie is, is haar object – het spirituele of het betekenisvolle leven – ook materie. Spiritualiteit is materialisme. Hoe het ook zij, je handelt niet, je denkt en dat betekent uitstellen.

Iets anders dan uitstellen kan het denken eenvoudigweg niet.

Het instrument dat denken heet en dat je gebruikt om jouw zogenaamde spirituele doelen te bereiken, is het resultaat van het verleden. Het denken komt voort uit tijd, functioneert in tijd en elk resultaat dat het zoekt, kan ook niet anders dan in, en van tijd zijn. En tijd betekent uitstel; het 'morgen gaat het gebeuren' verhaal. Neem nu bijvoorbeeld egoïsme. Het wordt afgekeurd, terwijl onbaatzuchtigheid, dat ook louter en alleen een creatie van het denken is, wordt toegejuicht. Maar het realiseren daarvan ligt altijd in de toekomst, morgen. Morgen zul je onbaatzuchtig zijn, of de volgende dag of in een volgend leven, als dat al bestaat. Waarom is het voor jou niet mogelijk om nu geheel vrij te zijn van egoïsme, vandaag? En wil je werkelijk vrij zijn van egoïsme? Dat wil je niet en dat is de reden waarom je wat je 'onbaatzuchtigheid' noemt in het leven geroepen hebt, terwijl je ondertussen egoïstisch blijft. Dus je gaat helemaal niet onbaatzuchtig worden, nooit, omdat het instrument dat je gebruikt om die staat van onbaatzuchtigheid of geemoedsrust te bereiken van nature materialistisch is. Wat je ook doet om vrij te zijn van egoïsme zal het alleen maar versterken. Ik zeg niet dat je dan maar egoïstisch moet zijn, maar ik zeg alleen dat denken over haar abstracte tegendeel, dat je 'onbaatzuchtigheid' hebt genoemd, zinloos is.

Er is jou ook verteld dat je door te mediteren egoïsme tot een einde kunt brengen. In werkelijkheid mediteer je helemaal niet. Je denkt alleen maar over onbaatzuchtigheid en je doet er niets aan om onbaatzuchtig te zijn. Ik heb dat als voorbeeld genomen, maar alle andere voorbeelden zijn variaties op hetzelfde thema. Alle activiteiten die je op deze wijze ontplooit, komen precies op hetzelfde neer. Je moet

gewoon het simpele feit accepteren dat je niet vrij wilt zijn van egoïsme.

Ik doe een poging om het te begrijpen...

Je gebruikt inspanning om in een moeiteloze staat te komen. Hoe kun je in godsnaam inspanning gebruiken om in een moeiteloze staat te komen? Je denkt dat je een moeiteloos leven kunt leiden door iets te willen; door strijd en inspanning. Helaas is dat alles wat je kunt doen. Het enige wat je kent, is inspanning. Het 'ik' en alles wat het heeft bereikt, is het resultaat van inspanning. Moeiteloosheid bereiken door inspanning is als vrede willen krijgen door oorlog. Hoe kun je vrede krijgen door oorlog?

Die 'vredige geest' waar je naar verlangt, is een verlengstuk van deze oorlog van inspanning en strijd. Zo is ook meditatie oorlog voeren. Je gaat zitten om te mediteren, terwijl er in jou een strijd woedt. Het resultaat is gewelddadig, kwade gedachten komen in jou op. En daarna probeer je deze kwade gedachten te beheersen en te sturen, waarbij je nog meer inspanning en gewelddadigheid bij jezelf oproept.

Maar er lijkt iets als een 'vredige geest' te zijn wanneer ik net klaar ben met mijn gebeden of meditaties. Hoe verklaar je dat?

Het is het resultaat van totale uitputting, dat is alles. Jouw pogingen om je gedachten te beheersen of te onderdrukken, matten je alleen maar af en je wordt moe van het strijden. Dát is de moeiteloosheid en de vredige geest die je ervaart. Het is geen vrede. Als je technieken wilt om je gedachten te beheersen, ben je bij mij aan het verkeerde adres.

Nee meneer, ik heb er baat bij om met u te praten. Zegt u dat er geen religieuze overtuiging, geen spiritueel pad en geen sadhana nodig is?

Ik zeg van niet. Iemand anders zegt van wel. Maar wat vind je zelf? De hoofdzaak is dat je begrijpt wat je doel is. Het bereiken van dat doel brengt worsteling, strijd, inspanning en wilskracht met zich mee. Je *neemt aan* dat het doel bestaat. Je hebt het doel bedacht om jezelf hoop te geven. Maar hoop betekent morgen. Hoop is nodig voor morgen, niet voor vandaag.

Weet je, je wilt meer kennis zodat je betere technieken kunt ontwikkelen om je doel te bereiken. Je weet dat er geen garantie bestaat dat meer ervaring, meer kennis, meer systemen en meer methoden je zullen helpen je doel te bereiken. En toch blijf je doorgaan want dat is de enige manier die je kent. Kijken naar vandaag vereist handeling. Om te kijken naar morgen heb je alleen maar hoop nodig.

Wat proberen we te zien met behulp van technieken?

Je wilt de zin in je leven vinden. Zolang je blijft zoeken naar een doel of een bedoeling van het leven, zolang zal het, ongeacht wat je doet, doelloos en betekenisloos lijken. De hoop die je hebt om een bedoeling te vinden, veroorzaakt de huidige toestand van zinloosheid. Misschien is er wel geen andere betekenis dan wat er is.

Het is toch begrijpelijk dat mensen op zoek zijn naar de zin in hun leven?

De energie die je wijdt aan de zoektocht, aan de technieken, aan jouw *sadhana* of hoe je het ook pleegt te noemen,

neemt de energie weg die je nodig hebt om te leven. Je bent geobsedeerd door zin te geven aan je leven en dat verbruikt een hoop energie. Als die energie wordt losgekoppeld van de zoektocht naar zingeving, kan hij gebruikt worden om het nutteloze van iedere zoektocht in te zien. Dan krijgt jouw leven betekenis en de energie zou dan gebruikt kunnen worden voor een of ander nuttig doel. Het leven, het zogenaamde materiële leven, heeft zo haar eigen betekenis. Maar jou is verteld dat het geen betekenis heeft en er is een denkbeeldige laag van 'spirituele' betekenis bovenop geplaatst.

Waarom zou het leven enige betekenis hebben? Waarom zou het leven een doel moeten hebben? Leven zelf is alles wat er is. Jouw zoektocht naar een spirituele zin heeft van het leven een probleem gemaakt. Men heeft je gevoed met al deze troep over de ideale, perfecte, vredige, zinvolle manier van leven en je wijdt al je energie aan het denken over het leven in plaats van het ten volle te leven. Hoe het ook zij, je leeft en het maakt niet uit hoe jij erover denkt. Het leven moet doorgaan.

Maar is het niet het doel van cultuur en het onderwijs om ons te leren hoe we moeten leven?

Je leeft. Zodra je de vraag introduceert: 'Hoe moet ik leven?' maak je het leven tot een probleem. 'Hoe te leven' heeft de zin uit het leven gehaald. Op het moment dat je 'hoe' vraagt, heb je iemand nodig die antwoorden geeft en word je afhankelijk. Vanaf dat ogenblik word je voor de gek gehouden.

Zeg je dat elke zoektocht gedoemd is te mislukken omdat er niets te bereiken en niets te begrijpen valt?

Er valt niets te bereiken en niets te volbrengen. Omdat je een doel hebt gecreëerd, laten we zeggen onbaatzuchtigheid, blijf je zitten met egoïsme. Als het doel niet 'onbaatzuchtigheid' zou zijn, zou jij dan egoïstisch zijn? Je hebt onbaatzuchtigheid als na te streven object in het leven geroepen, terwijl je egoïstisch blijft. Hoe kun je ooit een einde maken aan je egoïsme zolang je onbaatzuchtigheid blijft nastreven? Om te overleven is het noodzakelijk om een zekere mate van egoïsme in de praktijk te brengen, dat spreekt vanzelf, maar bij jou is dat een enorm, onoplosbaar probleem geworden. Bij mij bestaat er geen behoefte om in speciale houdingen te gaan zitten en mijn adem te beheersen. Zelfs met mijn ogen open – het maakt eigenlijk niet uit wat ik doe – ben ik in een staat van *samadhi*. De kennis die je van *samadhi* hebt, houdt je er tevens van weg. *Samadhi* verschijnt pas nadat alles wat je ooit hebt gekend er niet meer is: als je sterft. Het lichaam moet eerst sterven voordat die kennis, die besloten ligt in iedere cel van het lichaam, ophoudt te bestaan.

Jij concludeert dat een complete radicale breuk met je verleden absoluut noodzakelijk is om de heersende middelmatigheid te ontstijgen en op een creatieve manier te kunnen leven. Maar er is een groot aantal intelligente, inventieve mensen geweest die geen stervensproces of fysiologische 'calamiteit', zoals jij dat noemt, hebben ondergaan.

Jouw veelgeprezen vindingrijkheid komt voort uit je denken, dat in essentie een beschermend mechanisme is. Het denken heeft zowel religie als dynamiet bedacht om dat, wat het als belangrijk beschouwt, te kunnen beschermen. Zo bekeken, bestaat er geen goed en kwaad, begrijp je wat ik bedoel? Al deze slechte, wrede, verschrikkelijke mensen die allang om zeep gebracht hadden moeten worden, floeren en hebben succes. Denk niet dat je uit die draaimolen

kunt stappen of dat je, door te doen alsof je spiritueel superieur bent, medeplichtigheid uit de weg kunt gaan. Jij bent de wereld; jij bent *dat*. Dat is alles wat ik zeg.

Maak je je ook niet druk over wat er in een volgend leven kan gebeuren? Als ik in een volgend leven de vruchten zal plukken van vorige levens, moet ik me dan niet druk maken over moraliteit?

Vorige levens, volgende levens, *karma*, al deze dingen worden benadrukt in dit zogenaamde 'spirituele' land. Het is complete onzin! Ze zeggen dat ze moeten lijden voor hun verkeerde acties in de toekomst, *morgen*, maar hoe staat het eigenlijk met *vandaag*? Waarom kunnen ze er *nu* mee weggkomen? Waarom hebben ze *nu* zoveel succes?

Ondanks de zichtbare chaos en beestachtigheid in de wereld vinden de meesten van ons dat er altijd hoop is en dat liefde uiteindelijk zal heersen over de wereld.

Er bestaat geen liefde in de wereld. Iedereen wil hetzelfde. Degene die het meest meedogenloos is, krijgt het zolang hij ongestraft blijft. Als je meedogenloos genoeg bent, is het betrekkelijk gemakkelijk om te krijgen wat je wilt in deze wereld. Ik had alles wat een man zich kon wensen, elk verlangen werd vervuld maar het stelde mij teleur. Daarom kan ik nooit iemand mijn pad aanraden, omdat ik uiteindelijk zelf de onechtheid van dat pad onder ogen moest zien en het afwees. Ik zou zelfs nooit ofte nimmer ook maar zinspelen op het feit dat die ervaringen en oefeningen enige validiteit zouden hebben.

In tegenstelling tot wat jij hebt gezegd, zijn de grote verlossers en leiders van de mensheid het erover eens...

De heiligen, verlossers, priesters, *bhagavan's*, zieners, profeten en filosofen hadden het wat mij betreft allemaal aan het verkeerde eind. Zolang je enige hoop koestert of vertrouwen hebt in deze autoriteiten, of ze nu leven of dood zijn, zolang kan ik mijn zekerheid niet op jou overbrengen. Deze zekerheid **zal** bij je ontluiken wanneer je *voor jezelf* gaat zien dat ze het allemaal verkeerd hebben.

Als je dit allemaal voor jezelf voor het eerst gaat zien, dan explodeert er iets in je. Die explosie raakt het leven op een plek waar het nooit eerder is aangeraakt. Het is zonder meer uniek. Dus wat ik ook zeg, het kan voor jou niet de waarheid zijn. Op het moment dat je het zelf ziet, zijn mijn woorden voor jou overbodig en onwaar. Alles wat daarvoor kwam, verdwijnt in dat vuur. Je kunt niet in jouw eigen unieke zelf komen, tenzij het totaal van de menselijke ervaring uit je systeem wordt gegooid. Dat kan niet gebeuren door wilskracht of met de hulp van iets of iemand. Dan sta je er alleen voor.

Het komt mij voor dat er een speciaal soort dapperheid nodig is voor wat jij beschrijft. Klopt dat?

Ja, maar het is niet de moed die we kennen in de gebruikelijke zin van het woord. Het is niet de moed die je verbindt aan strijd of aan iets te boven komen. De dapperheid waarover ik spreek, is de moed die op natuurlijke wijze aanwezig is als al deze autoriteit en angst uit jouw systeem is gegooid. Moed is geen instrument of een eigenschap die je kunt gebruiken om iets te bereiken. Het is de moed om het *doen* te beëindigen. Het is de moed om de traditie in jou te beëindigen. Zelfs als die moed er is, geeft dat niet de garantie dat je geen fouten meer maakt in het leven of dat je je niet kunt vergissen in belangrijke zaken.

Als je eenmaal bevrijd bent van de paren van tegengestelden – juist en onjuist, goed en slecht – dan zul je nooit meer iets verkeerd doen. Maar zolang dat nog niet het geval is, blijft het probleem bestaan.

Als er een einde komt aan de tegendelen heeft dat nogal beangstigende implicaties...

Het is alsof je per ongeluk een stroomdraad aanraakt. Je bent veel te bang om die uit eigen wil aan te raken. Door zuiver toeval raakt hij jou aan, en verbrandt alles...

Inclusief de zoektocht naar God en vrijheid?

Het brengt een halt aan die zoektocht, aan de honger. De honger stopt niet omdat ze verzadigd is. De honger kan nooit verzadigd raken, vooral niet door die borden vol met tradities die je krijgt aangeboden. Met het opbranden van die honger, houdt dualiteit op te bestaan. Dat is alles.

Ik voel me enigszins ongemakkelijk als ik naar je luister...

Je bent niet in staat om naar iemand te luisteren. Jij veroorzaakt wat ik zeg. Ik geef gehoor aan jouw vragen; ik heb niets van mezelf. Wat bij mij tot uitdrukking komt, komt van jou en niet van mij. Dat medium 'jij' is gecorrumpeerd, dus alles wat ik tegen je zeg, is ook corrupt. Het medium is er alleen maar in geïnteresseerd om haar eigen continuïteit in stand te houden. Dus er komt niet werkelijk iets bij je binnen.

Je lijkt er op uit te zijn om alles omver te werpen wat andere leraren hebben onderwezen.

Het interesseert me niet om anderen onderuit te halen met wat ze hebben gezegd – dat is te gemakkelijk – maar wel om onderuit te halen wat ik zelf zeg. Duidelijker gezegd, probeer ik de verklaring die jullie aan mijn woorden geven, teniet te doen. En dat is de reden waarom mijn spreken voor anderen tegenstrijdig klinkt. Ik word door de aard van hoe jullie luisteren gedwongen om altijd de eerste bewering teniet te doen met een andere bewering. Dan wordt de tweede bewering teniet gedaan door een derde, enz. Mijn doel is niet een of andere gemakkelijke, dialectische thesis, maar het totale tenietdoen van alles dat kan worden uitgedrukt. Wat je ook probeert van mijn beweringen te maken, het is niet waar.

Je bespeurt iets fris en iets dat leeft in wat ik zeg. Dat is zo, maar je kunt dit nergens voor gebruiken. Het kan niet herhaald worden. Het is waardeloos. Het enige wat je kunt doen, is proberen het te rangschikken. Je zet organisaties op, opent scholen, publiceert heilige boeken, viert verjaardagen, wijdt heilige tempels in en meer van dat soort zaken en daarmee vernietig je het leven dat het eventueel in zich had. Geen mens kan door zulke dingen geholpen worden. Alleen degenen die leven van de lichtgelovigheid van anderen worden er beter van.

Hoe heeft jouw systeem zichzelf losgemaakt van traditie?

De verklaring die ik eraan geef, is dat er een uitbarsting van energie plaatsvond die volkomen verschilt van de energie die voortkomt uit het denken. Alle spirituele, mystieke ervaringen ontstaan uit het denken. Het zijn toestanden die door het denken worden teweeggebracht, niet meer dan dat. De energie in mij, die alle gedachten die bij me opkomen wegvaagt, heeft de neiging zich op te stapelen. Uiteindelijk moet die een uitweg vinden. De fysieke beperkingen

van het lichaam zijn obstakels voor de ontsnapping van deze unieke energie. Als hij ontsnapt, gaat hij naar boven, nooit naar beneden, en komt niet meer terug. Als deze buitengewone energie – die atomair van aard is – ontsnapt, dan veroorzaakt dat een geweldige pijn. Het is niet een pijn waarmee je bekend bent. Daar heeft het niets mee te maken. Als dat zo was dan zou het lichaam vernietigd worden. Het is geen materie die omgezet wordt in energie, het is atomair. Het proces gaat door, terwijl de pijn komt en gaat. Het is als de enorme opluchting die je voelt als er een tand wordt getrokken. Dat is het soort opluchting die er is, het is niets spiritueels. Het is zeer misleidend dit te vertalen als gelukzaligheid. Door middel van het denken kan iedereen deze ervaringen laten ontstaan, maar het is geen werkelijke gelukzaligheid. Het ware is niet iets dat ervaren kan worden. Alles wat je kunt ervaren, is oud. Dat betekent dat alles wat je ervaart of begrijpt, traditie is.

Met andere woorden: ik probeer je niet te bevrijden van het verleden of je conditionering, maar meer van *wat ik zeg*. Ik zeg niet dat er een uitweg is, want er bestaat geen weg. Ik ben hier tegenaan gelopen en heb mezelf bevrijd van het pad van anderen. Ik kon niet dezelfde fout maken die zij hebben gemaakt. Ik zal nooit opfferen dat iemand mij als model moet gebruiken of in mijn voetsporen moet treden. Mijn pad kan nooit jouw pad zijn. Als je probeert er jouw pad van te maken, kom je vast te zitten. Hoe verfrissend, revolutionair of fantastisch ook, het blijft *mijn* spoor, dus voor jou een kopie, iets tweedehands. Ik heb zelf geen idee hoe ik hierin ben gerold, dus hoe kun je van mij verwachten dat ik het een ander kan geven? Mijn missie, als ik er al één heb, moet vanaf nu zijn dat ik elke bewering die ik heb geuit, teniet doe. Als je wat ik zeg serieus neemt en het probeert te gebruiken of toe te passen, dan zul je in gevaar zijn.

Grote leraren en zieners uit de oosterse traditie hebben in ieder geval geprobeerd om enig idee van hogere staten over te brengen, terwijl jij blijft volhouden dat ze onoverdraagbaar zijn. Waarom is dat?

Jij neemt als vanzelfsprekend aan dat ze zijn wat ze zeggen te zijn. Ik zeg dat het niet kan worden overgedragen op een ander, omdat er niets *valt* over te brengen. Noch kun je ergens afstand van doen. Wat is het wat deze leraren opfferen waar je afstand van moet doen? Zelfs de geschriften – zoals de *Kathopanishad* – zeggen dat je afstand moet doen van de zoektocht zelf. Het ultieme afstand doen gebeurt niet door middel van oefening, discussie, geld of het intellect. Die zijn niet van belang. Een vrije vertaling van het originele Sanskriet zegt: ‘Wie ook wordt gekozen, aan hem wordt het geopenbaard’. Als dit zo is, waar is dan plaats voor oefeningen, *sadhana* en wilskracht? Het komt willekeurig, niet omdat je het verdient.

Als je het geluk hebt dat dit duidelijk voor je wordt, dan zul je sterven. Het is de voortgang van het denken wat sterft. Het lichaam gaat niet dood, maar verandert alleen van vorm. Het einde van het denken is het begin van de fysieke dood. Wat je ervaart is de leegte van de ruimte. Maar voor het lichaam bestaat er helemaal geen dood. Alhoewel ik zeker weet dat dit jou weinig troost biedt. Alleen maar vrij willen zijn van egoïsme is niet genoeg; je moet door een klinische dood gaan om vrij te worden van denken en egoïsme. Het lichaam zal werkelijk verstijven, je hartslag vertraagt en je wordt als een lijke.

De theorie van reïncarnatie ontkent ook de dood, maar op een andere manier. Die spreekt van een eeuwige atma, of ziel, die de fysieke dood overleeft.

Welke antwoorden je ook worden gegeven ten aanzien van de dood, ze stellen je niet tevreden en dan moet je theorieën bedenken over incarnatie. Wat is het dat zal reïncarneren? Wat is er terwijl je leeft überhaupt? Bestaat er iets in jou dat iets anders is dan de totaliteit van kennis? Dus, bestaat de dood eigenlijk wel, en als hij bestaat, kan deze dan ervaren worden?

Dus het enige wat je wilt bevestigen, is het bestaan van een natuurlijke staat?

De ideeën die je hebt over die natuurlijke staat zijn totaal niet verwant met wat die feitelijk inhoudt. Je probeert om dat, waarvan je hoopt dat het die staat is, te bereiken en daar uitdrukking aan te geven. Dat is een belachelijke onderneming. Het enige wat je doet, is dat je probeert om de constante beweging te vangen en verder niets. De rest is speculatie.

3

Niet-weten is je natuurlijke staat

Uit eerdere gesprekken met jou wordt het duidelijk dat de mens een verkeerd begrip heeft van de kennis over zichzelf en de wereld. Wat bedoel je precies met kennis?

Kennis is niet iets dat mysterieus of abstract is. Ik kijk naar de tafel en ik vraag mezelf: 'Wat is dit?' Dat doe jij ook. Kennis is niets anders dan de dingen benoemen. Het zegt jou dat dit een 'tafel' is, dat ik 'gelukkig ben' of me 'rot voel', dat 'jij een verlichte mens bent en ik niet.' Bestaat er, als we het over het denken hebben, nog iets anders?

De kennis die je hebt van de wereld creëert de objecten die je ervaart. Het feitelijke bestaan of niet bestaan van iets 'daarbuiten' in de wereld is niet iets wat je kunt vaststellen of ervaren zonder hulp van jouw kennis. En die kennis is niet van jou. Die is iets wat jij en je voorouders over langere tijd hebben vergaard. Wat jij het 'weten' noemt, is niets anders dan dit opeengehoopte geheugen. Je hebt persoonlijk bijgedragen aan deze kennis en haar aangepast, maar in essentie is zij niet van jou. Er bestaat niets anders

in jou dan het geheel van deze vergaarde kennis. Daar besta jij uit. Je kunt niet eens de realiteit van de wereld waarin jij functioneert direct ervaren, laat staan één of andere wereld die daaraan voorbij ligt. Er bestaat geen wereld buiten ruimte en tijd. Het is een uitvinding van jou, gebaseerd op de vage beloften van de heiligen. Ons gevoel van waarde komt voort uit hoe de wereld ons is voorgeschoteld. We moeten de wereld accepteren.

Dus ons geloofstelsel is ook gebaseerd op dit geheugen...?

Geloof is ook geen abstractie. Het is een verlengstuk van het overlevingsmechanisme dat al miljoenen jaren in werking is. Het geloof is als elke andere gewoonte; hoe meer je het in bedwang probeert te houden en te onderdrukken, hoe sterker het wordt. Jouw vraag impliceert dat jij je ergens van wilt bevrijden en dat is in dit geval het geloof. Ten eerste, waarom wil je er vrij van zijn? Wat je ook doet of hoopt te gaan doen om hier vrij van te komen, zal het alleen maar meer kracht geven. Wat je ook doet is van geen enkel belang. Waarom is dit een probleem voor je geworden? Jij bent niet in de positie om te ontkennen of te accepteren wat ik zeg. Je hebt waarschijnlijk één of ander systeem uitgetest om je denken en overtuigingen te beheersen en het heeft je teleurgesteld. Het herhalen van *mantras*, aan *yoga* doen en bidden, heeft niet geholpen. Om welke reden dan ook ben je niet in staat geweest om je gedachten in bedwang te houden. Dat is alles.

Maar het herhalen van mantras en andere heilige technieken lijken toch het denken te bedaren.

Je kunt niet eens je gedachten gadeslaan en ze al helemaal niet in bedwang houden. Hoe is het mogelijk om je ge-

dachten te observeren? Je praat alsof er in jou de een of andere entiteit bestaat die los staat van je gedachten. Dat is een illusie; je gedachten staan *niet* los van jou. Er bestaat geen denker. Denken kan je niet beschadigen. Het probleem is jouw afgescheiden structuur die probeert het denken in bedwang te houden, te overheersen, te censureren en te gebruiken. *Het denken kan op zichzelf en van zichzelf geen schade berokkenen.* Pas als je iets met het denken wilt doen, creëer je problemen voor jezelf.

Het luisteren naar jou lijkt ook problemen te creëren voor mij.

Je zegt dat je luistert. Zelfs als ik praat luister je nergens naar. Je luistert niet naar mij, maar alleen maar naar je eigen gedachten. Daar heb ik geen illusies over. Je *kunt niet* naar mij of een ander luisteren. Het is zinloos om mij proberen te overtuigen dat je aandachtig en betrokken luistert. **Mij** hou je niet voor de gek.

Het is niet duidelijk voor me dat ik niet naar je luister. Ik lijkt te luisteren naar jou en er tegelijkertijd over na te denken. Is dat niet mogelijk?

Het is onmogelijk. Er is voor jou maar één ding mogelijk: denken. Het ontstaan van een gedachte is op zichzelf een handeling. De denker die zegt dat hij kijkt naar oorzaak en gevolg is zelf een gedachte. Het denken laat een ruimte ontstaan tussen de denker en zijn gedachten en zegt dan tegen zichzelf: 'Ik kijk naar mijn gedachten.' Is dat mogelijk? Vergeet wat er in het verleden is gebeurd en probeer te kijken naar jouw gedachten op dit moment. Ik vraag je om iets te doen dat heel eenvoudig is. Als je mij kunt vertellen hoe je naar het denken kunt kijken, dan word ik jouw leerling.

Ik zou je heel dankbaar zijn. Dan kun jij je op mij richten in plaats van naar het denken te kijken. Als je een mantra herhaalt, dan is dat denken. De herhaling van de mantra is weer een gedachte. Het idee dat deze herhalende gedachten er niet in geslaagd zijn om een staat voort te brengen die jij wenste, is weer een andere gedachte. Het idee dat je een nieuwe mantra moet vinden of de een of andere techniek moet beoefenen die *wel* werkt, is een nieuwe gedachte. Wat is denken anders dan dit? Dat wil ik wel eens weten.

Maar alle religies hebben het belang benadrukt om ongewenste gedachten te onderdrukken en te beheersen. Anders zouden we afdalen naar het niveau van de dieren.

Eeuwenlang zijn we door de heiligen gehersenspoeld met het idee dat we onze gedachten moeten beheersen. Zonder het denken zou je een lijk worden. Zonder het denken zouden de heiligen geen middelen hebben om ons te vertellen onze gedachten te beheersen. Ze zouden failliet gaan. Ze zijn rijk geworden door anderen te vertellen hun gedachten te beheersen.

Maar er zijn toch zeker kwalitatieve verschillen in de manier waarop gedachten worden beheerst.

Jij hebt hier willekeurig een onderscheid in aangebracht. Het denken is een onderdeel van het leven en het leven is energie. Het drinken van een glas bier of het roken van een sigaret is precies hetzelfde als het herhalen van gebeden of het lezen van heilige woorden en geschriften. Er bestaat geen verschil tussen naar de kroeg gaan of een tempel bezoeken; het is allebei zoeken naar bevrediging. Je verbindt een speciale betekenis aan gebeden en tempels om geen enkele andere reden dan dat het je een superieur gevoel

geeft over diegenen die kroegen en bordelen bezoeken. Dat is jouw vooroordeel.

Dus het is allemaal een poging om op de een of andere manier mijn conditionering aan te passen of te veranderen...

Conditionering is traditie. In het Sankriet noemt men dat *samskara*. Traditie is wat je bent – wat je ik noemt. Hoe je het ook probeert te veranderen, het blijft voortbestaan. Alles in het leven is tijdelijk en de poging om die conditionering, die zijn bron heeft in het denken, te laten voortbestaan, is pathologisch van aard. Jij behandelt het psychologische en het pathologische alsof ze twee verschillende dingen zijn. In feite bestaat er alleen maar het pathologische. *Samskara*, de conditionering die maakt dat jij je afgescheiden voelt van jezelf en de wereld, is een pathologische conditionering.

Waar zit die conditionering waar jij het over hebt...? Waar vertoeven die gedachten? Ze zitten niet in de hersenen. Gedachten worden niet gemaakt door de hersenen. Het is veeleer zo dat het brein werkt als een antenne die gedachten opvangt op een openbare golflengte, een openbare gedachteruimte.

Al jouw handelingen, of je nu denkt aan God of een kind slaat, komen uit dezelfde bron: het denken. De gedachten zelf doen geen kwaad. Jouw problemen ontstaan pas op het moment dat je een poging doet om die gedachten te gebruiken, te censureren en te beheersen om iets te verkrijgen. Je kunt je denken niet anders gebruiken dan om te krijgen wat je wilt in de wereld. Maar als je met het denken gaat zoeken naar iets wat niet bestaat: God, gelukzaligheid, liefde, enz., dan zal het je alleen maar lukken om de ene

gedachte tegen de andere uit te spelen waardoor je alleen maar ellende voor jezelf en de wereld veroorzaakt.

Wanneer het denken, in dienst gesteld van angst en hoop, niet kan bereiken wat het wil of ergens niet zeker van is, introduceert het wat je 'geloof' noemt. Wie heeft er overtuiging, of haar alter ego geloof, nodig? Wanneer je overtuigingen je nergens hebben gebracht, wordt je verteld dat je vertrouwen moet ontwikkelen. Met andere woorden: je moet hoop hebben. Of je nu God, gelukzaligheid, een vredige geest, of concreter, geluk zoekt, uiteindelijk steun je op hoop, geloof en vertrouwen. Deze afhankelijkheden zijn tekenen van je falen om de resultaten die je wenst, te krijgen.

Welke relatie bestaat er tussen het denken, conditionering en dat wat we verlangen noemen?

Jouw verlangens, net zoals je gedachten in het algemeen, moeten koste wat het kost onderdrukt en beheerst worden. Deze aanpak verrijkt alleen maar de heiligen. Waarom wil je trouwens in godsnaam in wat jij 'een staat zonder verlangen' noemt, zijn? Waarom? Ik kan je verzekeren dat als je geen verlangens hebt, je als lijk zal worden afgevoerd naar de begraafplaats.

De zogenaamde heiligen hebben ons verteld dat het hebben van verlangens verkeerd is. Ze moeten onderdrukt worden of omgezet in een hoger soort verlangen; ze moeten worden 'getransformeerd'. Dat is nonsens. Of je bevredigt die verlangens, of het lukt je niet die verlangens te bevredigen. Dat is het probleem. In beide gevallen is er sprake van verlangen. Proberen om niets te doen, is ook zinloos. Het nietsdoen is onderdeel van de algemene strategie om iets

te krijgen. Het moet zichzelf opbranden. Hoewel *samskara* of conditionering kan worden opgebrand, is het niet mogelijk haar te zien. Je kunt nooit naar verlangen kijken. Verlangen zien, zal je verblinden. Je cultuur, je filosofie en je samenleving hebben je geconditioneerd en nu denk je dat je die conditionering kunt veranderen of op een of andere manier kunt wijzigen. Het is onmogelijk want jij bent de samenleving.

We willen niet vrij zijn van conditionering. Het is te beangstigend om daarover te denken. We zijn te onzeker.

Elke gedachte die wordt geboren, moet sterven. Dat is wat men het doodsverlangen noemt. Als een gedachte niet sterft, kan zij ook niet herboren worden. Zij moet sterven en daarmee sterf jij ook. Maar jij sterft niet bij iedere gedachte en ademhaling. Je verbindt iedere gedachte aan de volgende, waarmee je een niet bestaande continuïteit creëert. Het is die *continuïteit*, die het probleem is. Jouw onzekerheid komt voort uit jouw weigering om de tijdelijke aard van het denken onder ogen te zien. Het is makkelijker om te praten met diegenen die geprobeerd hebben het denken te beheersen – die wat *sadhana* gedaan hebben – omdat zij het nutteloze ervan hebben ervaren en kunnen zien waar ze zijn 'blijven steken'.

Ik neem aan dat dan de traditie en de conditionering het morele dilemma voor ons gecreëerd hebben...?

Alleen de mens die immoreel kan zijn, kan praten over moraliteit. Voor mij bestaat er niet iets dergelijks als immoraliteit. Ik kan geen moraliteit preken. Dat is alles. Ik neem helemaal geen morele standpunten in. Degene die praat over moraliteit, liefde en mededogen is een charlatan.

Jouw moraliteit, of gebrek daaraan, is van weinig betekenis vergeleken met het feit dat je dood bent. Je handelt altijd vanuit, en door middel van je dode geheugen. Het geheugen is niets anders dan dezelfde zichzelf steeds maar weer herhalende oude onzin. Meer is het niet. Alles wat je kent, of ooit kunt kennen, is geheugen en geheugen is denken. Jouw onophoudelijk denken geeft je alleen maar continuïteit. Waarom moet je dat altijd maar weer doen? Het is het niet waard. Je bent jezelf aan het uitputten. Als het nu nodig was, dan zou men het nog kunnen begrijpen. Waarom moet je jezelf scheiden van je handelingen en steeds tegen jezelf zeggen: 'Nu ben ik gelukkig', 'nu voel ik me ergens thuishoren', 'nu voel ik mij alleen'. Waarom? Je bent voortdurend je handelingen en gevoelens aan het controleren en censureren; 'nu voel ik dit', 'nu voel ik dat', 'ik wil dat zijn', 'ik had dat niet moeten doen'. Je piekert de hele tijd over de toekomst of het verleden, terwijl je je niet bewust bent van het heden. Jouw probleem heeft niets met de toekomst te maken. Elke oplossing die je bedenkt, ligt in de toekomst en is zodoende nutteloos. Als er iets kan gebeuren, dan moet het *nu* gebeuren. Aan gezien je niet wilt dat er *nu* iets gebeurt, schuif je het voor je uit naar iets wat je de 'toekomst' noemt. En wat je voor het heden in de plaats krijgt, is *angst*. En dan begint die hele uitputtende zoektocht naar een manier om vrij te worden van angst. Is *dat* het soort vrijheid waar je naar verlangt? Ik zeg van niet.

Alles waarvan je je, om welke reden dan ook, wilt bevrijden, is precies dátgene wat jou kan bevrijden. Je moet je bevrijden van precies datgene waarvan je bevrijd wil zijn. Je hebt altijd te maken met tegendelen, dus bevrijd zijn van het ene, betekent bevrijd zijn van het andere, het tegenovergestelde. Binnen het kader van tegendelen vind je

geen vrijheid. Daarom zeg ik altijd: 'Je maakt geen schijn van kans...' Evenzo zal de mens die zich niet bezighoudt met moraliteit ook niet geïnteresseerd zijn in immoraliteit. Het antwoord op egoïsme ligt in het egoïsme en niet in een fictief tegenovergestelde dat 'onbaatzuchtigheid' wordt genoemd. Bevrijding van angst is te vinden in angst, niet in het niet-angstig zijn. De bevrijding van hebzucht is te vinden in de hebzucht, niet in het niet-hebzuchtig zijn.

Het hele religieuze gedoe bestaat uit niets anders dan gedragsregels: je moet genereus zijn, mededogen hebben, liefhebben terwijl je ondertussen hebberig en harteloos blijft. De gedragsregels worden door de samenleving in haar eigen belang gemaakt, of ze nu heilig of werelds zijn. Dat heeft niets met religie te maken. De religieuze mens maakt de priester, de zedenmeester, in jou wakker. De politiemans is geïnstitutionaliseerd en buiten jou geplaatst. Religieuze regels en kritische aanmerkingen zijn niet langer nodig; die zijn allemaal verwerkt in het burgerlijk wetboek. Je hoeft je niets meer aan te trekken van deze religieuze mensen; ze zijn in onbruik geraakt. Maar ze willen hun grip op de mensen niet verliezen. Het is hun handel; hun broodwinning staat op het spel. Er bestaat geen verschil tussen de politiemans en de religieuze mens. Met de politiemans ligt het alleen iets lastiger. In tegenstelling tot de innerlijke autoriteit die door de heiligen wordt gesponsord, staat hij buiten jou en moet hij worden omgekocht.

De hulpeloosheid van de gemiddelde mens om deze basisdilemma's op te lossen, wordt onderkend door veel religies. Zoekers worden daarom voorgeschreven naar een wijze, verlosser of avatar te gaan. Maar zelfs deze bron van hulp en inspiratie ontken je, nietwaar?

Als je heel veel lijdt en heel depressief bent, valt het lichaam in slaap. Zo gaat de natuur om met een dergelijke situatie. Of je gaat woorden herhalen – je noemt dat *japa* – en valt diep in slaap. Je bedenkt een naam als *Rama*, herhaalt die eindeloos en hoopt om daar voordeel van te krijgen. Allereerst heb je *Rama* bedacht. *Rama* bestaat niet, behalve als historische figuur. Nadat je het monster hebt gecreëerd, ga je het aanbidden en dan zeg je dat je er niet los van kunt komen. Ik vind het prima als je doorgaat met jouw *Ram nam...*

Het herhalen van heilige namen is een oprechte poging om iets te vinden dat het vergankelijke overstijgt, iets dat blijvend is...

Niets is blijvend. De poging om blijvend geluk en ononderbroken genot te verkrijgen, verstikt het lichaam alleen maar; het doet het geweld aan. Jouw zoektocht naar geluk slaagt er alleen maar in om de gevoeligheid en de intelligentie van het zenuwstelsel te vernietigen. Iets willen dat niet bestaat – dat romantische, religieuze en spirituele gedoe – geeft alleen maar meer kracht aan die onechte continuïteit die het lichaam sloop. Het verstoort de chemische balans van het lichaam totaal. Het lichaam, dat alleen maar interesse heeft in overleven en voortplanting, behandelt zowel pijn als genot hetzelfde. *Jij* bent het die erop staat om pijn te stoppen en genot te laten voortduren. Het antwoord van het lichaam is hetzelfde op zowel genot als pijn; het kreunt.

Wat wil het lichaam? Het wil niet anders dan functioneren. Alle andere zaken zijn uitvindingen van het denken. Het lichaam heeft geen gescheiden onafhankelijk bestaan ten opzichte van genot en pijn. De intensiteit van de verschillende trillingen die het lichaam beïnvloeden kunnen

verschillen in intensiteit, maar jij bent het die ze opdeelt in goed en slecht.

Jij vertaalt constant de trillingen die het lichaam raken in ervaringen. Je raakt de tafel aan en die is 'hard'. Je raakt het kussen aan en dat noem je 'zacht'. Je raakt de arm van die vrouw daar aan en dat voelt 'sexy'. Je raakt de deurknop aan en die is 'niet sexy'. Zonder het continu vertalen van zintuiglijke activiteit kun je op geen enkele wijze weten of iets hard, zacht of sexy is. De natuurlijke intelligentie van het lichaam 'verwerkt' de zintuiglijke invoer op correcte wijze zonder dat jij iets voor hoeft te doen. Je kunt het vergelijken met hoe het lichaam zich vele keren omdraait tijdens de slaap zonder dat je het merkt. Laat staan dat je er controle over kunt uitoefenen. Het lichaam zorgt voor zichzelf.

Je bemoeit je de hele tijd met het natuurlijk functioneren van het zenuwstelsel. Als een gevoel het zenuwstelsel bereikt, ga je het eerst benoemen en daarna categoriseren als genot of pijn. In de volgende stap wil je de gevoelens van genot laten voortduren en de gevoelens van pijn stoppen. Ten eerste is het erkennen van een gevoel als genot of pijn zelf al pijnlijk.

En ten tweede is de poging om één soort gevoel, 'genot', te willen laten voortduren en een ander soort gevoel, 'pijn', te willen stoppen, ook pijnlijk. Beide activiteiten verstikken het lichaam. Het ligt in de aard der dingen dat elk gevoel haar eigen intensiteit en tijdsduur heeft. De poging om genot te verlengen en pijn te stoppen, zorgt er alleen maar voor dat de gevoeligheid van het lichaam en haar vermogen om te reageren op gevoelens, vernietigd wordt. Dus wat jij doet, is heel pijnlijk voor het lichaam.

Als jij niets doet met die gewaarwordingen, zul je zien dat ze vanzelf oplossen. Dat bedoel ik nu als ik het heb over 'de ionisatie van het denken.' Dat is wat er bedoeld wordt met geboorte en dood. Er bestaat geen 'dood' voor het lichaam, alleen maar ontbinding. Omdat het denken materie is, streeft het ook alleen maar naar stoffelijke zaken. Daarom hebben jouw zogenaamde spirituele bezigheden geen betekenis. Begrijp me niet verkeerd. Ik zeg niet dat je het denken niet moet gebruiken om te krijgen wat je wilt. Een ander middel staat er niet tot je beschikking.

Het lichaam is dus alleen maar geïnteresseerd in overleven. Het enige wat nodig is om te leven zijn het overlevings-systeem en het voortplantingssysteem. Zo zit de natuur in elkaar. *Waarom* het leven zichzelf wil voortplanten, is een ander verhaal. De enige manier waarop het menselijke organisme kan overleven en zich van haar voortplanting kan verzekeren, is door middel van het denken. Dus het denken is heel belangrijk en zelfs volstrekt noodzakelijk voor het levende organisme. Het denken bepaalt of er een handeling plaatsvindt of niet. Alle dieren bezitten dit overlevingsdenken, maar in het geval van de mens is de factor 'herkenning' geïntroduceerd, wat de hele toestand enorm ingewikkeld maakt. Wij hebben bovenop het natuurlijke zintuiglijk functioneren een onophoudelijke woordenstroom geplaatst.

Het lichaam is helemaal niet geïnteresseerd in psychologische of spirituele zaken. Jouw zeer geroemde spirituele ervaringen zijn voor het organisme van geen belang. In feite zijn ze pijnlijk voor het lichaam. Liefde, mededogen, *ahimsa*, begrip en al die zaken die de religie en de psychologie de mens hebben voorgehouden, verhogen alleen maar de spanning van het lichaam. *Alle* culturen, of ze nu uit

het oosten of uit het westen komen, hebben deze onevenwichtige situatie voor de mens gecreëerd en hebben hem in een neurotisch individu veranderd. In plaats van te zijn wat je bent, onvriendelijk, jaag je het fictieve tegendeel dat je wordt voorgehouden na, **namelijk: vriendelijkheid**. Het benadrukken van wat we *zouden moeten zijn*, veroorzaakt alleen maar spanning en geeft kracht aan dat wat we eigenlijk al zijn. In de natuur zien we dat dieren het ene moment gewelddadig en wreed zijn en op het andere moment aardig en mild. Voor hen is dat geen tegenstrijdigheid. Maar de mens is verteld dat hij altijd goed, aardig, liefhebbend moet zijn, nooit hebbertig of gewelddadig. We benadrukken maar één kant van de werkelijkheid en verstoren daardoor het complete plaatje. Proberen het ene te hebben zonder het andere, creëert enorme spanning, verdriet, pijn en ellende voor de mens. We moeten het noodzakelijke geweld in het leven onder ogen zien; je moet doden om te leven en de ene vorm van leven leeft van de andere. Maar toch heb je het doden veroordeeld.

Als je het niet erg vindt, zou ik graag een ander onderwerp met je willen bespreken. Welk verband bestaat er tussen diepe slaap en de dood? In beide gevallen is het 'ik' afwezig, maar toch lijken ze te verschillen.

Waarom praat je over diepe slaap? Als er al zoiets bestaat als diepe slaap dan is het voor de slapende mens niet mogelijk om er iets over te weten. Dus praat niet over diepe slaap; het is iets dat je nooit zult kennen. De werkelijke diepe, natuurlijke en diepgaande slaap, die het lichaam is aangeboren, heeft niets te maken met poëtische zaken zoals 'sterven aan je verleden.' Op het diepste niveau van rust, ofwel diepe slaap, gaat het lichaam door een stervensproces en komt al dan niet vol energie terug in de normale wakende

staat. Als het terugkeert en weer opleeft, betekent dat, dat het lichaam haar vermogen om te vernieuwen en te verjongen niet heeft verloren. Wat er overblijft na deze dood, na de vernieuwing, is vrij om te doen en laten wat het wil. In feite word je geboren en ga je dood bij elke ademhaling. Dat wordt er bedoeld met 'de dood' en 'opnieuw geboren worden.'

Jouw denken ontkent de realiteit van de dood. Het zoekt koste wat het kost continuïteit. Ik geef je overigens geen voorlichting over diepe slaap of enig andere theorie, maar ik wijs je er alleen maar op dat als je diep genoeg gaat, die 'ik' verdwijnt en het lichaam feitelijk klinisch doodgaat. En dat, in sommige gevallen, het lichaam zichzelf kan vernieuwen. Op dat moment zal de complete geschiedenis van het individu die in de genetische structuur van het lichaam zit, zichzelf niet langer scheiden van het leven en in haar natuurlijke ritme vallen. Vanaf dat moment kan ze zichzelf nergens meer van scheiden.

Wat jij ervaart in jouw gewone oppervlakkige slaap, is dat de natuur die gedachten wegduwt zodat het lichaam en de hersenen tot rust kunnen komen. Als de gedachten niet goed genoeg in de onderaardse regionen worden weggeduwd, dan zal er geen slaap zijn. Maar na de diepe slaap waar ik het over heb, bestaat er geen slaap meer voor het lichaam. De entiteit die voorheen aanwezig was en zichzelf vertelde: 'Nu slaap ik' en 'nu ben ik wakker', is er niet meer. Je kunt dan niet langer een scheiding maken in het bewustzijn tussen waken en slapen. Dus doe geen moeite om te theoretiseren over 'gedachteloze staten'. Als het denken teneinde gekomen is, sterf je. Tot dan, is al het gepraat over gedachteloze staten het onnozele voortbrengsel van het denken zelf, dat probeert zichzelf continuïteit te ge-

ven door te geloven in, en te zoeken naar een 'gedachteloze staat'. Als jij jezelf ooit hebt verbeeld in een gedachteloze staat te verkeren, dan houdt dat in dat het denken aanwezig was.

De yogi's blijven volhouden dat het mogelijk is om het normale wakende bewustzijn uit te breiden naar de gebieden die gewoonlijk beschermd worden door de slaap, dat wil zeggen het onbewuste.

Je hoeft geen enkele yogatechniek te beoefenen om die dingen te ervaren. Je kunt al deze ervaringen hebben door drugs te nemen. Ik bepleit noch het gebruik van drugs, noch het beoefenen van yoga. Ik wijs er alleen maar op dat alle ervaringen voortkomen uit het denken en in essentie gelijk zijn. Als je deze door yoga of drugs teweeggebrachte staten gelukzaliger, dieper of op de een of andere manier plezieriger noemt dan 'gewone' ervaringen, dan verstevig je het ego en versterk je de afgescheiden structuur door je gedachten te verspillen aan het vertalen van gevoelens in hoog of laag en plezierig of pijnlijk. Alles wat jij ervaart als energie, is door het denken teweeggebrachte energie. Het is niet de levensenergie.

Wat jij zegt staat haaks op wat de religies en heiligen hebben...

Boeken kunnen van alles beweren. De goeroes kunnen zeggen wat ze willen. Het is in hun voordeel. Ze staan op de smerige marktplaats wat ondeugdelijke goederen te verkopen.

Maar ze zeggen...

Vergeet ze. Wat ben *jij* in essentie? Wat heb *jij* te zeggen? Je hebt niets te zeggen. Hier gaan zitten en anderen citeren is makkelijk, maar daar kom je hier niet ver mee. Kijk, in deze staat bestaat geen scheiding. We bevinden ons in de situatie dat ik dat feit niet kan overbrengen en jij het niet kunt ontvangen. Bovendien ben jij een stap verder gegaan en heb je een meer complex probleem voor jezelf geschapen door de ongedeelde staat die je bent, buiten jezelf te plaatsen; dat betekent zoeken. Wie zoekt moet slim zijn. De zoektocht naar vrede stompt de natuurlijke vredigheid van het lichaam af. Je kennis en het zoeken stellen niets voor omdat er niets bestaat binnen de scheiding die je om je heen hebt gecreëerd.

Omdat jij het op enige punten niet eens bent met sommige van de grote leren, hoeft dat nog geen reden te zijn om zonder pardon de complete spirituele erfenis van de mensheid naast je neer te leggen.

Het is allemaal van geen waarde voor zover het jou aan gaat. Het is als een menu zonder maaltijd. Het is allemaal verkooppraat. Het heeft geresulteerd in hypocrisie en commercie. Er is iets vreselijk mis mee. Als er iets goed aan zou zijn, kan het niet iets slechts opleveren. Het is duidelijk dat de religies niet kloppen. Er klopt niets van – religie, spiritualiteit, de samenleving, jij, jouw bezit, je motieven en waarden, kortom het hele zootje.

Het kan zijn dat de middelen gecorrumpeerd zijn, zoals jij zegt. Maar het doel – gelukzaligheid – lijkt een fundamentele drang. Is dit niet zo?

Gelukzaligheid, wat is dat? Verblijf jij in een gelukzalige staat? Je zegt dat *atma* gelukzalig is, daarmee de goeroes en

de *Mandukya Upanishad*¹ citerend. Het is verkeerd, het is junkfood. Je hoeft je niet in te laten met al deze onzin om er vrij van te zijn. Je hoeft geen dronkaard geweest te zijn om soberheid te kunnen waarderen.

Maar het is zo buitengewoon om de geschriften te lezen, ze zijn zo inspirerend...

Wat betekenen deze woorden voor jou? Welke betekenis hebben al deze Sanskriet woorden voor je? En begin nu niet te herhalen wat je hebt gelezen. Kun je iets zeggen ten aanzien van de manier waarop je nu functioneert? Dat is wat heel belangrijk is en niet wat Samkara² of iemand anders heeft gezegd. Ik ben hier niet om je iets te leren. Dit is geen didactische of instructieve onderneming. Het feit dat je ervoor gekozen hebt om hier te komen en deze vragen stelt, betekent dat al die goeroes en geschriften je hebben teleurgesteld, of niet soms? Als je niet hier naartoe komt, dan ga je wel ergens anders heen. Woorden hebben alleen een vage, abstracte betekenis voor jou, verder zijn ze voor jou helemaal niet relevant.

Wat is ruimte? Bestaat er ruimte zonder de vier muren? Wat vertelt jou dat er iets dergelijks als ruimte bestaat? Ga niet herhalen wat anderen op deze vraag hebben gezegd. Bestaat ruimte überhaupt zonder het denken? Nee dus. Het denken creëert zowel tijd als ruimte. Op het moment dat er denken is, is er ook tijd en ruimte. Het denken heeft

¹ *Mandukya Upanishad*: Één van de voornaamste Upanishads die officieel deel uitmaakt van de Veda's, een van de grotere hindoeïstische geschriften.

² *Samkara*: De Vedanta filosoof uit de achtste eeuw, geboren in Kerala, India. De grondlegger van de non-dualistische filosofie, gebaseerd op de Upanishads. Deze filosofie leert dat Brahman (de ultieme werkelijkheid) het enige is dat bestaat, dat de wereld een illusie is en dat er geen verschil bestaat tussen Atman (het inwendige zelf) en Brahman.

morgen geschapen. Je voelt je hopeloos omdat jij de hoop op morgen hebt gecreëerd. Je enige vooruitzicht is nu, hoop is niet nodig. Noch heeft het idee van een zelf of een *atma* enig bestaansrecht. Ik heb zó mijn best gedaan er een te vinden. De filosofen hebben het verkeerd bedacht.

Denken is lichaam, denken is leven, denken is seks. Jij bent het denken. Het denken ben jij. Als er geen denken is, ben jij er niet. Er bestaat geen wereld als het denken er niet is.

Mijn God, wat een puinhoop! Hoe kan ik mezelf hiervan redden? Het lijkt een triest lot.

Je moet gered worden van het hele idee dat je gered moet worden. Je moet gered worden van de zaligmakers, verlost worden van de verlossers. Als het gaat gebeuren, dan moet het *nu* gebeuren. Mijn woorden kunnen niet doordringen tot jouw krankzinnigheid. Het is de waanzin van de spirituele zoektocht waardoor mijn woorden je niet kunnen beroeren en bereiken. De lijn tussen de krankzinnige en de mysticus is zeer, zeer dun. De krankzinnige wordt beschouwd als een klinisch geval terwijl de ander, de mysticus, net zo pathologisch is.

Vergeet de rozenkransen, de geschriften en de heilige as op je voorhoofd. Als je zelf het belachelijke van je zoektocht inziet, wordt de hele cultuur binnenin je tot as gereduceerd. Dan ben je eruit gestapt. Traditie bestaat dan niet meer voor je. Geen spelletjes meer. Vedanta betekent het einde van kennis, dus waarom nog meer heilige boeken schrijven, meer scholen openen en meer leringen behouden? Het opbranden van al je verlangens is wat die as in je symboliseert. Als je niets weet, praat je veel. Als je wel iets weet, dan valt er niets te zeggen.

De staat van niet-weten die jij beschrijft, is gerelateerd aan een ander niveau van bewustzijn. Wat heeft dat met mij, een gewoon neurotisch mens, te maken?

Welke niveaus van bewustzijn? Er bestaan geen niveaus van bewustzijn. Het bewustzijn als je wakker bent, verschilt niet van het bewustzijn tijdens je slaap. Zelfs terwijl je hier zit, ben je aan het dromen. Er kunnen geen dromen bestaan zonder beelden. Als je in bed ligt, noem je het dromen. Als je rechtop zit, met je ogen open, dan noem je het anders. Dat is het enige verschil. Bij mij zijn deze beelden afwezig of ik me nu in de 'wakende' of de 'slapende' staat bevind. Ik kan op geen enkel moment een beeld vormen. Het maakt bij mij niet uit of mijn ogen open of gesloten zijn. Het enige wat er is in dit geïndividualiseerde bewustzijn is de natuurlijke weerkaatsing van wat zich aan haar voordoet. Ik ga niets benoemen. Het verlangen om te weten wat het is, is eenvoudigweg niet aanwezig. Ik kan op geen enkele wijze deze zogenaamde wakende staat kennen of ervaren. Ik kan op mechanische wijze de wakende staat uitleggen, maar dat betekent *niet* dat er iemand is die *weet dat hij wakker is*. Verklaringen hebben geen betekenis. Daarom blijf ik zeggen dat jouw natuurlijke staat er een van 'niet-weten' is.

De meeste religieuze en psychologische scholen raden het uitbreiden of intensiveren van het bewustzijn aan als middel om tot een meer vervuld leven te komen, als therapie. Is dat waar jij het over hebt? Een soort bewustzijnstherapie?

Nee. Bewustzijn is een eenvoudige activiteit van de hersenen. Het kan niet gebruikt worden om *enige verandering* tot stand brengen, ook geen therapeutische. We hebben een proces van naamgeving geplaatst bovenop dit natuur-

lijke fysiologische bewustzijn, een bewustzijn dat we overigens delen met de andere dieren. Het bewustzijn en de beweging, of neiging, om verandering in jezelf tot stand te brengen, zijn twee totaal verschillende dingen. Dat verschil kan niet door jou worden waargenomen, want er bestaat geen waarneming zonder de waarnemer. Kun je je ergens van bewust worden zonder hulp van het geheugen en het denken? Het geheugen is de kennis. Zelfs je gevoelens zijn herinnering. De prikkel en de reactie daarop vormen een onlosmakelijk geheel – ze kunnen niet netjes van elkaar gescheiden worden.

Met andere woorden: je kunt zelfs de prikkel niet onderscheiden van de reactie. Er bestaat geen scheidslijn, behalve als het denken zich ermee gaat bemoeien en er een maakt. Het denken, dat bestaat uit geheugen en kennis, heeft dit mechanisme in het leven geroepen. De enige manier waarop dit mechanisme zichzelf in stand kan houden, is door kennis te verzamelen; door steeds meer te weten en steeds meer vragen te stellen. Zolang je zoekt, zul je vragen blijven stellen en het vragende mechanisme geeft alleen maar meer kracht aan het proces van naamgeving.

Maar laten we het denken niet tekort doen. Het kan vele mooie dingen vastleggen...

Het denken kan de beweging van het leven nooit vastleggen, daar is het veel te langzaam voor. Het is net als donder en bliksem. Ze vinden tegelijkertijd plaats, maar het geluid, dat zich langzamer verplaatst dan het licht, bereikt je later, daarmee de illusie van twee aparte gebeurtenissen creërend. Alleen fysiologische gevoelens en gewaarwordingen kunnen de levensstroom bijhouden. Het is onmogelijk

om die beweging vast te leggen of te beheersen. We gebruiken gemakkelijk het woord 'bewustzijn', alsof we er zeer vertrouwd mee zijn. Maar in feite is het bewustzijn iets wat we nooit zullen kennen.

Dus pogingen om het denken op de één of andere manier buiten werking te stellen in de hoop om tot puur bewustzijn te komen, is niet mogelijk?

Wat mij betreft, worden we ons alleen maar van iets bewust door middel van het geheugen; kennis. Zonder dat kan er geen sprake zijn van ruimte en het afgescheiden bewustzijn dat ze creëert. Het is niet mogelijk om naar iets te kijken zonder tussenkomst van kennis. Om te kijken heb je ruimte nodig en het denken creëert die ruimte. Dus ruimte zelf, als een dimensie, bestaat alleen als creatie van het denken. Het denken heeft ook geprobeerd om te theoretiseren over de ruimte die ze heeft gecreëerd door het 'tijd- en ruimte continuüm' in het leven te roepen. Tijd heeft een onafhankelijk referentiekader. Er bestaat geen noodzakelijk verband tussen tijd en ruimte.

Het denken is ook op de proppen gekomen met het tegenovergestelde van tijd, het 'nu', het 'eeuwige nu'. Het heden bestaat alleen maar als idee. Op het moment dat je naar het heden probeert te kijken, is het al binnen het kader van het verleden geplaatst. Het denken zal alles proberen om haar continuïteit impuls te geven. Haar essentiële techniek bestaat uit steeds maar weer hetzelfde herhalen, want dit geeft haar de illusie van bestendigheid. Deze bestendigheid wordt vernietigd op het moment dat de onechtheid van het verleden-heden-toekomst continuüm wordt doorzien. De toekomst kan niet anders zijn dan de aangepaste continuïteit van het verleden.

Deze filosofische inspanningen lijken zaken alleen maar ingewikkelder te maken. Is het niet gewoon mogelijk om eenvoudig met de natuur te leven, te kijken naar de wolken en de bomen...?

De boom waar je over praat, kan niet worden gevangen door het denken. Als je denken niet kan stoppen en de weerkaatsing van de boom kan kaderen, kun je op geen enkele manier naar de boom kijken. Anders gezegd, de boom kijkt feitelijk naar jou, en niet andersom. Ik probeer het niet te mystificeren. Het belangrijkste dat je moet zien, is de onechte scheiding tussen jou en de boom, niet wie naar wie kijkt. Het 'positief' of 'negatief' benaderen van de werkelijkheid, zoals de filosofen proberen, heeft geen betekenis. Voor welke aanpak je ook kiest, de kloof, gemaakt door het denken, blijft bestaan.

Het denken heeft al deze scheidingen gecreëerd en daardoor, wat jij 'ervaring' noemt, mogelijk gemaakt. De mens die zichzelf bevrijd heeft van alle scheiding in het bewustzijn heeft geen ervaringen; hij heeft geen 'liefdevolle' relaties, hij stelt geen vragen. Hij heeft geen ideeën over wat het betekent om een zelfgerealiseerd mens te zijn en heeft niet continu de drang om iemand anders te helpen. Ik blijf zeggen dat het probleem ontstaan is door de cultuur. Die heeft deze neurotische scheiding in de mens doen ontstaan. Op een bepaald moment heeft de mens zichzelf afgescheiden en heeft voor het eerst zelfbewustzijn ervaren, iets wat de andere dieren niet hebben. Dit heeft alle ellende voor de mens veroorzaakt. Dat was het begin van het einde van de mens.

Het individu dat zich, door toeval, kan bevrijden van dit zelfbewustzijn ervaart niet langer een onafhankelijk be-

staan. Hij ziet zichzelf net als ieder ander ding daarbuiten. Wat er in de omgeving gebeurt, herhaalt zich in een dergelijk individu, zonder de kennis. Wanneer eenmaal het denken is opgebrand, rest er niets dat nog scheiding aan kan brengen.

Als een gedachte geboren wordt, vindt ook de desintegratie, of de dood van die gedachte plaats. Daarom is het niet natuurlijk voor het denken om wortel te schieten. Alleen door het afgescheiden bewustzijn in de mens te handhaven, is het voor het denken mogelijk om het harmonieus functioneren van het lichaam te ontkennen. Door de mens in religieuze of psychologische termen vast te leggen, wordt de buitengewone intelligentie van dit verwonderlijke lichaam ontkent. Het is het denken dat jou continu je natuurlijke staat ontnemt en scheiding creëert.

Zijn we op enige wijze in staat de werkelijkheid te ervaren, laat staan deze te delen?

Vergeet 'de ultieme werkelijkheid'. Je kunt op geen enkele manier ook maar iets ervaren. De werkelijkheid 'van moment tot moment' ervaren, is een door het denken teweeggebrachte gemoedstoestand.

Het is heel moeilijk voor ons om naar jou te luisteren, want wat je zegt, ondermijnt nu juist de grondbeginselen van communicatie...

Jij kunt niet naar iemand luisteren zonder interpretatie. Er bestaat niets iets dergelijks als 'de kunst van het zuivere luisteren.' Je kunt hier voor de rest van je leven zitten praten zonder dat je er iets mee opschiet. Hoe kun je communiceren en delen zonder een gezamenlijk referentiepunt, dat

ook weer een uitvinding van het denken is? Dat is gewoon niet mogelijk. Er valt sowieso *niets* over te brengen.

Je wilt communicatie gebruiken om je te helpen uit de puinhoop te komen waarin je zit. Dat is het enige wat je interesseert. Je enige doel is uit jouw toestand te komen. Waarom wil je weg uit de situatie waarin je zit? Je verlangen om uit situaties te komen heeft het probleem in de eerste instantie geschapen. Het werkelijke probleem is dat je je van je last wilt bevrijden. Ik geef je geen advies; iets doen of nietsdoen leidt tot hetzelfde doel, namelijk: ellende. Het maakt dus geen verschil of je niets doet of wel iets doet. Zolang je denkt dat die last bestaat – en ik ontken dat – zul je moeten strijden om je ervan te bevrijden. Het denken kan niets anders doen dan dat. Alles wat je doet, is onderdeel van het mechanisme van het denken.

Jouw zoektocht naar geluk laat je ontevredenheid voortduren.

Ik hoor zekerheid en autoriteit in wat je zegt. We willen weten...

Van wie wil je wat weten? Niet van mij. Ik weet het niet. Als jij aanneemt dat ik het weet, dan heb je het jammerlijk mis. Ik kan op geen enkele manier weten. Bij jou is alleen maar de kennis in beweging en die wil steeds maar meer weten. De 'jij', de afgescheiden structuur, kan alleen voortbestaan zolang het verlangen om te weten bestaat. Dat is de reden waarom jij al deze vragen stelt; je hoeft dan zelf niets uit te zoeken. Jij kunt jezelf niet vertellen hoe je je onfortuinlijke situatie kunt veranderen. Waarom zou er iets, of juist niets moeten gebeuren?

Het verlangen naar vrijheid leeft al lange tijd onder ons. Ons is verteld dat dit een heilig, nobel streven is. Zijn we opnieuw misleid?

Het verlangen om vrij te zijn, is de oorzaak van jouw problemen. Je wilt jezelf als vrij zien. Degene die zegt: 'Je bent niet vrij', is dezelfde die je vertelt dat er een staat van 'vrijheid' is die je moeten najagen. Maar dat najagen is slavernij, de totale ontkenning van vrijheid. Ik weet helemaal niets over vrijheid, want ik weet helemaal niets over mijzelf. Ik weet niet of ik vrij ben, tot slaaf gemaakt ben of anderszins. Vrijheid en zelfkennis zijn met elkaar verbonden. Aangezien ik mijzelf niet ken en op geen enkele manier naar mezelf kan kijken, behalve dan met de kennis die mij gegeven is door de cultuur, komt de kwestie van het vrij willen zijn helemaal niet bij mij op. De kennis die je over vrijheid hebt, ontkent juist de mogelijkheid van die vrijheid. Als je stopt met kijken naar jezelf met de kennis die je hebt, dan zal het verlangen om vrij te zijn van dat zelf, vanzelf weggevallen.

In onze hoofden is het een te grote warboel om te begrijpen wat je zegt. Alleen een heel stille geest kan beginnen jou te begrijpen. Is het niet?

'Stilte van de geest' is belachelijk. Er bestaat geen stilte van de geest. Dat is weer een truc die ontstaan is uit het verlangen om vrij te zijn. Het enige wat er is, is het constante verlangen om vrij te zijn. Iets anders is er niet. Hoe kun je en waarom zou je vrij moeten zijn van het geheugen? Het geheugen is van essentieel belang. Het probleem is niet het geheugen, maar jouw neiging om het geheugen te gebruiken om jouw spirituele belangen te behartigen of als middel om geluk te vinden. Als je probeert vrij te zijn van het

geheugen betekent dat: je terugtrekken, en je terugtrekken betekent dood zijn.

Er valt niets te weten. De bewering dat er niets te weten valt, is voor jou een abstractie, want jij weet. Voor jou is niet-weten een mythe. Bij jou is er geen sprake van een niet-weten, maar van een weten dat 'jezelf moeten bevrijden' projecteert uit het bekende. Je verlangen om vrij te zijn van het bekende, is wat het probleem creëert. Zolang er het idee van 'ik zou dit moeten zijn' is, zolang zal dat, wat je nu bent, er ook zijn.

Dus het fantaseren over een niet bestaande ideale mens, samenleving of staat verdoemt mij en laat me geen stap verder komen. Mijn geloof in wat ik niet ben, bepaalt wat ik in feite wat ik wel ben. Is dat het?

Dat is het. En het grootste, meest imponerende, perfecte en krachtige ideaal is God natuurlijk. God is een verzinsel van bange geesten. De menselijke geest heeft vele destructieve verzinsels op haar naam staan. De meest destructieve van allemaal en degene die jou heeft gecorrumpeerd, is het verzinsel God. De geschiedenis van het menselijke denken heeft heiligen, leraren, goeroes en *bhagavan's* voorgebracht, maar God is het meest corrupt van allemaal. De mens had al een puinhoop van zijn leven gemaakt, maar de religie heeft het nog erger gemaakt. Het is de religie die werkelijk een puinhoop heeft gemaakt van het leven van de mens.

Er is me één overeenkomst opgevallen tussen jouw boodschap en andere leringen, in het bijzonder die van J. Krishnamurti, en dat is dat jullie de nadruk leggen op het denken en haar vermogen om ons te verblinden. Waarom is het denken zo belangrijk?

Het is belangrijk te weten dat, hoewel het denken iedere handeling van jou controleert en bepaalt, ze zelf niet kan worden gezien door het bewustzijn. Je kunt denken en theoretiseren *over* het denken, maar je kunt het denken zelf niet waarnemen of begrijpen. Zijn jij en het denken twee gescheiden zaken? Je hebt kennis *over* het denken, maar kent het denken niet zelf. Bestaat het denken los van de kennis die je hebt *over* het denken? Ongeveer alles wat je kunt zeggen is: 'Ik weet, ik heb kennis over mijn gedachten, over mijn ervaringen, over dit of dat'. Dat is alles wat je kunt doen. Bestaat er denken los van mij? Je kennis over het denken is het enige wat je hebt.

Dus het enige wat er bij jou aanwezig is, is de kennis die je hebt verzameld over het denken. Verder is er niets. Alle dingen die waargenomen worden, zo ook de waarnemer zelf, zijn onderdeel van deze kennis over het denken. Het zijn gedachten. 'Ik' is ook een gedachte. Maar het denken heeft niets persoonlijks; het is niet van jou, het is van iedereen, net zoals de atmosfeer. Kennis is gemeenschappelijk bezit.

Wat ik probeer te zeggen, is dat er bij jou helemaal geen sprake is van een individu. Er is alleen maar een bepaalde verzameling kennis – dat is het denken – maar er is bij jou geen sprake van individualiteit. Je kunt alleen de kennis die je hebt van dingen ervaren. Je kunt ervaring en kennis niet scheiden. De 'ik' is niet heilig; het is de totaliteit van jouw kennis en helaas zit jij daar mee opgescheept. Waarom stel je er belang in om de kennis die je over jezelf hebt te scheiden – of wat je dan ook *jezelf* noemt? Kennis is het enige wat er is. Waar zit die 'ik'? Je hebt de 'ik' gescheiden van de kennis die het over jou bezit. Het is een illusie.

Evenzo heeft verlichting geen onafhankelijk bestaan van zichzelf, afgezien van jouw kennis erover. Er bestaat helemaal geen verlichting. Verlichting houdt verband met verandering, en er valt niets te veranderen. Verandering laat tijd toe; verandering heeft *altijd* tijd nodig. Verandering, het ene wegdoen en er iets anders voor in de plaats laten komen, kost tijd. Wat je nu bent en wat je zou moeten zijn, zijn met elkaar verbonden door tijd. *Morgen* zul je verlicht worden.

Laten we dit eens als voorbeeld nemen. Je wilt verlicht worden, je wilt onzelfzuchtig worden; dit ben je, dat wil je worden. De kloof tussen die twee is gevuld met tijd, die er is om de zich herhalende vraag: 'Hoe?' te kunnen stellen. Jouw verlichting of onzelfzuchtigheid is er altijd pas morgen, niet nu. Dus tijd is essentieel en tijd is denken. Denken is geen handelen, maar alleen maar willen. Jij bent helemaal niet bereid om iets te doen, behalve mediteren, en dat is alleen maar erover nadenken. Jouw gedachtestructuur, dat ben *jij* zelf, kan zich de mogelijkheid niet voorstellen dat er iets kan plaatsvinden buiten de tijd. Deze escapistische logica wordt door iedereen ook toegepast ten aanzien van spirituele zaken, alleen is het tijds kader dan groter. Het gebeurt in een volgend leven of misschien in de hemel; in ieder geval, morgen. En net zoals er in deze zaken geen 'morgen' bestaat, bestaat ook haar referentiepunt, het heden, niet. Waar bestaat dat niet? In het denken, dat het verleden is. Er is geen sprake van verlichting en een onzelfzuchtig 'nu', want er bestaat geen 'nu'. Er is alleen maar de projectie van het heden in het verleden.

Je hebt nog nooit een boom gezien, alleen maar de kennis die je over bomen hebt. Je ziet de kennis, niet de boom. Jouw hele belang in onzelfzuchtigheid wordt gemotiveerd

door het verleden. Zolang er motivatie is, is dat een ego-centrische activiteit. Hoe meer je doet, hoe zelfzuchtiger je wordt. Je verlangen om verlicht of onzelfzuchtig te worden, is zeer zelfzuchtig. Je wilt niet vrij zijn, noch wil je dat iedereen vrij is, je wilt 'vrijheid' voor *jou*. Hoe denk je in godsnaam met een dergelijke aanpak ooit vrij te worden? Je zult niet vrij worden.

Dit is voor mij allemaal enigszins ontgoochelend. Vind je het erg als ik ga en dit gesprek morgen voortzet?

Natuurlijk niet.

Bedankt.

Er valt niets te begrijpen

Je zult nooit vrij zijn van egoïsme.

Maar alle heiligen, verlossers en religies uit alle tijden hebben ons aangemoedigd om onzelfzuchtig te zijn, jezelf weg te cijferen en zachtmoedig te zijn. Dus het moet mogelijk zijn. Hoe kun je over zoiets zo zeker zijn?

Omdat het voor mij overduidelijk is dat jij dit idee van onzelfzuchtigheid hebt bedacht om je te beschermen tegen wat er wel degelijk is, namelijk jouw egoïsme. In ieder geval, of je nu in onzelfzuchtigheid gelooft of niet, blijf je te allen tijde zelfzuchtig. Jouw zogenaamde onzelfzuchtigheid bestaat alleen in de toekomst, alleen morgen. En als het morgen is, wordt het uitgesteld tot de volgende dag of misschien wel tot een volgend leven.

Probeer er eens op deze manier naar te kijken; het is net als de horizon. In werkelijkheid bestaat er geen horizon. Hoe meer jij je beweegt in de richting van de horizon, hoe meer deze zich van je verwijdt. De horizon wordt alleen

maar gecreëerd door de beperkingen van onze ogen. Maar in werkelijkheid bestaat er geen horizon. Evenzo bestaat er helemaal niet zoiets als onzelfzuchtigheid. Generaties lang heeft de mens zichzelf gekweld met dit idee van onzelfzuchtigheid en het heeft alleen maar een broodwinning opgeleverd voor diegenen die het idee van onzelfzuchtigheid verkopen, zoals de priesters en de moralisten.

Ik vooroordeel jou of een ander niet, maar ik wijs er alleen maar op hoe onzinnig je bezig bent.

Als de energie die je gebruikt om te streven naar iets dat niet bestaat – zoals onzelfzuchtigheid – wordt vrijgemaakt, dan worden jouw problemen heel eenvoudig, welk probleem het ook is. Je zult ophouden met het maken van problemen op het materiële niveau en dat is het enige niveau dat er bestaat.

Ja, maar hoe zit het dan met diegenen die niet zoeken naar een bepaalde illusoire abstractie, maar naar eenvoudigweg geluk?

De zoektocht naar geluk verschilt niet van het spirituele streven. Het is allemaal het streven naar genot, waarvan spiritualiteit het grootste en ultieme genot is.

Dus dit streven moet verdwijnen?

Zeg niet dat het zou moeten verdwijnen. Het egoïsme willen laten verdwijnen, maakt deel uit van het egoïstische streven naar een plezierige toestand – onzelfzuchtigheid. Beide bestaan niet.

Daarom ben je eeuwig ongelukkig. Jouw zoektocht naar geluk maakt je ongelukkig. Het spirituele doel en de zoek-

tocht naar geluk zijn één en dezelfde. Beide zijn in essentie een egoïstisch en genotzuchtig streven. Als dat begrip op de een of andere manier tot je doordringt, dan zul je de energie helemaal niet meer op die manier gebruiken.

Weet je, ik heb de hele wereld over gereisd en ik heb gezien dat mensen overal precies hetzelfde zijn. Er is absoluut geen verschil. Voor iedereen in de wereld is *worden* het belangrijkste: *iets of iemand worden*. Ze willen allemaal rijk worden, het maakt niet uit of het materieel of spiritueel is, het is precies hetzelfde. Breng geen scheiding aan in het zogenaamde spirituele en het stoffelijke. Je hebt misschien het gevoel dat je superieur bent omdat je naar de tempel gaat en *puja* doet, maar die vrouw daar, doet *puja* in de hoop dat ze daardoor een kind zal krijgen. Ze wil iets, en dus gaat ze naar de tempel. Jij doet hetzelfde; er is geen verschil. Jij begint vanuit gevoelsoverwegingen, maar met het verstrijken van de tijd wordt het routine en begin je het afschuwelijk te vinden.

Ik probeer je eenvoudigweg te wijzen op het volgende: jouw spirituele en religieuze activiteiten zijn in de kern zelfzuchtig. Dat is het enige waar ik op wijs. Jij gaat naar de tempel om dezelfde reden als dat je naar andere plekken gaat: je wilt resultaat zien. Als je niets wilt, is er ook geen reden om naar de tempel te gaan.

Maar de overgrote meerderheid van de mensen gaat naar de tempel...

Waarom hou jij je zo bezig met wat de meerderheid doet? Dit is jouw probleem en je moet het voor jezelf oplossen. Maak je niet druk over de mensheid en al die miljoenen mensen op de wereld.

Jij veroordeelt genadeloos wat mensen tot dusver hebben gezegd. Jij zou over een tijd ook wel eens veroordeeld en vervloekt kunnen worden om wat je zegt.

Als je het lef hebt dat te doen, zal ik de allereerste zijn om je toe te juichen. Maar je moet niet vertrouwen op je heilige boeken – de *Bhagavad Gita*³ of de *Upanishads*. Je moet wat ik zeg betwisten zonder de hulp van jouw zogenaamde autoriteiten. Jij hebt gewoon het lef niet om dat te doen, omdat je vertrouwt op de *Gita* en niet op jezelf.

Daarom zul je er nooit toe in staat zijn. Als je over die moed beschikt, dan ben je de enige die mijn woorden kan weerleggen. Een grote wijze als Gowdapada⁴ zou het kunnen doen, maar hij is niet hier. Jij herhaalt alleen maar wat anderen hebben gezegd. Dat zijn waardeloze beweringen, niet van jou. Als er nu een levende Gowdapada hier zat dan zou hij mijn woorden zo uit elkaar kunnen laten spatten, maar jij kunt dat niet. Dus probeer je niet te verstoppen achter betekenisloze generalisaties. Je moet het lef hebben om wat ik zeg vanuit jezelf te weerleggen. Mijn woorden moeten voor *jou* ongeldig zijn. Je kunt het alleen maar met mij eens of oneens zijn op basis van wat de een of andere grappenmaker je heeft verteld. Zo moet je er niet mee omgaan.

Ik wijs er alleen maar op dat er helemaal geen oplossingen bestaan, alleen maar problemen. Als anderen hetzelfde ge-

zegd hebben als wat ik zeg, waarom kom je dan hier om vragen te stellen en oplossingen te zoeken? Vergeet de massa; ik heb het over jou. Je bent alleen maar op zoek naar nieuwere en betere methoden. Ik ga je niet helpen. Ik zeg: 'Hou je niet bezig met oplossingen, maar probeer erachter te komen wat het probleem is.' Het probleem is de oplossing. Zij lossen je probleem gewoon niet op. Waarom ben je in godsnaam bezig weer een oplossing te zoeken? Kom niet naar mij als je oplossingen wilt. Dat is alles wat ik zeg. Jij zult van wat ik zeg weer een nieuwe oplossing maken, die je toevoegt aan jouw lijst van oplossingen die allemaal nutteloos zijn als het erom gaat om werkelijk jouw problemen op te lossen.

Wat ik beweer is geldig en waar voor mij, dat is alles. Als ik ook maar *iets* opper, op directe of indirecte wijze, maak je daar weer een methode of techniek van. Ik zou mezelf verloochenen als ik ook maar zoiets zou suggereren.

Als iemand beweert dat er een uitweg is, dan is dat geen eerlijke jongen. Hij doet dat ter meerdere glorie van zichzelf, daar kun je zeker van zijn. Hij wil gewoon een product op de markt brengen en hoopt jou te overtuigen dat het beter is dan de andere producten op de markt. Als er een andere man langskomt en zegt dat er *geen* uitweg is, dan maak je daar weer een methode van. Het zijn allemaal vruchteloze pogingen om je eigen schaduw in te halen, en tegelijkertijd kun je niet blijven waar je bent. *Dat* is het probleem.

Uit dit alles trek je onvermijdelijk de conclusie dat je in een uitzichtloze toestand bevindt. In werkelijkheid creëer jij deze uitzichtloze toestand omdat je niet vrij wilt zijn van angst, afgunst, jaloezie en egoïsme. Daarom heb je het gevoel dat je in een uitzichtloze situatie zit. De enige hoop

³ *Bhagavad Gita*: een van de belangrijkste geschriften van het hindoeïsme. Officieel deel uitmakend van het epos de *Mahabharata*. Het onderwijst verschillende paden naar vereniging met God (of bevrijding) inclusief 'onbaatzuchtig handelen'.

⁴ Gowdapada: (circa 780 n. Chr.) De filosoof die de monistische lering van de *Upanishads* nieuw leven inblies. Zijn pupil Govinda is de leraar van Samkara, de beroemde Advaita (non-dualistische) filosoof. Hij is de auteur van *Mandukya-Karika*, een commentaar op de *Mandukya Upanishad*.

ligt geworteld in egoïsme, hebzucht en boosheid en niet in haar denkbeeldige tegenovergestelde: het beoefenen van onzelfzuchtigheid, vrijgevigheid en vriendelijkheid. Het probleem, laten we zeggen egoïsme, wordt alleen maar versterkt door het cultiveren van haar denkbeeldige tegenovergestelde, de zogenaamde onzelfzuchtigheid.

Hier zitten en deze dingen bespreken, heeft geen betekenis. Het is zinloos. Daarom zeg ik altijd tegen mijn luisteraars: 'Maak alsjeblieft dat je wegkomt!' Dat wat jij wilt, kun je elders krijgen, maar niet hier. Ga naar de tempel, doe *puja*, herhaal mantra's, doe heilige as op je voorhoofd. Uiteindelijk komt er een of andere grappenmaker langs die zegt: 'Geef me je weksalaris en ik geef je een betere mantra.' Daarna komt er andere jongen langs en die vertelt je dat allemaal niet te doen omdat het geen zin heeft en dat wat hij zegt, is nog revolutionairder. Hij schrijft 'keuzeloos gewaarszijn' voor, pikt jouw geld in, bouwt scholen, en richt organisaties op en centra om tantra te beoefenen.

Waarom zouden wij wat jij zegt niet naast ons neerleggen zoals jij de leringen en pogingen van anderen naast je neerlegt?

Jij zult me nooit kunnen betwisten. Jouw gehechtheid aan religieuze autoriteit verhindert je om *wat dan ook* te betwisten, laat staan een man als ik. Ik ben er zeker van dat je me nooit zult uitdagen. Daarom zullen mijn woorden onvermijdelijk een onstabiele, neurotische toestand bij jou creëren. Je kunt niet accepteren wat ik zeg, maar je bent ook niet in de positie om het te verwerpen. Als je niet zo'n hele dikke huid had, zou je zeker eindigen in het gekkenhuis. Je kunt en wilt eenvoudigweg niet betwijfelen wat ik zeg; dat is een te grote bedreiging. Helemaal *niets* breekt door jouw verdediging heen; Gowdapada voorziet je van handschoe-

nen, de *Bhagavad Gita* voorziet je van een nauwsluitende jas, de *Brahmasutra*⁵ voorziet je van een kogelvrij vest. Dus ben je veilig en dat is het enige wat je werkelijk interesseert. Je kunt mij niet betwisten zolang je steunt op wat een ander ooit heeft gezegd.

Zeg alsjeblieft niet dat er duizenden zieners en wijzen zijn; er zijn er maar heel weinig. Ze zijn te tellen op de vingers van één hand. De rest is alleen maar technocraat. De heilige is een technocraat. Dat is wat de meeste mensen willen.

Maar nu drugs en andere technieken verder ontwikkeld zijn, is de heilige niet meer nodig. Je hebt niet langer een priester of heilige nodig die je onderricht geeft in meditatie. Als je je gedachten wilt beheersen, neem je gewoon een drug en je vergeet. Als je niet kunt slapen, neem je een slaappil. Je slaapt enige tijd en dan word je wakker. Het is hetzelfde.

Luister niet naar mij. Ik zal onnodige onrust bij je creëren. Ik zal alleen maar de neurotische toestand, waar je al in gevangen zit, intensiveren. Omdat je als vanzelfsprekend de geldigheid van al dit heilige gedoe hebt aangenomen en het nooit in twijfel hebt getrokken, laat staan ermee gebroken, heb je niet alleen geleerd ermee te leven, maar weet je ook hoe je er munt uit moet slaan. Het is een kwestie van recordwinst maken, niets meer.

Als dit allemaal zo is, waarom blijf jij dan praten?

Het heeft geen zin om mij te vragen waarom ik praat. Verkoop of beloof ik je iets? Ik bied je geen gemoedsrust, of wel soms? Je pareert dat door te zeggen dat ik jou je dierbare

⁵ *Brahmasutra*: een belangrijk geschrift uit de Vedanta.

gemoedsrust ontnemen. Eigenlijk gebeurt het tegenovergestelde. Ik zing mijn eigen lied, ga alleen maar mijn eigen weg en dan kom jij langs en probeert mijn rust te verstoren.

Ik heb het gevoel dat als iemand ons kan helpen, jij dat bent.

Nee meneer! Alles wat ik doe om te helpen zou alleen maar bijdragen aan je ellende, zo moet je dat zien. Door te blijven luisteren naar mij, stapel je alleen maar meer ellende bovenop de ellende die je al hebt. In die zin doet het gesprek dat we hebben je op geen enkele manier goed. Je schijnt te niet realiseren dat je hier met vuur speelt. Als je werkelijk *moksha* wilt, hier en nu, dan kun je het krijgen. Kijk, je *bent* de boosheid, het egoïsme en al die dingen; als ze verdwijnen, verdwijnt jij. Er vindt een sterven plaats op fysiek niveau, niet in abstracte zin, maar er is feitelijk sprake van een fysiek doodgaan.

Zeg je dan dat het nu kan gebeuren? Anderen hebben gezegd...

Het kan me geen zier schelen wat anderen hebben gezegd. Het kan nu gebeuren maar je wilt het eenvoudigweg niet. Je zou het nog met geen tang willen aanpakken. Als angst en egoïsme, wat jij bent, verdwijnen, dan is er nu *moksha* en niet morgen. Je zult jezelf branden aan je eigen angst, niet aan de elektrische kachel. Dus heeft de religieuze mens die onzelfzuchtigheid bedacht. Als die onzelfzuchtigheid verdwijnt, dan verdwijnt jij ook, dat is alles. Jezelf bevrijden van één van deze dingen (hebzucht, egoïsme, enz.) brengt met zich mee dat jij, zoals je jezelf kent en ervaart, *nu* ten einde komt. Echt, in jouw belang en uit mededogen vertel ik je dat je dit niet wilt. Dit is niet iets dat je kunt laten gebeuren. Je hebt hier helemaal niets over te zeggen. Het

overkomt degene die is uitgekozen. En dat gaat geheel buiten jou om.

Alle poëzie en romantiek over 'sterven aan je verleden' zullen jou of een ander niet helpen. Er komt niets uit voort. Ze houden het je misschien voor, op een podium, maar zelf willen ze het niet. Het zijn alleen maar woorden. Uiteindelijk schikken mensen zich erin, in tempels, mantra's en geschriften. Het is allemaal te belachelijk en te kinderachtig voor woorden.

Hoe kunnen we er dan voor onszelf achterkomen en niet alleen maar de woorden herhalen van de zogenaamde experts?

Je moet het leven werkelijk aanraken op een plek die daarvoor nog nooit door een ander is aangeraakt. Niemand kan je dat leren. Zolang je blijft herhalen wat anderen hiervoor hebben gezegd, ben je verloren en daar kan niets goed van komen. Het luisteren naar, en geloven in wat anderen hebben gezegd, is niet de manier om ervoor jezelf achter te komen.

Dus je zegt dat we ons moeten ontdoen van ons geloof dat...

Doe geen moeite. Je zult het ene geloof verruilen voor het andere. Je bent niets anders dan geloof en als het sterft, dan sterft jij. Wat ik probeer te vertellen is het volgende: probeer jezelf niet te bevrijden van egoïsme, hebzucht, boosheid, afgunst, verlangen en angst. Daarmee zul je alleen maar haar tegendelen creëren, die helaas niet bestaan. Als verlangen sterft, sterft jij. Het zwarte busje komt langs en voert jou af, zo gaat dat! Zelfs als je, op de één of andere wonderbaarlijke manier, een dergelijke schok zal overleven dan zal het voor jou of anderen geen nut hebben.

Je kiest ervoor om met dingen te flirten, om belachelijke vragen te stellen zoals: 'Wat gebeurt er met mijn lichaam na de dood?' en: 'Zal het lichaam sterk genoeg zijn om het te kunnen verdragen?' Waar heb je het in godsnaam over? Je vraagt me wat er met je zal gebeuren als je die stroomdraad daar aanraakt. Dat is het soort zinloze vragen die je stelt. Je bent niet werkelijk geïnteresseerd. Misschien ben je wel, nadat je die draad hebt aangeraakt, geheel opgebrand en moet je worden weggegooid. Of misschien zullen anderen zelf een schok krijgen als ze je aanraken en dan wordt jij een onaanraakbare!

Kijk eens naar wat mijn woorden veronderstellen. Als je de moed hebt om, voor de eerste keer, echt met het leven in contact te komen, zul je nooit *weten* wat je geraakt heeft. Alles wat de mens geleerd, gevoeld en ervaren heeft, is dan verdwenen en er komt niets voor in de plaats. Een dergelijk mens wordt een levende autoriteit krachtens zijn vrijheid van het verleden en de cultuur, en dat blijft hij totdat iemand anders die dit ook voor zichzelf ontdekt heeft, dat betwist. Totdat je de moed hebt om mij en alle goeroes te betwisten, zul je een volgeling blijven met foto's, rituelen, verjaardagvieringen en dergelijke zaken.

Het spijt me, maar ik zing mijn eigen lied en dan vertrek ik weer.

Maar we zijn verloren, dus hebben we goeroes, sadhana's en geschriften nodig ter begeleiding.

Je kunt terugkeren naar je goeroes. Doe wat je wilt. Dit waar ik over spreek, overkomt degene die geluk heeft en als je geluk hebt dan ben je een bokkont. Dat is alles. Ik heb er niets mee te maken. Het valt buiten ieders macht.

Boffen of niet, onze traditie vertelt ons dat het leven vergankelijk is, dat alles in beweging is, dat...

De traditie van India waar ik over spreek, is *verandering*, de traditie waar jij over spreekt staat voor *geen verandering*. Je hele leven is een ontkenning van het bestaan van verandering. Je wilt alleen maar op de één of andere manier blijven voortbestaan, dan weer opnieuw geboren worden, om dan weer door te gaan. Dat is niet de grote traditie van India waar ik over spreek. Je denkt dat je een diepzinnige vraag stelt als je vraagt: 'Wat is de dood?' Je waagt het Gowdapada's vraag te stellen zonder de meer fundamentele vraag: 'Ben ik geboren?' In plaats van deze basisvraag voor jezelf te beantwoorden, schrijf je commentaren op Gowdapada en citeer je hem. Dan neem je de gemakkelijkste weg door wat ik heb gezegd te vergelijken met wat hij heeft gezegd. Daar ga je dan mee aan de haal.

Hoe het ook zij, het enige wat je kunt doen is speculeren over de dood en reïncarnatie. Alleen dode mensen hebben vragen over de dood. Degenen die werkelijk leven, zouden nooit zulke vragen stellen. Dat geheugen van je – dat dood is – wil weten of het zal blijven voortbestaan, zelfs na iets denkbeeldigs als de dood. Daarom stelt het zulke onzinnige vragen. De dood is definitief, je gaat maar één keer dood. Als eenmaal de vragen en ideeën die je hebt gestorven zijn, dan zul je nooit meer iets over de dood vragen.

Je neemt alles weg en opeens zie ik dat ik mijn eigen weg moet gaan, dat niemand me kan helpen.

Ben je er zeker van dat niemand je kan helpen? Je bent er niet zo zeker van. Dus, die bewering van je heeft geen enkele betekenis. Je zult alleen maar hoop koesteren. Zelfs

al neem je voor een moment aan dat geen kracht buiten jou je kan helpen, dan blijf je er toch van overtuigd dat *je jezelf kunt helpen*. Dit geeft je enorme hoop en hoop is er *altijd* op gericht om iets te bereiken. Dus in plaats van je tijd te verdoen met jezelf af te vragen of er al dan niet iemand is die je kan helpen om je doel te bereiken, kun je beter vragen: 'Valt er iets te bereiken?' Het gaat er helemaal niet om of jij jezelf, of dat iemand anders jou kan helpen het te bereiken. Waar het om gaat is, *dat jij zoekt*. Dat is duidelijk. Maar waar zoek je naar? Je zoekt zonder twijfel naar iets wat je al kent. Je kunt onmogelijk naar iets zoeken wat je niet kent. Je zoekt naar wat je al kent. Het is moeilijk voor je om dit eenvoudige feit onder ogen te zien.

Begrijp me alsjeblieft niet verkeerd. Ik stel geen vragen, ik speel niet een soort Socratisch vraag-en-antwoord spel. Ik ben hier niet om je een nieuwe methode of nieuwe techniek aan te bieden of bepaalde trucjes aan de hand te doen om je doel te bereiken. Als andere systemen, technieken of oefjes er niet in geslaagd zijn je te helpen om jouw doel te bereiken, of als je op zoek bent of uitzielt naar een nieuwe, betere methode, dan ben ik bang dat ik je ook niet kan helpen. Als je het idee hebt dat iemand anders je kan helpen, dan wens ik je veel geluk. Maar ik ben gedwongen, door de lessen uit mijn eigen ervaring, daaraan toe te voegen: 'Het brengt je nergens, dat zul je zien.'

Ik ben er zeker van dat het zinloos is om je tot innerlijke of uiterlijke bronnen te wenden om je te helpen. Voor mij is het duidelijk dat wanneer je er zelf achter wilt komen, je compleet hulpeloos moet zijn en geen kant meer op kunt. Zo werkt het. Helaas kan deze zekerheid niet overgebracht worden op iemand anders. Ik ben er absoluut zeker van dat het doel dat jij bedacht hebt verantwoordelijk is voor

je zoektocht. Zolang het doel blijft bestaan, zolang zal de zoektocht ernaar voortduren. Wanneer jij zegt: 'Ik weet werkelijk niet waarnaar ik zoek', dan is dat niet waar. Dus, waar ben je naar opzoek? Dat is verreweg de belangrijkste vraag die je jezelf kunt stellen.

Als je ernaar kijkt dan zul je zien dat wat je verlangt, afgezien van je natuurlijke fysieke behoeften, voortgekomen is uit wat je verteld is, uit wat je gelezen hebt en uit wat je zelf ervaren hebt. Fysieke verlangens zijn vanzelfsprekend en gemakkelijk te begrijpen. Maar dit specifieke verlangen – het doel van je zoektocht – is voortgekomen uit jouw denken, dat op haar beurt weer gebaseerd is op de kennis die je uit verschillende bronnen hebt verzameld. Dat moet duidelijk zijn.

Als alles wat je zegt waar is, dan staan we er inderdaad slecht voor. We zijn niet bij machte om wat jij zegt te accepteren of af te wijzen. Waarom blijf je dan toch met ons praten? Wat kan de betekenis daarvan zijn?

Dit gesprek met jou heeft helemaal geen betekenis. Je zou net zo goed kunnen vragen waarom ik sowieso spreek. Ik kan je met klem verzekeren dat, in mijn geval, het niets te maken heeft met zelfvervulling. Ik heb een heel ander motief om te spreken dan jij denkt. Het is niet zo dat ik sta te popelen om je te helpen het te begrijpen of dat ik het gevoel heb dat ik je moet helpen. Niets van dat alles. Mijn motief is van onmiddellijke en tijdelijke aard. Jij komt hier op zoek naar begrip, terwijl ik er alleen maar geïnteresseerd in ben om glashelder te maken dat er *niets te begrijpen valt*.

Zolang jij iets wilt begrijpen zal deze vreemde relatie tussen twee individuen blijven bestaan. Ik leg er altijd de nadruk op dat de waarheid: *dat er niets te begrijpen valt*, op de een

of andere manier bij je moet gaan dagen. Zolang je denkt, accepteert en gelooft dat er iets te begrijpen valt en daarvan een doel maakt dat zoeken en strijden vereist, ben je de weg kwijt en leef je in ellende.

Ik heb maar een paar dingen te zeggen en die blijf ik keer op keer herhalen. Bij mij leven er geen vragen, behalve de praktische vragen voor het dagelijks functioneren in deze wereld. Jij hebt echter zeer veel vragen. Deze vragen hebben allemaal dezelfde bron; jouw kennis. Het is eenvoudigweg niet mogelijk om een vraag te hebben zonder het antwoord al te kennen. Dus betekenisvolle dialoog is gewoonweg niet mogelijk als je jezelf en mij vragen stelt waarvan je de antwoorden al weet. Dus, communicatie tussen ons is onmogelijk; wat heeft het voor zin om welke dialoog dan ook voort te zetten?

Er bestaat een werkelijke behoefte om vrij te zijn van de antwoorden zelf. De zoektocht is ongeldig omdat deze gebaseerd is op vragen die op hun beurt gebaseerd zijn op onechte kennis. Jouw kennis heeft je niet bevrijd van je problemen. Jouw dilemma bestaat hieruit dat je zoekt naar antwoorden op vragen waarvan je het antwoord al kent. Dat maakt je neurotisch. Als de vraag die je hebt werkelijk op te lossen was, dan zou die in het niets verdwijnen. Omdat alle vragen alleen maar variaties zijn op dezelfde vraag betekent de vernietiging van die ene vraag de vernietiging van alle vragen. Dus vrijheid vind je niet door het vinden van antwoorden, maar in het verdwijnen van alle vragen. Helaas ben je in dit soort probleemoplossing niet in het minst geïnteresseerd.

De antwoorden waarvan jij en anderen denken dat het de antwoorden zijn, kunnen je helemaal niet helpen. Het is eigenlijk heel eenvoudig; als het antwoord correct is, verdwijnt

de vraag. Ik heb helemaal geen vragen. Ze komen nooit in mijn hoofd op. Al mijn vragen, die opgingen in één enkele vraag, zijn totaal verdwenen. De vragensteller realiseerde zich gewoonweg dat het zinloos was om door te gaan met het stellen van vragen waarvan de antwoorden al bekend waren. Je hebt heel dwaas deze zoektocht gecreëerd als een antwoord op jouw vragen die op hun beurt, op basis van de kennis die je hebt verzameld, zijn bedacht. De vragen die je formuleert, komen voort uit de antwoorden die je al hebt. Dat moet heel duidelijk voor je zijn anders heeft het geen zin om verder te gaan. Dan wordt het een spel, een zinloos ritueel.

Wat wil je verkrijgen? Er is altijd iemand die je wilt helpen, voor een bepaalde prijs, te krijgen wat je wilt. Je hebt heel dwaas het leven opgedeeld in hogere en lagere doelen, in materiële en spirituele paden. Dat gaat in alle gevallen gepaard met grote strijd, pijn en inspanning. Ik zeg dat er helemaal geen spirituele doelen bestaan; ze zijn alleen maar een uitbreiding van de materiële doelen naar, wat *jij je voorstelt* als, een hoger, meer verheven niveau. Jij gelooft per abuis dat je, door het nastreven van een spiritueel doel, op miraculeuze wijze eenvoudiger en makkelijker met je materiële doelen zal kunnen omgaan. Zoiets is in werkelijkheid niet mogelijk. Je denkt misschien dat alleen inferieure mensen streven naar materiële doelen of dat het verkrijgen van materiële zaken saai is, maar in feite zijn die zogenaamde spirituele doelen, die je jezelf voorhoudt, precies hetzelfde. Jij bent zelf je zoektocht en het zal je niet helpen te denken dat je het begrepen hebt en hier vrij van bent. Als je hier niet komt, ga je wel ergens anders heen op zoek naar antwoorden.

Het ontdekken van de realiteit, waar jij over spreekt, vereist echte verwantschap en open communicatie met anderen, niet-waar?

Vergeet het, meneer! Dialoog is van geen betekenis. Noch heeft conversatie enige zin. Waar zijn we in godsnaam mee bezig? Denk je dat ik een reden nodig heb om met mensen te praten? Denk je dat ik enige illusies koester over het communiceren met jou? Dergelijke illusies heb ik niet. Juist het feit dat je hier weer bent teruggekomen om te praten en te discussiëren, laat zien dat je geen woord hebt gehoord van wat ik heb gezegd. Als er eenmaal begrip is, is voor jou de hele zaak voor eens en voor altijd opgelost. Je zult geen goeroes meer bezoeken, geen enkel boek meer hierover lezen of nog naar iemand gaan luisteren. Je zult niet meer onzinnig herhalen wat anderen hebben gezegd, vooral niet wat de wijze mannen, heiligen en verlossers hebben gezegd. Dat is allemaal uit je systeem verdwenen en je bent niet langer in staat om iemand te volgen of te luisteren naar *wie dan ook*. Zelfs niet naar een levende god hier op aarde of naar een miljoen goden, verenigd in één persoon. Wat heeft het voor zin, per slot van rekening, om je bezig te houden met iemand die een miljard dollar heeft terwijl jij je afvraagt hoe je aan je volgende maaltijd zult komen? In ieder geval, daar gaat het niet om. Het belangrijkste is dit: *Wat wil jij?* Laten we alsjeblieft jouw *Bhagavan's* vergeten. Ga hier niet zitten herhalen wat je van jouw goeroes hebt gehoord, dat heeft geen zin.

Als je eenmaal je hoop, je geloof en je vertrouwen bij je goeroe hebt neergelegd, dan zit je aan hem vast.

Vrijwel alle goeroes, in ieder geval die uit het oosten, hebben de noodzaak benadrukt om je te bevrijden van je conditionering, van je verleden.

Het verleden zal er altijd zijn zolang je iets wilt. Zelfs als je probeert je verlangens te onderdrukken, moet het verleden je te hulp schieten en je vertellen *hoe* je jouw verlangens

moet onderdrukken. Je denkt dat je door je materialistische verlangens te onderdrukken vrij zult zijn om de hogere, zogenaamde spirituele verlangens te cultiveren. Een dergelijke differentiatie in verlangens bestaat niet; ze zijn allemaal precies hetzelfde. In de Indiase cultuur worden spirituele verlangens verheerlijkt, terwijl in het westen de materialistische verlangens de overhand hebben. Als het verlangen ophoudt, al is het maar voor een moment, is het denken afwezig en hoeft je alleen maar te zorgen voor de verlangens van het lichaam – voeding, kleding en onderdak. Een of andere vorm van verknijpte zelfontkenning beoefenen waarbij je niet ziet wat de werkelijke fysieke behoeften van je lichaam zijn, is een domme, perverse manier van leven.

Maar de hamvraag blijft: hoe kun je verlangen tegengaan?

Opnieuw vraag je 'hoe', daarmee het probleem ontwijkend. Er bestaat helemaal geen 'hoe'. 'Hoe' is de bedrieglijkste vraag, want door dat te vragen ben je tot mislukking gedoemd. 'Hoe te leven?' Dat is een vraag die mensen al eeuwenlang heeft gekweld. Religies zeggen een bevredigend antwoord te geven op deze vraag. Iedere leraar zegt te weten hoe. Hij wil je graag laten zien hoe dat moet, tegen een honorarium uiteraard. 'Hoe moet men zijn leven leiden?' Die ene vraag heeft zichzelf getransformeerd in miljoenen vragen. Dat is alles.

Even de vraag hoe je vrij kunt zijn van continu verlangen daargelaten, lijkt het duidelijk uit jouw woorden dat men eerst vrij moet zijn van de invloed van het verleden, het geheugen. Nietwaar?

Als je blijft proberen het verleden te onderdrukken en probeert te leven in wat jij het 'heden' noemt, dan zul je jezelf

gek maken. Je probeert iets te beheersen waarover je geen controle hebt. Het is gewoon niet mogelijk je denken te beheersen zonder neurotisch te worden, want het is niet alleen maar jouw eigen, kleinzielige verleden dat in de weg zit, maar het hele verleden van de mensheid. Het totale geheugen van ieder mens, elke levensvorm en elke bestaansvorm. Dat krijg je niet zo gemakkelijk en eenvoudig voor elkaar. Als je probeert de natuurlijke stroom van de rivier te beheersen door middel van kunstmatige middelen – door een dam te bouwen bijvoorbeeld – dan overstroomt hij en vernietigt je de boel. Daarom zul je zien dat gedachten, ondanks jouw pogingen ze te beheersen, te observeren en er bewust van te zijn, toch bij je opkomen. Als je dit eenmaal begrepen hebt, ben je er nooit meer mee bezig of er gedachten zijn of niet. Als het denken in actie moet komen, is het er; als er geen denken nodig is, dan is het er niet. Je *weet* niet eens, en je hebt geen manier om er achter te komen, of je denkt of niet. Jouw constante gebruik van het denken om continuïteit te geven aan jouw afgescheiden zelf, *ben jij zelf*. Je zult in jezelf niets anders vinden dan dat. Wat jij 'ik' noemt, is niets anders dan de continuïteit van het denken. Als die kunstmatige continuïteit er niet is, dan ben jij er ook niet. Het 'ik' wil alleen maar functioneren op een ander, 'hoger' niveau, maar wil niet aan haar einde komen. Je wilt getransformeerd worden, iets anders worden, terwijl je jezelf handhaaft. De enige manier waarop het zelf dat kan doen, is door meer en meer ervaringen toe te voegen aan degene die ze al heeft verzameld.

Hoe werkt dat proces van verzamelen?

De enige manier waarop het zelf steeds meer kennis en ervaring kan toevoegen, is door zichzelf eindeloos de zinloze vraag te stellen: 'Hoe? Hoe moet ik leven?' Als iemand je

vertelt dat de continuïteit van kennis en ervaring aan haar einde moet komen, vraag jij: 'Hoe?', en meteen zit je weer in dezelfde val. Je vraagt alleen maar om hetzelfde soort kennis.

Maar we willen alleen maar we weten wat verlichting is, of het mogelijk is om...

Je wilt weten of er verlichting bestaat of niet, wie het heeft en hoe je het kunt krijgen. Je bent er nieuwsgierig naar hoe een verondersteld verlicht mens zich gedraagt, hoe zijn gedragspatroon eruitziet, en ga zo maar door. Blijkbaar weet je heel veel over verlichting; dat moet wel, want je bent er naar opzoek.

Mensen zoeken naar verlichting. Jij zegt dat je dat niet doet, maar je doet hetzelfde. Of je nu een nieuwe auto wilt of een stille geest, het blijft een pijnlijke zoektocht. De seculiere leiders vertellen je hun manier, de heilige mensen vertellen je weer een andere. Het maakt geen verschil. Zolang je zoekt naar gemoedsrust, zul je een gekwelde geest hebben. Je zult hetzelfde blijven, of je nu probeert niet te zoeken of doorgaat met zoeken. Je moet *stoppen*. Je stopt niet met zoeken want een dergelijke handeling zou het einde van jou betekenen.

Je bent verdwaald in een oerwoud en je kunt op geen enkele manier een uitweg vinden. De nacht nadert snel. Er zijn daar wilde dieren, inclusief cobra's, en nog steeds ben je verdwaald. Wat doe je in een dergelijke situatie? Je stopt gewoon. Je verroert je niet. . .

Maar we kunnen er nooit helemaal zeker van zijn dat er niet een bepaalde uitweg is, hoe fantastisch of onwaarschijnlijk die ook mag zijn...

Zolang er de hoop is dat je op enige manier uit het oerwoud kunt geraken, blijf je doorgaan met wat je doet: zoeken, en zolang blijf je het gevoel houden dat je de weg kwijt bent. Je hebt het gevoel dat je de weg kwijt bent, *omdat je zoekt*. Je kunt op geen enkele manier een uitweg uit het oerwoud vinden.

Dus, als men alleen maar zou kunnen stoppen...

Nee dat is het helemaal niet. Je verwacht nog steeds dat er iets gaat gebeuren. Die verwachting is onderdeel van het probleem. Daarom ga je door met deze vragen te stellen. Jouw verwachtingen zijn onderdeel van je verlangen om alles te veranderen. Niets hoeft veranderd te worden: je moet het leven accepteren zoals het is. Je hoopt en verwacht door middel van 'verandering' opnieuw geboren te worden. Waarom in godsnaam? Dit leven is genoeg. Er is geen vrede in dit leven, je voelt je niet gelukkig, dus wacht je op je volgende leven om gelukkig te zijn. Het is het niet waard. Voor hetzelfde geld wordt je niet opnieuw geboren. Per slot van rekening is het alleen maar een hoopvolle theorie van je. Je kunt net zo goed proberen er voor jezelf achter te komen of het mogelijk is om nu vrede te hebben met jezelf.

Maar al onze aspiraties, of deze nu materieel of spiritueel van aard zijn, lijken te zijn gedefinieerd en passend gemaakt in de mal van onze samenleving die net zoals wijzelf corrupt is. Nog steeds moet ik leven en strijden binnen de grenzen die de samenleving om me heen heeft bepaald. Mijn leven wordt niet alleen bepaald door mijn eigen doelen en eigenschappen, maar door wat mijn samenleving mij toestaat te doen, dat wil zeggen welke wezenlijke mogelijkheden ik tot mijn beschikking heb.

Jij wilt zoveel dingen en ik ben niet in de positie om je te helpen om ook maar één van die dingen te krijgen. Je bent er niet duidelijk over wat je werkelijk wilt. Als dat wat jij wilt geheel duidelijk is, moet je uitzoeken hoe je dat kunt krijgen en dan krijg je het wel of niet, dat is alles. Dus doe geen moeite om jouw doelen te scheiden in lagere en hogere. Dat heb je hele leven al gedaan en je bent er niet in geslaagd.

Niet alleen ikzelf, maar iedereen die ik ken, lijkt gevangen in deze val van eindeloos zoeken en strijden. Moeten we samen gaan zitten en hierover met elkaar communiceren?

Zoals ik gezegd heb, heb ik geen illusies over communicatie. Je kunt jouw ervaringen niet delen of communiceren met iemand anders vanwege de manier waarop je nu functioneert. Ieder individu leeft in afgescheiden en verschillende werelden zonder enig gezamenlijk referentiepunt en je verbeeldt je alleen maar dat je op enig moment communiceert met een ander. Het is gewoon niet mogelijk.

Ik kan dit niet overbrengen en jij kunt het niet begrijpen, omdat je geen referentiepunt hebt voor wat ik zeg. Als eenmaal begrepen is dat er niets te begrijpen valt, wat valt er dan nog te communiceren? Communicatie is gewoon niet nodig, dus het heeft geen zin om de mogelijkheid van communicatie te bespreken. Jouw verlangen om te communiceren is onderdeel van jouw algemene strategie om iets te bereiken. Verscholen achter dat verlangen naar communicatie ligt de afhankelijkheid van een of andere kracht buiten je om jouw problemen op te lossen. Met uitzondering van de zeer natuurlijke behoefte aan praktische communicatie die nodig is om te functioneren in deze wereld, is je interesse in communicatie feitelijk een uitdrukking

van je gevoelens van hulpeloosheid. Je hulpeloosheid blijft voortbestaan vanwege je afhankelijkheid van een of ander middel buiten jou. Als die afhankelijkheid van een of ander middel buiten je, al dan niet bestaand, er niet is, dan zijn de gevoelens van hulpeloosheid en het verlangen om abstract te communiceren, er ook niet. Als het ene verdwijnt, dan moet het andere ook verdwijnen. Jouw situatie en vooruitzichten lijken alleen maar hopeloos omdat je ideeën hebt over hoop. Gooi die hoop eruit en de verlammende gevoelens van hulpeloosheid verdwijnen daarmee ook. Zolang jij leeft met de hoop op vervulling kan er niets anders zijn dan hulpeloosheid en overweldigende frustratie, omdat er helemaal geen vervulling bestaat. Dat is de bron van jouw dilemma.

Dit is allemaal teveel om te bevatten en tegelijk naar te handelen. Misschien op een bepaald moment in de toekomst, als ik meer in staat ben om...

De toekomst wordt in het leven geroepen door hoop, dat is de enige toekomst die er bestaat. De hoop om je doel te bereiken, de hoop op het verkrijgen van verlichting, de hoop om op een of andere manier uit de draaimolen te stappen, dat is de toekomst. Het punt van waaraf jij jezelf projecteert in de toekomst lijkt voor jou het heden te zijn, het nu. Maar dit is niet zo. Het enige wat in werking is, is het verleden en die beweging creëert de illusie van heden en toekomst. Misschien vind je het logisch wat ik hier zeg, of niet logisch. Je kunt het accepteren of verwerpen, maar het zal toch het verleden zijn dat dat doet, want dat is alles wat er bij je in werking is. Het is het verleden dat deze doelen heeft geprojecteerd – God, verlichting, een vredige geest, wat dan ook – en heeft ze buiten bereik geplaatst in de toekomst. Dus geluk ligt altijd in de toekomst, mor-

gen. Een gelukkig mens zou niet geïnteresseerd zijn in het zoeken naar geluk. Een weldoorvoed mens is niet op zoek naar voedsel.

Maar werkelijk begrijpen, waartoe we allen min of meer in staat zijn, vindt toch niet plaats in de toekomst, maar nu, in het heden?

Er bestaat alleen het verleden. De heilige mensen, die praten over verlichting en dergelijke onzin, hebben je verteld dat je het verleden moet loslaten voordat je vrij bent om te handelen in het ‘heden’ en zo jouw potentieel of toekomstige mogelijkheden kunt verwezenlijken. Dit ontken ik.

Allereerst, waarom zou je er interesse in hebben om het verleden zich niet langer te laten bemoeien met het heden? Wees er heel duidelijk over dat je het idee dat het verleden moet sterven, dat tijd tot een einde moet komen, overgenomen hebt van die zelf aangewezen beschermers van jouw zogenaamde ziel; de priesters, de heilige mensen en de verlossers van de mensheid. Dat komt helemaal niet van jezelf. Je moet ook heel duidelijk zijn over de gevolgen die het beëindigen van de invloed van het verleden heeft. Die zijn werkelijk rampzalig. In jouw zoektocht naar het einde van de tijd moet je gebruikmaken van het verleden, dus je slaagt er alleen maar in het verleden te laten voortbestaan. Dit is een feit, of jij het leuk vindt of niet. Alles wat je doet – vriendelijke gedachten hebben, je onzelfzuchtig gedragen, het leven positief benaderen in plaats van negatief, luisteren naar heilige mensen, naar mij luisteren – geeft alleen maar meer kracht aan het verleden. Alle technieken en methoden die tot je beschikking staan om iets te bereiken, komen uit het verleden en zijn daarom onbruikbaar. Gelukkig valt er helemaal niets te bereiken.

Ja, maar ik denk dat de meesten van ons zich realiseren dat werkelijk geluk een bijproduct is van iets anders en dat het op zichzelf niet bereikt kan worden.

Jouw huidige benadering van geluk is gebaseerd op eigenbelang en naïviteit. Je bent te allen tijde opzoek naar genot en zodoende is jouw ideaal van het grootste geluk eenvoudigweg eindeloos genot zonder enige pijn. Zie toch in, als je dat überhaupt al kunt, hoe absurd een dergelijke benadering is want je zegt: 'Als ik God en verlichting zou kunnen vinden, dan zou ik vrij zijn van het tegenstrijdige verlangen om het ene, genot, te willen hebben zonder het andere, pijn.' Dus dan wordt dit je doel en daar heb je weer meer tijd voor nodig om het te bereiken. Daarmee ben je weer terug bij af.

Om te verlangen dat het verleden ophoudt te bestaan, is belachelijk en ongegrond. We zijn gehersenspoeld door al deze mensen met het idee dat als wij ons zelf in dit leven bevrijden van het verleden, alles op rolletjes loopt, alles vol licht en aangenaam is. Dat is allemaal romantische lariekoek; louter onvervalste fantasie en niets anders. Helaas heb je geen weerstand kunnen bieden aan dit gedoe. Wat kun je per slot van rekening anders? Al jouw handelingen komen voort uit het verleden en alles wat je doet, versterkt alleen maar de invloed die genot en pijn op je hebben. Uiteindelijk is er alleen nog maar pijn en geen plezier. Ik kan dat met zekerheid zeggen, maar jij bent er nog steeds helemaal van overtuigd dat er een tijdloze toestand bestaat; dat er een uitweg is. Daarom is het voor ons onmogelijk te communiceren. Mijn woorden zullen, als er werkelijk geluisterd wordt, een einde maken aan jou zoals jezelf kent en ervaart. Maar je luistert helemaal niet naar mij; jouw zogenaamde luisteren is geheel in handen van het verleden.

Het constante interpreteren door het verleden van wat er gezegd wordt, weerhoudt jou ervan om te *luisteren* naar wat er gezegd wordt.

Het enige wat ik je werkelijk kan verzekeren, is dat zolang je zoekt naar geluk, je ongelukkig zult blijven. Dat is een feit. De samenleving is zo georganiseerd en complex dat je op geen enkele andere manier kunt overleven dan het leven, zoals het om je heen georganiseerd is, te aanvaarden, inclusief de beperkingen die het ons allen oplegt. We moeten allemaal de werkelijkheid of de samenleving accepteren of we dat nu leuk vinden of niet. Maar daar gaat het hier niet om. Waarover we hier spreken is van een heel andere orde. Al jouw relaties, kennis en ervaringen, al jouw emoties en gevoelens, al dat romantische gedoe, behoort geheel toe aan de samenleving, niet aan jou. Jullie zijn helemaal geen individuen; jullie zijn tweedehands mensen.

Pas wanneer je vrij bent van wat iedere man en vrouw vóór jou heeft gedacht en gevoeld, zul je een individu worden. Een dergelijk individu zal niet proberen alles te vernietigen wat toebehoort aan de samenleving want hij is helemaal niet in conflict met die samenleving. Hij zou nooit tempels en instituten afbreken of boeken verbranden die mensen met grote zorg hebben gemaakt. Hij zou geen rebel zijn. Alle opeengestapelde kennis, ervaring en lijden van de mensheid, zit in jou. Je moet een enorm vreugdevuur in jezelf aansteken. Dan zul je een individu worden. Een andere manier bestaat er niet. De samenleving is gebouwd op een fundering van conflict en *jij bent de samenleving. Daarom kun je niet anders dan altijd in conflict zijn met de samenleving.* Een echt individu, iemand die vrij is van de opgehoopte traditie en kennis van de mensheid, is noodzakelijkerwijs een bedreiging voor die samenleving. De sa-

menleving, waar jij deel van uitmaakt, kan niet anders zijn dan wat ze is, dus hou ermee op om haar te willen redden of te veranderen. Je kunt zelfs je schoonmoeder niet veranderen.

We zijn niet allemaal zo geobsedeerd door ons eigen geluk en onze zaligheid. Velen van ons zijn sociaal en politiek bewust en wensen alleen maar een nieuwe wereld te maken en de samenleving anders te organiseren zodat armoede, ongerechtigheid en andere sociale misstanden rechtgezet worden. Jij spreekt alsof we allemaal alleen gefixeerd zijn op onze eigen problemen en doelen, terwijl in feite de meesten van ons de wereld van dienst willen zijn en niet zoeken naar egoïstische doelen, maar eenvoudigweg een betere, meer humane samenleving willen.

Je wilt jezelf veranderen en tegelijkertijd zie je dat je helemaal niet kunt veranderen. Deze 'verandering' waarover jij spreekt, is voor jou in werkelijkheid alleen maar meer van dat romantische fantasiegedoe. Je verandert nooit, je déntkt alleen maar over veranderen. Zolang je wilt veranderen, om welke reden dan ook, zolang sta je erop de hele wereld te veranderen. Je wilt een andere wereld zodat je daar gelukkig in kunt zijn. Dat is jouw enige belang. Je praat over de mensheid, over bezorgdheid over de mensheid, over mededogen voor de mensheid, maar dat is allemaal flauwekul...

Aangezien je vastbesloten bent om een verandering tot stand te brengen – een idee dat door je cultuur is aangepaard – blijf je ontevreden en wil je dat de wereld anders wordt. Als dat innerlijke verlangen om iets anders te zijn dan wat je in feite bent tot een einde komt, dan houdt het neurotische verlangen om de samenleving te veranderen ook op te bestaan.

Dan kun je niet in conflict zijn met de samenleving; je bent dan in volmaakte harmonie met de samenleving, inclusief haar wreedheden en narigheden. Al jouw pogingen om deze beestachtige samenleving te veranderen, geven haar alleen maar meer kracht. Dat wil niet zeggen dat het vrije individu onverschillig is ten opzichte van de samenleving, integendeel. In ieder geval ben jij degene die nu onverschillig is. Je praat en zeurt alleen maar, en ondertussen doe je niets. Sorry...

Maar het is dringend noodzakelijk dat we vrede hebben in de wereld...

Als je geen vrede hebt met jezelf dan kan er in de wereld geen vrede zijn. Wanneer zul je vrede hebben met jezelf – in een volgend leven? Geen schijn van kans. Wacht maar, je zult het zien. En zelfs dan is er geen garantie dat jouw samenleving vredig zal zijn. Ze zal niet vredig zijn. Alleen als je vrede hebt met jezelf, dan is dat het einde van het verhaal.

Het lijkt erop dat we alleen maar het idee hebben van een vredige samenleving, terwijl in feite onze relaties met anderen nogal gewelddadig zijn. Hoe overbruggen we deze kloof tussen het ideaal en wat er feitelijk is?

Je probeert relaties tot stand te brengen met de mensen om je heen, met de samenleving, met de hele wereld. Om de een of andere reden zijn de huidige relaties heel naar en afschuwelijk. Is het je opgevallen dat er geen sprake van conflict is zolang onze relaties op de vraag: 'Wat kan ik uit deze relatie halen', een bevredigend antwoord kunnen geven en zolang die relaties ons eigen geluk bewerkstelligen? Ieder mens zit in dezelfde situatie; zijn relaties zijn

harmonieus zolang ze zijn eigen idee van geluk dienen. En we verlangen ook dat ons geluk altijd voortduurt. Dat is natuurlijkerwijs niet mogelijk. Er bestaat helemaal niet iets dergelijks als duurzaamheid. Alles verandert continu. Alles is in voortdurende verandering. Omdat je de tijdelijkheid van relaties niet onder ogen kunt zien, verzin je sentimenten, romantiek en dramatische emoties om ze continuïteit te geven. Daarom ben je altijd in conflict.

Dus misschien zouden we de zoektocht naar volmaakte, harmonieuze relaties moeten opgeven en ons moeten concentreren op het begrijpen van onszelf?

Jezelf begrijpen is een van de grootste grappen die met onnozele en lichtgelovige mensen, waar ook ter wereld, is uitgehaald. Niet alleen door de leveranciers van eeuwenoude wijsheid – de heilige mensen – maar ook door de moderne wetenschappers. De psychologen vinden het heerlijk over zelfkennis, zelfverwerkelijking, van moment tot moment leven en dergelijke flauwekul te praten. Deze absurde ideeën worden ons voorgeschoteld alsof ze nieuw zijn.

Het moet saai voor je zijn om, waar je ook gaat, steeds weer dezelfde vragen te beantwoorden.

Ik heb overal in de wereld mensen ontmoet en met ze gesproken. Mensen zijn overal ter wereld precies hetzelfde. De vragen variëren nooit. Maar, het vervelt mij nooit. Hoe kan ik me vervelen? Als ik de een of andere dwaas zou zijn die een bepaalde kick zou krijgen uit het zoeken naar nieuwe, betere en andere vragen, dan zou de mogelijkheid bestaan dat ik verveeld raakte. Maar ik ben nergens naar op zoek, dus verveling is niet mogelijk. Verveel jij je? Je kunt daar op geen enkele manier voor jezelf achterkomen.

Ik ben verveeld omdat ik een doorsnee mens ben als ieder ander. Het is mijn middelmatigheid die het doet voorkomen dat het leven zo leeg en saai is...

Het is heel moeilijk om zoals die andere jongen te zijn, om een gewoon iemand te zijn. Middelmatigheid kost heel veel energie. Maar jezelf zijn, is heel makkelijk. Je hoeft er niets voor te doen. Er is geen inspanning voor nodig. Je hoeft geen wilskracht te gebruiken. Je hoeft helemaal niets te doen om jezelf te zijn. Maar als je iets anders wilt zijn dan wat je bent, dan moet je een heleboel dingen gaan doen. De verveling en rusteloosheid die je vanbinnen voelt, zijn daar alleen maar omdat je denkt dat je iets moet doen dat interessanter is, meer betekenis heeft en waardevoller is dan wat je al doet. Jij denkt dat de weg die je nu bewandelt dodelijk saai is, en dat er iets anders moet zijn dat waardevoller, indrukwekkender en spannender is om te doen. Dus dit wordt allemaal onderdeel van de complexe kennis die over jezelf hebt. Hoe meer je over jezelf weet, hoe onmogelijker het wordt om nederig en gevoelig te zijn. Hoe kan er nederigheid zijn zolang jij iets weet?

Iets in mij vindt het moeilijk om dit op een eenvoudige manier te benaderen. Er lijkt een angst te bestaan voor...

Alle angsten zijn uiteindelijk te herleiden naar de angst voor de dood, de fysieke dood. Je probeert de angst voor de dood zo ver mogelijk naar de achtergrond te drukken zodat je door kunt gaan, dat is alles. Zolang je wordt geregeerd door angst, heeft het geen zin te discussiëren over de betekenis van het leven. Waarom vragen stellen en het leven mystificeren? Je leeft omdat je ouders seks hadden, punt uit. Ga niet zoeken naar de betekenis van het leven; misschien heeft het wel helemaal geen betekenis. Blijkbaar

heeft het leven voor jou geen betekenis, anders zou je hier niet zijn om deze vragen stellen. Alles wat je doet, lijkt zonder meer zinloos, dat is de werkelijkheid. Maak je niet druk over anderen. De hele wereld is een verlengstuk van jou. De manier waarop je denkt, voelt en ervaart, is precies dezelfde manier waarop een ieder ander in deze wereld denkt, voelt en ervaart. Het doel mag verschillend zijn, maar het mechanisme en het instrument dat je gebruikt om een bepaald doel te bereiken, verschilt geen zier van wat anderen gebruiken om hun doel te bereiken. Waarom zou het leven enige betekenis hebben? Vanaf het moment dat een baby op de wereld komt, is het maar in één ding geïnteresseerd: overleven. Het instinct van de baby om zichzelf te voeden, te overleven en zich voort te planten, lijkt de manier van leven te zijn. Het is leven dat zichzelf uitdrukt. Dat is alles. Je hoeft er geen betekenis aan te geven.

Alleen maar leven, lijkt niet genoeg te zijn. We hebben aspiraties, doelen, en voelen dat er een meer verstandige en betekenisvolle manier van leven moet zijn.

In plaats van te leven, ben je geobsedeerd door de vraag: 'Hoe moet ik leven?' Dat dilemma is ons door onze cultuur opgelegd en is verantwoordelijk voor veel van onze problemen. Omdat je dood bent – je leeft niet werkelijk wat we 'leven' noemen – hou jij je bezig met *hoe* je moet leven. Als je erin slaagt het idee dat je een beter, imposanter en betekenisvoller leven moet leiden, kwijt te raken, dan zul je dat geloof gaan vervangen voor een ander. Je moet het feit onder ogen zien dat je niets over het leven, of hoe het geleefd moet worden, weet.

Ondanks het feit dat we niet echt leven, zijn we vervuld met angst voor de dood.

Het lichaam reageert op het leven om haar heen; het kloppen van het hart, de verschillende fysiologische processen en het gonzen van leven wijzen allemaal op de aanwezigheid van leven. Als deze processen stoppen, dan vindt er wat men noemt 'een klinische dood' plaats. Daarna zien we het lichaam opgesplitst worden in haar verschillende bestanddelen en op haar beurt nieuwe en andere levensvormen aannemen. Maar dit voortgaan van het leven in nieuwe vormen biedt jou weinig troost, want jij wilt voortleven in je huidige vorm, met wratten en al. Als je het lichaam begraaft, is dat voor de wormen een grote dag. Als je het in het water gooit, zullen de vissen ervan smullen; dat leven gaat hoe dan ook verder. Maar jij zult er niet zijn om de dood te ervaren; de dood bestaat alleen maar in klinische zin.

Als ik niet werkelijk leef, als ik de dood niet kan kennen, als de samenleving me werkelijk geen zier kan schelen, als mijn leven in feite betekenisloos is en als mijn met moeite verkregen zelfkennis alleen maar een uitdrukking is van onwetendheid, dan is wat ik voor werkelijkheid hou, een projectie van mijn eigen geest...

Waar is die geest waar je over spreekt? Kun je me 'm laten zien? Er bestaat niet zoiets als 'jouw geest' en 'mijn geest.' Geest is overal, net zoals de lucht die we inademen. Er bestaat een 'gedachtesfeer'. Die is noch van jou, noch van mij. Die is er altijd. Je hersenen fungeren als een antenne die nauwkeurig kiest welke signalen ze wil opvangen. Dat is alles. Je gebruikt die signalen voor communicatiedoel-einden.

In de allereerste plaats moeten we met onszelf communiceren. Als kinderen beginnen we met alles een naam te

geven, steeds maar weer. Met anderen communiceren, is iets complexer en komt pas daarna. Het probleem, of het ziektebeeld zo je wilt, ontstaat wanneer je continu met jezelf communiceert zonder te letten op denimpulsen van buitenaf. Je bent de hele tijd met jezelf aan het communiceren: 'Ik ben gelukkig... ik ben niet gelukkig... wat is de betekenis van het leven?... ' enz. Als dat aanhoudende communiceren in je er niet is, dan ben jij, zoals je jezelf nu kent en ervaart, er niet. Als die innerlijke monoloog er niet meer is, dan is de behoefte om met anderen te communiceren er ook niet. Dus je communiceert alleen maar met anderen om de communicatie die je met jezelf hebt, je innerlijke monoloog, in stand te houden. Dit soort communicatie is alleen mogelijk als je steunt op, en gebruikmaakt van, de onmetelijke totaliteit van gedachten die door de mens, van generatie op generatie, is overgedragen. De mens heeft door het evolutieproces geleerd om sneller en meer subtiel en verfijnde gedachten te onttrekken aan deze voorraadschuur dan de rest van de dieren. Dieren hebben krachtige instincten, maar het denkvermogen van de mens heeft hem in staat gesteld om efficiënter te overleven dan de andere soorten. Dit aanpassingsvermogen van het denken, is de vloek voor de mensheid.

Of je de schuld nu legt bij de samenleving, de genen, de evolutie of de invloed van de sterren, het komt allemaal op hetzelfde neer: we zijn allemaal zwaar geconditioneerd en we moeten loskomen van die conditionering om natuurlijk en vrij te kunnen functioneren. Dit is overduidelijk, nietwaar?

Het is voor mij helemaal niet zo duidelijk. Het is gewoon niet mogelijk voor je om niet geconditioneerd te zijn. Wat je ook doet, je bent geconditioneerd. Het 'niet geconditioneerd zijn' waar de spirituele goeroes over praten, is een typisch

geval van zwendel. Het idee niet geconditioneerd te zijn of conditionering bij jezelf weg te kunnen halen, is gewoon een ander artikel dat op de marktplaats van de 'handel in heiligheid' verkocht wordt. Het deugt niet. Je zult er achterkomen. Je bent geconditioneerd in alles wat je doet. 'Jezelf deconditioneren' heeft geen betekenis. Waar je vrij van moet zijn, is juist van het verlangen om vrij te zijn van conditionering. Conditionering is intelligentie; het vermogen om adequaat te reageren op de omgeving. Dit heeft totaal niets te maken met je fantasieën, ideeën en mentale activiteiten, die je beschouwt als het toppunt van intelligentie.

Als onderzoek, zelfkennis en niet geconditioneerd zijn niet helpen mijn basisdilemma op te lossen, dan kan misschien de wetenschap helpen door middel van technieken om het leven te verlengen of door genetische manipulatie...

Zelfs de genetische manipulatie, waar de wetenschappers zich mee inlaten, biedt geen voordelen aan de mensheid. Als ze erin slagen, dan wordt het overgedragen aan de staat. De staat zal het gaan gebruiken om iedereen en alles te controleren. Hersenspoeling, wat al eeuwen duurt, zal overbodig worden. Middels een eenvoudige injectie van genetisch gemanipuleerde substanties kan de staat haar burgers veranderen in bloeddorstige soldaten, ziellose bureaucraten of in wat voor type ze maar wenst.

Misschien maken we het moeilijker dan het is. Zou het kunnen zijn dat we allemaal gewoon te oppervlakkig denken, dat we gewoon niet genoeg visie en mentale reikwijdte hebben?

Vergeet het maar. Hoe het ook zij, jouw handelingen moeten wel destructief zijn voor het uiteindelijke belang van de mens, want ze komen voort uit het denken en dat is iets

wat dood is. De kern van je probleem is dat je het leven wilt dwingen om zich aan jouw dode ideeën en aannamen aan te passen. Alles waar je voor staat, in gelooft, wat je ervaart en waar je naar streeft, is het resultaat van het denken en het denken is destructief, want het is niet meer dan een protectiemechanisme dat geprogrammeerd is om, koste wat het kost, haar eigen belangen te beschermen. Hoe dan ook, bestaan er werkelijk gedachten? Denk je nu? Je kunt daar op geen enkele manier achterkomen.

Maar het is een bovenmenselijke taak om het denken volledig te begrijpen, is het niet? Alle religies en belangrijke filosofieën hebben ons een min of meer een bovenmenselijke figuur voorgesteld die op de een of andere manier de relatieve wereld, de wereld van het denken zo je wilt, overstegen heeft en op een hoger niveau is gekomen. Maar wij zijn gewone mensen die niet in staat zijn tot reusachtig, onbevreesd en onverschrokken handelen.

Als je bevrijd bent van het doel om een perfect, goddelijk en waarlijk religieuze supermens te worden, dan zal dat, wat van nature in de mens aanwezig is, zich beginnen te ontplooiën. Je religieuze en wereldlijke cultuur heeft je het beeld van de ideale man of vrouw voorgesteld, de volmaakte mens, en iedereen probeert aan dat beeld te voldoen. Dat is onmogelijk. De natuur bestaat helemaal niet. De natuur creëert volslagen unieke individuen, terwijl de cultuur één enkel beeld heeft bedacht waaraan iedereen zich moet conformeren. Dat is belachelijk!

Dus je bent geen volmaakt mens zoals sommigen beweren?

Ik wou dat ik het wist, maar ik ga me daar niet druk over maken. Wie kan het schelen? Ik kan daar op geen enkele

manier achterkomen en als ik dat wel zou kunnen dan zou dat een tragedie voor de wereld zijn. Ze zouden me als model gaan gebruiken en proberen op een bepaalde manier te leven, daarmee onheil creërend voor de mensheid. Wij hebben genoeg goeroes. Waarom zou je daar nog één aan toevoegen?

Als je geen leraar bent, geen soort goeroe, waarom spreek je dan met ons?

Ik zing alleen maar mijn eigen lied en dan vertrek ik weer. Of iemand naar mij luistert of niet, interesseert me niet. Ik hou met geen enkele hypothetische situatie rekening. Als er niemand komt om te praten, dan vind ik het best. Gelooft me, mijn spreken gebeurt geheel toevallig en is er niet op gericht om iemand te bevrijden. Ik kom hier al dertig jaar. Als jullie er niet zijn, ga ik misschien tv kijken of een misdadroman lezen. Het is voor mij allemaal hetzelfde. Ik verkoop niets. Zo is het, en niet anders. Ik wijs er alleen maar op dat, als het zo doorgaat, de hele genetische manipulatie technologie uiteindelijk in handen komt van het politieke systeem dat het zal gebruiken om de mens volledig te beheersen en onderwerpen.

Als dit gevaar werkelijk voor de deur staat dan is het noodzakelijk dat anderen in hun natuurlijke staat 'vallen', zoals dat met jou gebeurd is. Al was het alleen maar om te bewijzen dat er een alternatief bestaat voor genetisch totalitarisme. Kun je daarin meegaan?

Nee. Deze natuurlijke staat kan niet gebruikt worden om iemands kruistocht te bevorderen. Ik heb geen interesse om mezelf op te stellen als model of profeet voor de mensheid. Ik heb er geen belang bij om iemands nieuwsgierigheid te

bevredigen. De wetenschappers maken een enorme vooruitgang op de gebieden van de microbiologie, de fysiologie van de klieren en de hersenen. Ze zullen binnenkort ver genoeg in deze gebieden gevorderd zijn om de fysiologische verandering die bij mij heeft plaatsgevonden, te begrijpen. Ik kan zelf geen definitief uitsluitsel geven, maar kan wel zeggen dat het hele mechanisme iets automatisch is. Er is geen tussenkomst van het denken meer. Het denken heeft een bepaalde functionele waarde, meer niet. Ze treedt tijdelijk in werking als de omgeving daarom vraagt, maar werkt niet ten aanzien van iets worden, of dingen willen veranderen. Dat is alles. Het is energie. Energie die het vergemakkelijkt om verstandig en intelligent te functioneren in deze wereld. *Nu* verspil je die energie door te proberen iets anders te zijn dan wat je in werkelijkheid bent. *Dan* zul je een zekerheid hebben. Die zekerheid kan niet door mij of iemand anders overgedragen worden. Ik heb voor mijzelf en door mijzelf ontdekt dat wat ons verteld is over vrijheid, verlichting en God niet waar is. Niets in de wereld kan dit veranderen. Dat maakt mij niet superieur, niets van dat alles. Om je superieur of inferieur te voelen, moet je jezelf scheiden van de wereld. Ik kijk niet naar de wereld als iets dat losstaat van mij. De kennis die ik heb over de wereld treedt pas in werking als de situatie dat vereist; in alle andere gevallen heb ik eenvoudigweg geen kennis. Je natuurlijke staat is er een van niet-weten.

Je claimt niet iets bijzonders te zijn, maar jouw luisteraars, inclusief ikzelf, bespeuren een zekerheid en een autoriteit in wat je zegt. Duidt dit er in feite niet op dat je een vrij mens bent?

De kennis dat je dit bent, dat je dat bent, dat je gelukkig bent, dat je ongelukkig bent, dat je een gerealiseerd mens

bent, dat je niet een gerealiseerd mens bent, is bij mij volkomen afwezig. Jij en ik kunnen op geen enkele manier weten of we vrije mensen zijn. Niets zegt mij dat ik een vrij man ben. In jouw geval gaat het proces van naamgeving, het iets willen hebben, het vragen stellen, gewoon door, wat er ook gebeurt. Bij mij functioneert het denken alleen als het een prikkel van buitenaf krijgt. Mijn kennis reageert *onmiddellijk* en ik blijf meteen weer als een groot vraagteken achter. Jouw continu verlangen om hetzelfde steeds maar weer te ervaren, resulteert in dwangmatig, herhalend denken. Ik zie geen enkele noodzaak of reden om dat proces van herhaling steeds maar door te laten gaan. In mijn geval is er niemand die losstaat van dit functioneren en niemand die een stapje achteruit kan doen en zeggen: 'Dit is de werkelijkheid'. Er bestaat helemaal niet iets dergelijks als 'de werkelijkheid'. De werkelijkheid is ons voorgeschreven door cultuur, de samenleving en het onderwijs. Begrijp me niet verkeerd; het denken heeft haar functionele waarde. Als we de wereld, zoals die ons is voorgeschreven, niet accepteren, dan eindigen we in het gekkenhuis. Ik moet het als een relatief feit accepteren want een andere manier om de werkelijkheid van iets te ervaren, bestaat er niet. Het is het denken dat de realiteit van het lichaam, van jouw leven, van je slaap, van al jouw waarnemingen heeft gecreëerd. Je ervaart deze realiteit door middel van kennis. Een andere manier om voor jezelf te weten dat je een lichaam hebt, dat je leeft of dat je wakker bent, bestaat er niet. Dat is allemaal kennis. Niemand kan de realiteit van wat dan ook ervaren.

We vonden dit gesprek bijzonder interessant. Heel erg bedankt.

Jullie bedankt.

Wij hebben van deze samenleving een jungle gemaakt.

Ik las onlangs je boek, U.G., en ik moet toegeven dat ik na het lezen het gevoel kreeg dat al jouw argumenten uiteindelijk niet tot hoop leiden, maar tot de onvermijdelijkheid van het menselijk lijden en wanhoop. Klopt dat?

Het komt erop neer dat ik geen toekomst zie voor de mens. Het is niet zo dat ik een onheilsprediker ben, maar veel-
eer meen ik dat alles wat voorkomt uit de scheiding in de mens, hem en zijn soort uiteindelijk zal vernietigen. Dus ik droom niet over een vredige wereld en ik hoop er ook niet op.

Vanwege de onvermijdelijkheid van geweld?

Omdat de onvermijdelijkheid van oorlog in *jou* zit. De oorlogen tussen militairen zijn een verlengstuk van wat er zich de hele tijd in jou afspeelt. Waarom wordt er oorlog gevoerd in jou? Omdat je op zoek bent naar vrede. Het instrument dat je gebruikt in je poging om vrede met jezelf te hebben, is oorlog.

Er is al vrede in de mens aanwezig. Je hoeft er niet naar te zoeken. Het levende organisme functioneert op een buitengewoon vredige wijze. De zoektocht van de mens naar waarheid komt voort uit diezelfde zoektocht naar vrede. Uiteindelijk verstoort en schendt hij de vrede die al in het lichaam aanwezig is. Dus blijven we zitten met de oorlog in, en buiten de mens. Het is een verlengstuk van hetzelfde. Onze zoektocht naar vrede in deze wereld, gebaseerd op het voeren van oorlog, zal alleen maar tot oorlog leiden en tot verdoemenis van de mens.

Veel filosofieën, en ook het marxisme, zeggen dat oorlog en strijd onvermijdelijk zijn.

Dat klopt, het is onvermijdelijk. De marxisten en anderen poneren een stelling die door strijd een antithese wordt, totdat uiteindelijk een synthese wordt bereikt. Maar de synthese van de ene mens is de these van de ander en die geeft weer aanleiding tot een nieuw geformuleerde antithese, en ga zo maar door. Dit zijn filosofische bedenksels, verzonnen om het leven enige samenhang en richting te geven. Ik, aan de andere kant, blijf zeggen dat het leven wel eens willekeurig kan zijn ontstaan, door toeval. De pogingen van de mens om het leven richting te geven, kunnen alleen maar frustratie ontmoeten, want *het leven heeft helemaal geen richting*. Maar dit houdt niet in dat de raketten al onderweg zijn of dat het Laatste Oordeel niet lang meer op zich laat wachten. Het overlevingsinstinct van de mens is zeer diepgeworteld. Wat ik zeg, is dat al die mooie praatjes over vrede, mededogen en liefde helemaal geen uitwerking hebben op de mens. Het is onzin!

Wat de mensen bijeenhoudt, is angst. De angst voor wederzijdse uitroeiing heeft een sterke en eeuwenoude invloed

op de mens gehad. Dit is, uiteraard, geen garantie. Ik weet het niet.

Het probleem is veel groter geworden door het feit dat onze technologieën nu de vernietiging van alle levensvormen, niet alleen van de mens, garanderen in het geval er oorlog op hoog niveau uitbreekt.

De dag dat de mens zich gewaar werd van het zelfbewustzijn dat hem superieur deed voelen aan iedere andere soort leven op de planeet, was de dag dat hij zich opmaakte voor volledige en totale zelfvernietiging. Als de mens is vernietigd, dan is er waarschijnlijk niets verloren. Helaas zijn de destructiewerktuigen, die hij in reserve houdt, door de eeuwen heen steeds erger en steeds gevaarlijker geworden. *Als de mens zichzelf vernietigt, zal hij alles en iedereen met zich meeslepen.*

Waar komt deze oerdrang om die heerschappij over zichzelf en de wereld op zich te nemen, uit voort?

Haar ontstaan lag in het religieuze idee dat de mens het centrum van het universum was. De joden en christenen bijvoorbeeld, geloven dat alle creatie is gemaakt voor het nut van de mens. Daarom maakt de mens ook niet langer deel uit van de natuur. Hij heeft alles vervuild, vernietigd en doodgemaakt, allemaal vanwege zijn verlangen om het centrum van de wereld, van de hele schepping te zijn.

Maar de mens moet toch zeker ergens thuishoren, zelfs als dat niet in het centrum van schepping is. De zondeval symboliseert het begin van de mens, niet het einde.

De doctrine van de zondeval komt de christenen heel handig uit, dat is alles. Het betekent helemaal niets. De hele

christelijke traditie misbruikt het idee van de erfzonde, wat resulteert in slachting, bloedvergieten en ander ongelooflijk geweld.

Goed, de oosterse filosofieën spreken over een 'stiltecentrum' dat kan worden gevonden door meditatie...

Ik betwist het hele bestaan van de geest en de psyche, het hele idee van een zelf. Als je het concept van het zelf – en dat is een concept – aanvaardt, dan staat het je vrij te streven naar zelfkennis en het te verkrijgen. Maar we twijfelen nooit over het idee van het zelf, of wel soms?

Over welk zelf heb je het eigenlijk?

Jij bent geïnteresseerd in het zelf, niet ik. Wat het ook moge zijn, het is het allerbelangrijkste voor de mens zolang hij leeft.

Ik besta dus ik ben. Bedoel je dat? Descartes?

Jij hebt nooit de eerste premisse onderzocht. Die is: *Ik denk*, dus ik besta. Als je niet denkt, komt het nooit in je op of je leeft of dat je dood bent. Aangezien we de hele tijd denken en het denken angst creëert, komt dus alle ervaring uit angst voort. Zowel de 'innerlijke' als de 'uiterlijke' werelden komen in essentie voort uit het denken. Alles wat je ervaart, komt voort uit het denken, dus alles wat je ervaart, of kan ervaren, is een illusie.

Het opgaan in het denken doet egocentrisme in de mens ontstaan; dat is alles wat je er zult vinden. Alle relaties die daarop gebaseerd zijn, zullen onvermijdelijk ellende creëren voor de mens. Dat zijn geen echte relaties. Voor wat jou

aangaat, bestaat er niet iets dergelijks als relaties. En toch verlangt de samenleving niet alleen relaties, maar ook nog eens *blijvende* relaties.

Beschouw je jezelf als een existentialist?

Nee, ik denk niet dat je een label op me kunt plakken. De existentialist spreekt over wanhoop en absurditeit. Maar hij heeft nooit echt vat gekregen op wanhoop of absurditeit. Wanhoop is een abstractie voor hem.

Maar hoe zit het dan met angst? Walging? Wat voelde Raskalnikov dan als het geen wanhoop was?

Dit zijn abstracte concepten waarop ze een enorm filosofisch raamwerk hebben gebouwd. Meer zit er niet achter. Als ik spreek over egocentrische activiteit, refereer ik aan een autonoom, zichzelf automatisch in standhoudend mechanisme dat volkomen verschilt van dat waar zij over theoretiseren.

Bedoel je dat het zelf de dood overleeft?

Nee. Er is hier geen sprake van een zelf, dus hoe kan de vraag over onsterfelijkheid of het hiernamaals, rijzen?

Welk hiernamaals? Is er een hiernamaals?

Het is de sterfelijkheid die onsterfelijkheid creëert. Het is het bekende dat het onbekende creëert. Het is de tijd die het tijdloze heeft gecreëerd. Het is het denken dat de gedachteloze staat heeft gecreëerd.

Waarom?

Omdat het denken van nature van korte duur is. Dus iedere keer dat een gedachte wordt geboren, wordt jij geboren. Maar jij hebt het constante verlangen om steeds weer hetzelfde opnieuw te ervaren daaraan toegevoegd en daarmee geef je het denken zogenaamd continuïteit. Je hebt kennis nodig om wat dan ook te ervaren. Kennis bestaat uit de gehele erfenis van gedachten, gevoelens en ervaringen van de mens, die is overgedragen van generatie op generatie.

Net zoals we allemaal lucht inademen uit een gezamenlijke voorraad, net zo maken we gebruik van gedachten uit de omliggende gedachtesfeer. En om te functioneren in deze wereld eigenen we die ons toe. Meer is het niet. Doordat de mens hardnekkig blijft volhouden dat het denken onafgebroken moet zijn, ontkent hij de ware aard van het denken. Die is namelijk kortstondig. Het denken heeft voor zichzelf een afgescheiden bestemming gecreëerd. Het is zeer succesvol geweest in het creëren van een afzonderlijk parallel bestaan voor zichzelf. Door het onbekende, het hiernamaals en het onsterfelijke voor waar aan te nemen, heeft het voor zichzelf een manier in het leven geroepen om te blijven voortduren. Het tijdloze bestaat niet, alleen maar tijd. Wanneer het denken tijd creëert, wordt daar ook ruimte gecreëerd; dus het denken is ook ruimte. Het denken creëert ook materie; als er geen denken is, is er geen materie. Het denken is een manifestatie of uitdrukking van het leven en om daar een afgescheiden ding van maken, een eigen leven aan toe te schrijven en het dan toestaan om een toekomst te creëren waarin haar voortgang niet belemmerd wordt, is de tragiek van de mens.

Hoe verklaar je een fenomeen als Sai Baba die horloges uit het niets te voorschijn tovert?

Het is gewoon niet mogelijk. Sai Baba is een goochelaar. Vroeger produceerde hij Zwitserse horloges, maar nadat de Indiase regering belasting ging heffen op Zwitserse horloges begon hij al snel horloges van Indiase makelij tevoorschijn te toveren. Ik zag onlangs een man op televisie die een straalvliegtuig vlak voor je ogen kon laten verdwijnen! Sai Baba tovert een horloge te voorschijn. Hij geeft het aan een geeerde volgeling en hij, Sai Baba, krijgt al het gejuich en applaus. Het ziet er allemaal heel echt uit maar het is een trucje. Ik steek de draak met dergelijke zaken. Hoe kun je ze serieus nemen?

Prima, wat neem je dan wel serieus? Het leven? De dood? Buitenaards leven?

Ik denk niet dat er leven in deze vorm ergens anders bestaat, op enig andere planeet. Ik zeg niet dat er geen leven zou kunnen zijn in andere werelden, maar alleen dat het niet te vergelijken is met ons bestaan hier. Met jouw gedachten over andere levensvormen en andere werelden wil je alleen maar jezelf handhaven in de toekomst en verafgelegen werelden. Het denken probeert zichzelf continuïteit te geven en speculaties over de toekomst en nog niet ontdekte werelden is een gemakkelijke manier om dat te doen! Jouw denken bepaalt waar je je bewust van wordt, punt uit.

Dit alles benadert wat J. Krishnamurti zegt. Hij zegt dat de opeengestapelde kennis van de mens traditie wordt, die continuïteit en echtheid veronderstelt. Geloof je dit niet?

Nee. Ik zie niet in hoe wat ik zeg ook maar in de buurt komt van zijn manier van denken. Hij spreekt over 'passief gewaar zijn', 'ontdekkingsreizen', 'psychologische transfor-

maties', opent scholen en richt stichtingen op. Deze activiteiten bevrijden je niet, maar doen het denken en de traditie voortduren.

Bestaat er enige vrijheid van denken?... enige vrijheid voor de mens?

Nee, er bestaat voor de mens geen vrijheid van handelen. Ik heb het niet over de een of andere desastreuze, deterministische filosofie van gelatenheid, maar...

Bestaat er geen uitweg? Zelfs niet door te navelstaren? Zelfs niet door meditatie? Zelfs niet door het laten stijgen van de kundalini? Zelfs niet door het doorzien van illusie?

Nee. Je kunt allerlei dingen proberen, maar het zal niet helpen. Het enige waarin je zult slagen is het in beroering brengen van het lichaam, waarmee je de daar aanwezige harmonie verstoort. Je berokkent het lichaam door vreemde hallucinaties en door onnatuurlijke veranderingen in de stofwisseling teweeg te brengen alleen maar schade. Dat is alles. Je kunt niets doen om dit proces om te keren of van richting te veranderen.

Zelfs niet een ingrijpende, al is het maar tijdelijke, breuk met de traditie? Als men zijn handelingen zou kunnen scheiden van het denken, dan zou men in staat zijn om te handelen zonder schuldgevoel en zonder zich bezorgd te maken over de gevolgen van zijn handelingen. Het handelen zou bevrijd zijn om nieuwe, scheppende dingen te doen misschien.

Waarom? Om je heimelijke krachten te ontdekken? De door het denken teweeggebrachte realiteit kan niet worden ontkend; ze *bestaat*.

Sommige geleerden en zieners houden vol dat er subtiële energiecentra in ons zijn die kunnen worden vrijgemaakt door bepaalde spirituele oefeningen, waaronder de concentratie van de geest op helemaal niets.

Om je te concentreren of de focus te leggen op één ding, moet je de andere dingen uitsluiten. Door je te concentreren op wat jij veronderstelt als zijnde 'niets', onttrek jij je aan en scheidt je jezelf van de natuurlijke levensstroom door en om jou heen. Je bent onderdeel van een uitgebreid magnetisch veld en wat jou van anderen scheidt, is het denken. Je houdt je alleen maar bezig met *jouw* gelukkig en ongelukkig zijn, met de video waarnaar *jij* kijkt.

Is dit niet onvermijdelijk gezien het feit dat een ieder van ons in een subjectieve wereld leeft waar niemand de 'objectieve' wereld ziet zoals die werkelijk is? Als we allen kijken naar, laten we zeggen die tafel daar, dan ziet een ieder van ons iets anders. Zo is dat met alle objecten.

De tafel is helemaal geen object.

Het gaat juist om het feit dat je de tafel herkent als een tafel. Het maakt niet uit, zoals de filosofen schijnen te denken, dat jij en ik andere opvattingen over een stoel hebben en deze zodoende anders interpreteren. Het maakt ook niet uit of de stoel er nog is als ik de kamer verlaat. De filosofen blijven hierover maar doorzeuren. Het is belachelijk. Jij ziet en ervaart dingen vanuit een ander gezichtspunt dan anderen, dat is alles. Je denkt dat je een subjectieve ervaring hebt van een objectief ding. Maar er is helemaal niets, alleen *jouw* relatieve ervaringsgegevens, *jouw* 'waarheid'. Er bestaat helemaal niets dergelijks als de objectieve waarheid. Er bestaat niets buiten of onafhankelijk van ons denken.

Geldt dat ook voor die andere jongen? Is zijn bestaan afhankelijk van mijn denken? Is je vrouw of buurman alleen maar een fenomeen dat in de psyche verschijnt?

Aangezien ik aanneem dat *ik* besta, bestaat *hij* ook. Maar ik betwist die aanname. Is er een manier waarop ik kan ervaren dat ik besta? Ik kan er werkelijk op geen enkele wijze achterkomen of ik dood ben of leef. Ik zou naar een dokter kunnen gaan en als die mij onderzoekt en mijn temperatuur, mijn polsslag en mijn bloeddruk nakijkt, zal hij mij zeggen dat alles normaal is. In deze zin ben je een levend, bezielde wezen in tegenstelling tot niet bezielde objecten om je heen. Maar je kunt werkelijk op geen enkele wijze *voor en door jezelf* ervaren dat je een levend wezen bent.

Natuurlijk kun je dat; je snijdt jezelf, je bloedt en je ervaart pijn.

Ja, maar er spelen dan twee dingen. Er is het lichaam dat de pijn voelt en de kennis die je vertelt: 'Dit is bloed', 'dit is pijn', 'dit is het ophouden van de pijn'. Er is pijn, maar er is niemand die de pijn voelt. Er is niemand die nu praat. Ik beweer niets mystieks als ik zoiets dergelijks zeg. Praten verloopt bij mij mechanisch, zoals bij een bandrecorder. Jouw vragen bedienen de bandrecorder. Jouw vragen ontkennen automatisch bepaalde antwoorden. Wat er in zit, komt eruit, dat is alles. Omdat jij vragen stelt, zijn de antwoorden er ook.

Hoe zit het dan met de liefde, met diepe duurzame gevoelens en heftige reacties op de schoonheid van de natuur?

Ha! Al dat typische romantische gedoe. Pure poëzie! Het is niet zo dat ik een appeltje te schillen heb met romantiek

of poëzie. Absoluut niet. Het heeft alleen helemaal geen betekenis. Je kunt werkelijk op geen enkele manier naar een zonsondergang kijken omdat jij niet gescheiden bent van de zonsondergang, laat staan dat je daar poëzie over kunt schrijven. De ervaring die je hebt, de buitengewone ervaring die je hebt wanneer je kijkt naar een zonsondergang, wil je delen. Door gebruik te maken van een middel als poëzie, muziek of schilderkunst, probeer je jouw ervaring met een ander mens te delen. Dat is waar het over gaat. De feitelijke zonsondergang is niet te bevatten voor jouw raamwerk van ervaringen. De waarnemer is dat wat waargenomen wordt. Je kunt jezelf niet scheiden van wat je ziet.

Zodra je jezelf scheidt van de zonsondergang, komt de dichter in je naar boven. Vanuit die scheiding hebben dichters en schilders geprobeerd zichzelf uit te drukken en hun ervaringen te delen met anderen. Dat is allemaal cultuur. Cultuur brengt haar eigen reacties teweeg. Dat is hoe het werkt.

Hoe zit het dan met een aboriginal, ongevoelig voor beschaving en niet blootgesteld aan een complexe cultuur zoals jij en ik die kennen, die reageert op een mooie zonsondergang. Hoe verklaar je dat?

Kijk, het hangt er helemaal vanaf wat we *bedoelen* met cultuur. Het probleem is het gedeelte van de cultuur dat je vrede, gelukzaligheid, de hemel, *moksha* en onzelfzuchtigheid belooft. Je maakt een fout door de rest van de cultuur – hoe je jezelf vermaakt, hoe je eet, hoe je werkt en hoe je spreekt – te scheiden van deze nepwerkelijkheid, gecreëerd door de cultuur. De zogenaamde 'wilden' functioneren op precies dezelfde wijze als wij vandaag de dag functioneren.

Er bestaat geen wezenlijk verschil. In zowel de primitieve, als de moderne culturen is er geen vrede.

Dus je boodschap komt er op neer dat de mens geen vrede kan hebben met zichzelf. Is dat het wat je wilt zeggen?

Nee. De mens is al in vrede met zichzelf. Het idee dat er ergens anders vrede te vinden is, ergens in de toekomst, veroorzaakt het probleem. Alle religieuze ervaringen zoals compassie, gelukzaligheid en liefde zijn onderdeel van het hevige verlangen naar een niet bestaande vrede die de natuurlijke vrede, die er al in het lichaam is, vernietigt.

Geen vrede. Geen religie. Geen mededogen. Geen hoop. Wat houden we dan nog over U.G.?

Niets. Ik stel de hele spirituele ervaring ter discussie. Die probeer ik open te breken.

Hoe zit dat dan met de mooie, eeuwenoude en uitgebreide rituelen die zo'n groot onderdeel vormen van onze religieuze belevenis. Zijn zij van enige betekenis of relevantie voor onze levens?

De mens heeft zich altijd met het een of ander willen vermaken. Rituelen hebben hem, door de jaren heen, voorzien van het noodzakelijke vermaak en zijn nu vervangen door films, video's, televisie, circussen, bijeenkomsten van J. Krishnamurti en wat nog meer. Er zijn zoveel van die dingen, weet je. Iedereen probeert zijn eigen speciale sigarettenmerk te verkopen, zijn eigen bijzondere product. En wij willen het. Er is een markt voor deze spirituele artikelen en daarom verkoopt iemand ze. Niemand kan dat spul aan mij slijten, want ik ben er niet in geïnteresseerd. Anderen misschien wel.

Ja, maar waar ben jij in geïnteresseerd? Wat is jouw drive om door te gaan met leven?

Alles wat ik tegenkom. Wat er ook gebeurt, op dit moment, is het enige wat voor mij telt.

Kom op nou. Je bent een 'hier en nu mens', is dat het?

Nee. Het is zeer misleidend om het op die manier uit te leggen. Ik weet niet hoe ik het moet uitleggen.

Kijk, ik lees sciencefiction boeken. Waarom? Omdat er actie in zit. Ik heb geen interesse in hoe het afloopt, maar alleen in de voortgaande actie. Het is net als bij een striptease. Het strippen vind ik interessant, maar het einde niet. Wie is er geïnteresseerd in het einde? Net zo zijn alle dingen die je hebt meegemaakt, al jouw kennis en je hele gevoel van een 'zelf', dode dingen uit het verleden. Deze herinneringen hebben een enorme emotionele inhoud voor jou, maar niet voor mij. Ik heb alleen maar interesse in wat er feitelijk nu gebeurt en niet morgen of gisteren.

Zonder de emotioneel geladen herinneringen aan gisteren en de belofte van morgen blijft er weinig ruimte over voor hoop of niet?

Voor mij bestaat er ook geen heden, laat staan de toekomst. Het enige wat er is, is het verleden, meer niet. Dus jouw uitdrukking 'het hier en nu', betekent niets voor me. Op dit moment is alleen het verleden aan het werk.

Ik weet niet of het duidelijk is wat ik zeg. Als ik jou herken en we een gesprek beginnen, dan is alleen maar het verleden dat in werking treedt. Ik kijk naar dingen. Als ik die dingen

herken en ze een naam geef, dan is het verleden in werking. Het verleden projecteert wat het kent. De toekomst, ofschoon onduidelijk, is een aangepaste continuering van het verleden. Dus wat is dat 'nu' waar jij over spreekt? Er bestaat helemaal niet iets dergelijks als 'dit moment'. Dit moment is niet een ding dat je kunt pakken, dat je kunt ervaren of waar je uitdrukking aan kunt geven. Op het moment dat je denkt 'dit moment' te kunnen pakken, heb je het al onderdeel van het verleden gemaakt.

Dit alles houdt in dat we nooit in contact kunnen zijn op dezelfde tijd en plaats. Het is als twee bandrecorders die in een kamer oude bandjes voor elkaar afspelen. Dus je kunt op geen enkele manier iets overbrengen aan iemand anders. Er is dus helemaal geen sprake van communicatie. En als dit heel duidelijk begrepen is, dan bestaat er helemaal geen behoefte meer aan communicatie.

Dat betekent dat elke poging van de mens om de toekomst te voorspellen of er op vooruit te lopen gedoemd is te mislukken, nietwaar? Is al dit gepraat over informatie overdragen, kennis en raakvlakken delen, alleen maar gezwam?

Ja, dat is het. Daardoor wordt de mens iedere werkelijke vrijheid van handelen onthouden. Misschien geef je de voorkeur aan een bepaald soort muziek of voedsel, maar dat zegt alleen maar iets over je eigen achtergrond en cultuur.

Als het waar is wat je zegt, dan is er geen enkele vrijheid van handelen, want alles heeft een oorzaak en alle oorzaken hebben een uiteindelijke oorzaak.

Aha! Waarom neem je aan dat alles een begin moet hebben, een ultieme oorzaak? Oorzaak en gevolg zouden wel eens

een heel toevallig gebeuren kunnen zijn. Misschien vinden gebeurtenissen gewoon plaats, gebeuren ze gewoon. Het hele evolutieproces is misschien niets anders dan iets wat gewoon plaatsvindt, een gebeuren zonder oorzaak. Waarom blijf je volhouden dat alles een schepper of een of andere ultieme oorzaak moet hebben?

Het meest recente wetenschappelijk bewijs suggereert dat het allemaal begon met een 'Big Bang'. Maar zelfs explosies hebben een ontvlammingspunt. Dingen ontploffen niet zomaar...

Dat is *jouw* aanname. Misschien is er wel helemaal niet zoiets als de 'Big Bang' geweest. Die term wordt gebruikt in tegenstelling tot het concept dat de creatie een bestendige toestand is. Dit zijn dus twee theorieën die alle twee proberen te bewijzen dat ze waar zijn. Ze concurreren met elkaar en proberen ieder zichzelf te presenteren als de meest plausibele van de twee.

Maar dit is toch zeker de manier waarop nieuwe ideeën worden geboren en getest in een rationele maatschappij. Het is gezond, en niet iets pathologisch, om waarheid en kennis te zoeken. Op zichzelf is dat een goede zaak.

Ik heb niets tegen de wetenschappelijke methode als zodanig. Maar ik wijs op het feit dat er niet zoiets als een 'zuivere' zoektocht naar kennis bestaat, of zoiets als 'kennis ter wille van de kennis'. Zo onschuldig is het niet. Er wordt kennis gezocht, op een wetenschappelijke of een andere manier, omdat kennis macht geeft. Liefde is een uitvinding van het moment en wordt gebruikt om macht te vervangen. Aangezien het je op geen enkele manier gelukt is, om langs welke weg dan ook, die almachtige staat van zijn te verwerven, heb je dat, wat je 'liefde' noemt, in het leven geroepen.

Dus liefde is gewoon een andere naam voor een machtsspel? Is dat het wat je ons wil doen geloven?

Precies.

Hoe zit het dan met het soort liefde dat Moeder Teresa in praktijk brengt? Hoe zit het met mededogen?

Dat komt allemaal voort uit het gescheiden bewustzijn in de mens en uiteindelijk zal het juist de zaak, waarvoor ze werken en sterven, vernietigen. De mensen rond Moeder Teresa slaan munt uit haar roem. Het enige waar ze nu geïnteresseerd in zijn is geld, snap je, om haar werk voort te zetten. Waarom zouden al deze zaken geïnstitutionaliseerd moeten worden? Je ziet iemand die pijn heeft of hongerig is. Je reageert op hem. Meer komt er niet bij kijken. Dus, waarom moet dat geïnstitutionaliseerd worden? Je corrupteert dat gevoel, die onmiddellijke reactie, wat niet zomaar een gedachte of een kleinzielige emotie is, wanneer je probeert generositeit en empathie te institutionaliseren. Wat telt, is de onmiddellijke reactie op een situatie.

Institutionalisering is de poging om een éénmalige situatie en een éénmalige reactie samen te voegen en daar één voortdurende, voorspelbare reactie van te maken. Één enkele barmhartige handeling wordt dan een algemene manier van kijken en handelen naar dingen. Je buurman liefhebben, wordt een feit als iedereen dat als vanzelfsprekend doet en niet als resultaat van op zichzelf staande handelingen van mededogen.

Ik beschouw dat niet als mededogen. Dat is het enige wat je kunt doen in een bepaalde situatie en daarmee houdt het op. Dieren zijn elkaar in verrassende mate behulpzaam. Mensen zijn elkaar op een natuurlijke manier behulpzaam.

Als die institutionalisering die natuurlijke gevoeligheid afstompt, dan noem ik dat geen mededogen. Alle gebeurtenissen in mijn leven zijn afhankelijk van alle andere gebeurtenissen; er wordt niets op een rijtje gezet en geïnstitutionaliseerd.

Is dat de reden waarom je vastberaden weigert toe te staan dat jouw opvattingen worden gepropageerd?

Ten eerste heb ik helemaal geen standpunten. Ze wilden dat ik in de Verenigde Staten op televisie zou verschijnen. Er is een programma dat 'Point of View' (Standpunt) heet. Ik vertelde ze: 'Ik heb helemaal geen standpunt.' Ik heb geen bepaalde boodschap voor de mensheid, noch heb ik enige zendingsdrang.

Ik ben geen verlosser van de mensheid, of iets dergelijks. Mensen komen hier. Waarom ze komen interesseert me niet. Ze komen uit eigen vrije wil omdat ze over mij gehoord hebben of omdat ze gewoon nieuwsgierig zijn. Het maakt niet uit. Iemand kan hier komen om iedere mogelijke reden. Hij vindt mij bijvoorbeeld op de één of andere manier anders, een vreemde vogel en kan me niet plaatsen of inpassen in een van zijn kaders. Hij vertelt het aan vrienden en al snel staan ze voor de deur. Ik kan hen niet zeggen dat ze moeten maken dat ze weggkomen.

Ik vraag hen binnen te komen, terwijl ik heel goed weet dat er niets is wat ik voor ze kan doen. Wat kan ik voor jou doen? 'Kom binnen, ga zitten en maak het jezelf gemakkelijk', is alles wat ik kan zeggen. Sommige mensen maken bandopnamen van onze gesprekken. Dat is hun zaak en niet de mijne. Het is in de eerste plaats hun bezit, het is niet van mij.

Ik ben niet geïnteresseerd in het stellen van dezelfde vragen die jullie interesseren. Zelf heb ik geen enkele vraag, behalve die vragen die me helpen om te functioneren in het dagelijks leven: 'Hoe laat is het? Waar is de bushalte?' Dat is alles. Dat zijn de eenvoudige vragen die nodig zijn om te functioneren in een georganiseerde samenleving. In alle andere gevallen stel ik nooit vragen.

Vind je dat deze samenleving werkelijk georganiseerd is?

We hebben er een jungle van gemaakt. Je kunt niet overleven in deze wereld. Zelfs als je fruit van een boom probeert te plukken dan behoort die boom wel aan iemand of aan de gemeenschap toe. Dus moet je onderdeel worden van de samenleving. Daarom zeg ik altijd dat de wereld mij geen leven verschuldigd is. Als ik wens te genieten van de voordelen van een georganiseerde samenleving dan moet ik daar iets aan bijdragen. Deze samenleving heeft ons allemaal gevormd. De samenleving is altijd geïnteresseerd in haar *status quo*, in het handhaven van haar eigen continuïteit.

De samenleving heeft mij niet gemaakt. Een eenvoudige daad van lust heeft mij gemaakt.

Dat is waar. Maar lust is het product van het denken van een individu dat deel uitmaakt van de samenleving. De feitelijke genetische informatie, die waarschijnlijk in iedere cel van het lichaam zetelt, wordt ook overgedragen en vormt de basis van het bewustzijn. Wat de samenleving wil, is dat we allemaal bijdragen aan de continuïteit van de samenleving, dat we allemaal de *status quo* doen voortduren. De samenleving zal natuurlijk kleine wijzigingen toestaan, maar meer ook niet.

Dus hoe kan een man als ik een bijdrage leveren aan de samenleving? Dat kan ik niet. Dus hoe kan ik iets verwachten van de samenleving? De samenleving is mij niets verschuldigd. Aan de andere kant ben ik met wat ik zeg een bedreiging voor de georganiseerde samenleving. De manier waarop ik denk, functioneer en handel is een bedreiging voor de huidige samenleving. Wanneer ik écht een bedreiging wordt, zal deze samenleving mij van kant maken. Ik ben er niet in geïnteresseerd om een martelaar of iets dergelijks te worden. Daar ben ik helemaal niet in geïnteresseerd. Dus als ze zeggen: 'Praat niet', dan is het prima. Ik *hoef* niet te praten.

Dus je hebt geen vertrouwen in de mens, zoals J. Krishnamurti?

Nee, nee. Volstrekt niet. In het geheel niet.

Als ze van mij verwachten dat ik een martelaar wordt om hun vertrouwen in zichzelf nieuw leven in te blazen, dan zullen ze danig teleurgesteld worden. Het is hun probleem, niet het mijne. Als ze vinden dat ik een bedreiging ben voor de samenleving, wat kunnen ze dan doen? Ze zouden mij kunnen martelen zoals dat doen in communistische landen. En wat dan nog? Zou ik dan doorgaan met mij uit te spreken tegen de staat? Ik weet werkelijk niet wat ik zou doen. Ik laat mij niet in met hypothetische situaties.

Heb je bepaalde politieke standpunten? Heb je bepaalde politieke opvattingen over deze samenleving? Geloof je in een bepaalde vorm van bestuur of neem je standpunten in over politieke onderwerpen?

Ik heb een mening over elk godvergeten onderwerp, van ziekte tot goddelijkheid, omdat ik al deze kennis heb ver-

kregen door studie, reizen, ervaring en wat dies meer zij. Maar mijn mening is niet van groter belang dan die van de huishoudster die kookt en schoonmaakt. *Waarom* zou er enig belang moeten worden gehecht aan mijn standpunten en meningen?

Je zou kunnen zeggen dat ik een belezen man ben en dat ik, als resultaat van mijn lezen, reizen, gesprekken met intellectuelen, wetenschappers en filosofen, een recht heb om mijn mening te uiten. Maar niets wat ik zeg of geloof, is belangrijk. Snap je dat? Het enige waar ik op probeer te wijzen, is dat al deze kennis waar je zo trots mee loopt te pronken echt helemaal niets voorstelt.

Waarom is kennis zo belangrijk voor ons geworden?

Omdat het je macht geeft. Zoals ik helemaal aan het begin zei, is kennis macht. *Ik weet, jij weet niet.* Ik heb een religieuze ervaring en jij *niet*. Dus het gaat erom de ander een slag voor te zijn, om op te scheppen.

Draagt jouw verleden met de Theosofische Vereniging op enige manier iets bij aan jouw begrip van het leven? Je weet wel, al dat astrale gedoe, de hocus-pocus van Blavatsky, de sodomie van Leadbeater, de gebruikelijke poppenkast van het theosofische circus...?

Wat mij ook is overkomen gebeurde niet door dat gedoe, maar ondanks dat gedoe. En dat is een wonder. Ik weet het echt niet. Ik ben geen nederig man of zoiets. Als ik terugkijk op de situatie kan ik werkelijk niet zeggen waar het allemaal om draaide. Het enige wat ik weet, is dat ik vrij ben van mijn verleden en daar dank ik de hemel voor.

Vertel eens wat je vindt van 'de wijze die alleen wandelt', J. Krishnamurti, de man waarmee je 'ruzie' kreeg.

Ik vind hem vreselijk nep. Dat is wat ik tegen J. Krishnamurti heb. Hij is nog nooit duidelijk over iets geweest. Als je hem vraagt waarom niet, dan is zijn argument dat *alles* wat hij zegt een autoriteit voor of tegen hem wordt. Maar daarmee neemt hij een politiek standpunt in. In feite is hij al een autoriteit geworden voor honderden duizenden mensen.

En dat is iets wat jij niet wilt worden...?

Nee, ik wil dat niet zijn. Nooit. Ik denk dat je dan in een beerput terechtkomt.

Maar de kans om mensen te beïnvloeden, om de geschiedenis te veranderen...

Nee, nooit. Dat is wat ik zeg...

Gaat het erom dat je het gebruik van de macht die je nu hebt, afwijst, of is het omdat je het idee van macht over anderen verwerpt...?

Het is begrip. Het is kennis die mij duidelijk geworden is. Ik kan het niet overbrengen, laat staan het anderen aanraden.

Natuurlijk. Maar als je buiten het corrupte gebied van machts-spelletjes om wil functioneren, moet je dan niet werkelijk nederig zijn...?

Nee. Nederigheid is een kunst die men beoefent. Er bestaat niet zoiets als nederigheid. Zolang je *kennis hebt*, is er geen

sprake van nederigheid. Kennis en nederigheid kunnen niet samen bestaan.

Door dit te zeggen, geef ik je geen nieuwe definitie van nederigheid. Ik geloof dat er helemaal niet zoiets als nederigheid bestaat. Ik ben gewoon niet in conflict met de samenleving, dus het creëren van het tegendeel van beestachtigheid in de wereld, nederigheid, komt niet bij mij op. De samenleving kan niet anders zijn dan wat zij is. Dus aangezien er geen verlangen is om een verandering in mij tot stand te brengen, is er ook geen overeenkomstig verlangen om de samenleving te veranderen. Ik ben geen hervormer. Ik ben ook geen revolutionair. In feite bestaat er helemaal niet zoiets als revolutie. Dat is allemaal gefingeerd. Het is gewoon weer een ander artikel om onnozele mensen te misleiden en dat verkocht kan worden op de marktplaats.

Met andere woorden, er bestaat geen verschil tussen de wereld van Ghandi en de wereld van Ho Chi Minh, of tussen de waarden die Christus propageerde en die waarvoor Lenin streed?

Dat klopt. Er is helemaal geen verschil.

Vertel eens. J. Krishnamurti vertelde mij tijdens een gesprek dat zijn hele wereldbeeld gewoon voortbestaat omdat hij naar het leven kijkt vanuit een onthecht standpunt. Hij is niet de eerste die dat zegt. Veel belangrijke mensen uit de religie en de kunst hebben datzelfde gezegd. Ben jij het er mee eens dat je het het duidelijkst ziet wanneer je er los van staat?

Heeft Krishnamurti dit gezegd of vertelden zijn volgelingen dat?

Hij beweert dat hij geen volgelingen heeft.

Om te beginnen heb ik geen wereldbeeld, geen denkkader dat jou kan helpen.

Maar misschien heb je een denkkader gemaakt dat jou helpt.

Niets helpt mij. De zekerheid die ik heb is iets dat niet kan worden overgedragen op iemand anders. En toch heeft deze zekerheid geen enkele waarde.

Hoe heb je die zekerheid gevonden?

Ik ben er toevallig ingerold. Kijk, mijn achtergrond lag in Madras, in hetzelfde soort omgeving die J. Krishnamurti voortbracht. Ik werd omgeven door allerlei vreemde, religieuze mensen. Al vroeg realiseerde ik me dat ze allemaal onecht waren en dat wat ze leefden en dat wat ze predikten, mijlenver uit elkaar lag. Dus wat mij betrof, stelde het niet veel voor. Ik weet alles over deze verlossers, heiligen en wijzen. Ze hebben allemaal zichzelf bedrogen en anderen voor de gek gehouden. Wees er maar zeker van dat ik me door niemand voor de gek laat gehouden. Ik kan zeggen dat ze het *allemaal* mis hebben.

De 'verandering', als je dat woord zou willen gebruiken, die bij mij plaatsvond, was een zuiver fysiologische gebeurtenis zonder enige mystieke of spirituele bijbetekenis. Een ieder die een religieuze draai geeft aan een dergelijke fysieke gebeurtenis, houdt zichzelf en de hele mensheid voor de gek. Hoe slimmer en sluer je bent, des te succesvoller zul je zijn in het overtuigen van mensen. Dus je krijgt macht van mensen en dan projecteer je die op anderen. Je krijgt enorme macht van je volgelingen, die je dan weer op

hen projecteert. Dus dat geeft je de illusie dat het iedereen om jou heen beïnvloed. Dan doe je een of andere ridicule bewering dat dat het complete bewustzijn van de mensheid heeft beïnvloed. In werkelijkheid heeft het helemaal geen psychologische of sociale inhoud.

Ik ben niet asociaal. Zoals ik heb gezegd, ben ik in het geheel niet in conflict met de samenleving. Ik ga niet alle tempels en kerken vernietigen of boeken verbranden. Niets van dat alles. De mens kan niet anders zijn dan wat hij is. Wat hij ook is, hij zal een samenleving creëren die hem spiegelt.

Ja, maar hoe heb je een dergelijke wijsheid ontdekt?

Aha! Dat is de feitelijke vraag!

Het is duidelijk dat je het niet krijgt door in het maanlicht onder een boom te gaan zitten...

Nee, er valt niets te krijgen...

Ik verwijs niet naar een of ander romantische verrichting, maar naar de zekerheid die jij bezit. Je beschikt over een zekerheid, dat is alles. Ik voel dat ik en anderen dat niet hebben. Noch weet ik hoe ik die moet krijgen.

Je moet kijken naar wat jouw basisvraag is. Mijn basisvraag was: 'Bestaat er iets buiten alle abstracties die de heilige mensen me opdringen?' Bestaat er werkelijk zoiets als verlichting of zelfrealisatie?' Ik wilde dat helemaal niet krijgen. Ik vroeg het me alleen maar af.

Dus moest ik gaan experimenteren. Ik heb een tijdje van alles en nog wat geprobeerd. Dan, op een dag, ontdek je

dat er helemaal niets te ontdekken valt! Je verwerpt die vragen dan geheel en al. Dit verwerpen gaat helemaal buiten het denken om en is geen oppervlakkige ontkenning. Het wordt niet gedaan om iets te verkrijgen of te bereiken.

Zoals de behoefte om iets spiritueels te verkrijgen...?

Er valt niets te krijgen. Er valt niets te vinden of te ontdekken. Begrijpen dat er niets valt te begrijpen, is waar het om gaat. En zelfs dat is een armzalige bewering. Met andere woorden, er valt niets te begrijpen.

Het feit dat er niets te begrijpen valt, is voor jou een zekerheid maar niet voor mij.

Kijk, allereerst heb je niet de noodzakelijke honger of de dorst om het antwoord daarop te ontdekken. Dus je kunt er helemaal niets aan doen. Alles wat je doet, houdt je honger in stand. Wat met mij lijkt te zijn gebeurd, is niet dat mijn honger bevredigd was, noch met broodkruimels, noch met een heel brood, maar dat mijn honger geen bevredigend antwoord vond en zichzelf heeft opgebrand. Al deze dorstlessers hebben niet geholpen om mijn dorst te lessen. Maar de dorst heeft zich in mijn geval opgebrand. Ik ben een typisch geval van burn-out, alleen niet op de manier waarop jij die term gebruikt. Het is een geheel ander soort opgebrand zijn.

Wat er nu is, is iets levends. Er bestaat geen behoefte aan communicatie. Er is geen communicatie mogelijk op dat niveau. Het verlangen om iets te weten, om ergens zeker van te zijn, is er in het geheel niet.

Ik begrijp het niet...

Het is net zoals bij die boom daarbuiten. Wat wil je doen met de bomen? Zij zijn zich er zelf niet eens van bewust dat ze nuttig zijn voor andere levensvormen, schaduw geven... Net zoals de boom, ben ik me er nooit van bewust dat ik voor iemand van nut kan zijn.

Heb je geen enkele eenvoudige, eerbare gevoelens, zoals gene- genheid voor een ander, liefde, of lust? Heb je nooit een mooie vrouw gezien waarmee je de liefde wilde bedrijven?

De beweging van het verlangen is zo snel dat ze daar niet stopt. Er is iets – ik wil niet zeggen dat het interessanter of aantrekkelijker is – maar het verandert de beweging en het eist je complete aandacht op. Alles wat er gebeurt op dat moment verlangt je volledige, totale aandacht. In die staat bestaan er niet langer twee dingen – de minnaar en de beminde, degene die naar iets streeft en het nagestreefde. Wat jij ‘een mooie vrouw’ noemt – wat een denkbeeld is – maakt plaats voor iets anders. Er komt een moment dat je haar niet meer kunt beminnen op de oude manier.

Bedoel je dat wanneer je een mooie vrouw ziet, je je volledig verbonden voelt zonder dat je jezelf hoeft te laten meeslepen?

De gedachte dat ze een vrouw is, is er niet. Dan zie je wat een mooie vrouw je kan geven. ‘Wat kan ik krijgen van die vrouw’, is er niet. Alles is continu in beweging. Je kunt hieraan geen enkele religieuze inhoud verbinden.

Laten we religie erbuiten houden. Wij hebben het over mooie vrouwen. Ze raken je op een andere manier, zeg je. Je vertoont niet de obsessie met seks zoals velen van ons hebben als ze in het gezelschap van mooie vrouwen zijn. Toch wordt je erdoor geraakt. Ik ben geobsedeerd door mooie vrouwen en seks en ik

wil de impact die ze op mij hebben verminderen. Hoe krijg ik wat meer objectiviteit inzake deze kwestie, zoals jij lijkt te hebben?

Het is teveel gedoe om je er druk over te maken. Onthoud alsjeblieft dat...

Vind je niet dat een individu dat het licht heeft gezien de weg zou moeten verlichten voor anderen? Heb je niet een bepaald gevoel van verantwoordelijkheid voor je medemens? Is het niet je plicht de waarheid ‘waar jij toevallig ingerold bent’ met de wereld te delen?

Nee. Ik kan dat op geen enkele wijze overdragen en jij kunt dat op geen enkele manier kennen.

Ja, maar wil je de wereld om je heen dan niet inspireren?

Inspiratie is een zinloze zaak. Zoveel dingen en mensen inspireren ons, maar de handelingen die voortkomen uit inspiratie zijn nietszeggend. Verloren, wanhopige mensen creëren een markt voor inspiratie. Ik ben er dus niet in geïnteresseerd om iemand te inspireren. Uiteindelijk zal al het geïnspireerde handelen jou en je soort vernietigen. Dat is een feit!

Bestaat er een manier om dat te voorkomen? Is het leven niet het enige wondermiddel?

Wat wil je voorkomen? Liefde en haat worden in jou geboren. Ik hou er niet van om het op deze manier te zeggen, want liefde en haat zijn niet tegengestelde polen; ze zijn één en hetzelfde ding. Ze zijn meer dan boezemvrienden.

Als je niet krijgt wat je verwacht uit de zogenaamde liefde, dan blijft haat over. Je vindt het misschien niet leuk dat ik het woord 'haat' gebruik, maar het betekent apathie en onverschilligheid naar anderen. Ik geloof dat liefde en haat hetzelfde zijn. Dit vertel ik aan mensen over de hele wereld, waar ik ook kom.

Je brengt ieder jaar vier maanden door in Amerika, vier maanden in India en vier maanden in Zwitserland. Dat komt gevaarlijk dicht in de buurt van het gebruikelijke reisschema van J. Krishnamurti, vind je niet? Hij legt jaar na jaar bijna dezelfde route af.

Ik weet niet waarom *hij* dat doet. Het weer is bij mij verantwoordelijk voor mijn verplaatsingen. Als het warm is in India, ga ik naar Zwitserland. Als het te koud wordt in Zwitserland, ga ik naar Californië en dan weer terug naar India. Ik ben niet langer geïnteresseerd in dit hele J. Krishnamurti gedoe.

Misschien. Maar je moet de hele zaak toch zorgvuldig hebben gadeslagen omdat je er lange tijd deel van hebt uitgemaakt. Iedereen weet van jouw vroegere interesse in J. Krishnamurti en van het feit dat je uiteindelijk met hem brak.

In het begin had hij nog niet de enorme organisatie zoals hij die vandaag de dag heeft. Het was een kleine eenvoudige organisatie die een paar boeken publiceerde. Verder niets. Hij reisde een beetje en hield af en toe openbare informele gesprekken die door een paar vrienden werden georganiseerd. Dat was alles. Maar nu is het een b.v., een groeiindustrie zoals ieder ander bedrijf. Het soort organisatie dat hij nu heeft met wereldwijd onroerend goed, raden van commissarissen, kluizen met verzekerde bandopnamen en mil-

joenen dollars, staat haaks op zijn basislering die inhoudt dat je de waarheid niet kunt organiseren. Hij behoort geen imperium te bouwen uit naam van spiritualisme.

Heb je ooit een van de 'Godmensen' van India ontmoet? Je weet wel, de beroemdheden die veel geld verdienen met de handel in heiligheid?

Nee, ik ben nooit van de een naar de ander gehold. Een paar van hen heb ik tijdens mijn reizen een paar minuten ontmoet, verder niets. Ik heb alles over mezelf geleerd. Zowel de seculiere als de spirituele denkscholen irriteren me. Daarom interesseren mij de goeroes en Godmensen helemaal niet. We hebben ze geëxporteerd naar de Verenigde Staten en Europa. Ze hebben ook hun eigen...

Ja, dominee Moon, Jim Jones, schurken bij de vleet...

En nu is er ook een andere Jones: Da Jones, dat betekent: 'degene die geeft' in het *Sanskriet*. Iedere oplichterij is daar welkom, of die nu uit Indonesië, Japan, India of Nepal komt. Als ze populair genoeg worden in het westen en genoeg opzien baren, dan brengen we ze terug naar India. Je kunt het vergelijken met hoe Indiase vrouwen *saris* meenemen uit het westen om ze hier te dragen. Ze betalen daar drie keer zoveel!

Heb je ooit Maharishi Yogi ontmoet in Zwitserland?

Nee, nooit.

Als je hier in India bent, hou je je dan op de hoogte van wat er zich hier op politiek of spiritueel gebied afspeelt? Er is toch een eeuwenoude spirituele traditie.

Ik verlaat mijn kamer nooit, dus ik weet het niet. Ik hou geen voeling met wat er hier in India allemaal gebeurt. Ik geef niet om de kranten hier, dus ik lees ze niet. De huidige Indiase gebeurtenissen interesseren mij niet, begrijp je, omdat, wat er hier ook gebeurt, het de wereld niet echt beïnvloedt. India is niet bij machte om de wereld te beïnvloeden. Alhoewel er geen betrouwbare manier bestaat om meningen in spirituele, politieke of andere in te delen, zou je dit toch een politiek standpunt kunnen noemen.

Hoe kan India richting geven aan de wereld of die beïnvloeden? India heeft noch de macht, noch het morele aanzien. De spiritualiteit waar jij aanspraak op maakt, is niet echt zichtbaar in het dagelijks leven van het land. Je moet de wereld laten zien dat de eenheid van het leven – wat eeuwenlang is gepredikt – werkt in het dagelijks leven van dit land, in het leven van individuen. Dat is moeilijk.

Niemand is geïnteresseerd in wat India zegt of doet. Het heeft niet het noodzakelijke aanzien om de wereldgebeurtenissen te beïnvloeden. Het enige waar de rest van de wereld ten aanzien van India in geïnteresseerd is, is de vraag: 'Wat zal er gebeuren met haar miljoenen en miljoenen mensen?' Welke richting, welke kant zal India opgaan? Verder niets.

Kan een beweging als het marxisme een bijdrage leveren? Het heeft op haar eigen manier spirituele inhoud. Het lijkt te kijken vanuit een breder, minder archaisch referentiekader.

Het marxisme heeft als religie gefaald. Zelfs het maoïsme is dood. Zelfs de marxistische landen zijn nu op zoek naar een nieuwe God. Ze hebben het vertrouwen in de mens verloren en zijn weer op zoek naar een nieuwe God, een

nieuwe kerk, een nieuwe bijbel, een nieuwe priester. De zoektocht naar een ander soort vrijheid is begonnen.

Maar het hindoeïsme staat een grote vrijheid toe. Het was nooit een conservatieve religie zoals het christendom, de islam of het marxisme.

Het enige verschil tussen oost en west is het verschil in onze religies. Het christendom heeft niet zulke vreemde types voortgebracht als wij in dit land hebben gedaan. Religie is hier een individuele aangelegenheid. Iedereen hier is zijn eigen winkel begonnen en verkoopt zijn eigen waar. Daarom hebben wij hier de verscheidenheid, die het westen ontbreekt. Deze verscheidenheid is het meest aantrekkelijke deel van ons zogenaamde religieuze erfgoed.

Het hindoeïsme is geen religie. Het is een combinatie en een warboel van vele dingen. Het eigenlijke woord 'Hindu' komt van een verloren gegaan woord, niet uit het Sanskriet, dat niet langer wordt gebruikt. Je weet daar helemaal niets van. De Arische indringers die de brahmaanse sociale structuur opzetten, zagen dat de oorspronkelijke Indiërs een donkere teint hadden en noemden hun religie 'de religie van de zwarte': 'hindu'. De geleerden en *pundits* zullen mijn interpretatie waarschijnlijk niet leuk vinden, maar ze is correct en een historisch feit.

Nogmaals, ik herhaal: het hindoeïsme is geen religie in de gebruikelijke zin; het is net een straat met honderden winkels.

Bedoel je de seksshop van Rajneesh naast de bewustzijnswinkel van J. Krishnamurti, die weer naast de meditatiewinkel van Maharishi staat, naast de toverwinkel van Sai Baba van hier naast, die weer naast...

Ze zijn in de kern allemaal hetzelfde, exact hetzelfde. Ze beweren elk dat hun waar het beste is dat je op de markt kunt vinden. Sommige producten, zoals *Pears* zeep, zijn zolang op de markt dat mensen ze zijn gaan kennen en beschouwen als beter dan anderen en erop zijn gaan vertrouwen. Als een bepaald product al lange tijd bestaat, betekent dat niet erg veel.

Wat is jouw mening over de Indiase entertainmentindustrie? Ze zeggen dat de meesten van jouw volgelingen uit deze industrie komen.

Alles in dit land is entertainment. De politici gedijen op de onnozelheid van de mens. Religies gedijen op de lichtgelovigheid van anderen. We zijn verdomde dwazen, begrijp je. Meer is het niet.

Met een dergelijke mening over de mensheid zul je wel geen hoge verwachtingen hebben over de toekomst van ons ras...

Ik denk niet dat het beter zal worden voor de mens.

Maar de ongelooflijke vooruitgang van de technologie, vooral in het westen in de laatste honderd jaar, voorspelt toch zeker veel goeds voor de mens.

Dat is waar. Maar dat komt door de industriële revolutie. Landen als Rusland, Amerika en andere westerse naties hebben voordeel getrokken uit de industriële revolutie door technologie te ontwikkelen.

De mens lijkt de laatste honderd jaar meer vooruitgang te hebben geboekt dan in de voorgaande vier miljard jaren.

Dat is precies wat ik zeg. Het is vanwege de industriële revolutie dat ingrijpende veranderingen als een storm over de wereld razen. Wat voor effect deze veranderingen zullen hebben, weet niemand. Het regime van de wetenschap en technologie is al aan het verslappen...

Waar denk je dat dit alles ons zal brengen?

Waarom zou het ons ergens moeten brengen? Waarom? Waarvoor? 'Vooruitgang' betekent 'oprukken in vijandelijk gebied'. Je hoopt er op dat ongebreidelde vooruitgang een oplossing zal brengen voor onze problemen. Als het zo scherp omlijnd was, dan zouden we net zo goed computers kunnen programmeren en kijken wat die te zeggen hebben over onze toekomst en onze bestemming.

Maar als we niet meer zijn dan het totaal van ons verleden, dan wordt het voorspellen makkelijk en accuraat...

Dat zal ons geen garantie geven over waar de toekomst heengaat.

Nee, we hebben geen zeggenschap over onze toekomst.

Er gebeurt iets onverwachts en onvoorspelbaars en de hele loop van gebeurtenissen wordt opeens veranderd. We nemen het als vanzelfsprekend aan dat we het leven kunnen sturen in de richting die we willen, maar er bestaat geen garantie dat we daar ook in zullen slagen. Gebeurtenissen bestaan in feite onafhankelijk van elkaar. Wij verbinden ze aan elkaar. We hebben een filosofisch gedachtebouwsel gemaakt, maar dat houdt niet in dat er een patroon in alles, of een doel voor alles is. Noch betekent het dat alles is voorbeschikt.

Maar hoe zit het met hoop? De mens leeft toch op hoop?

De mens heeft altijd geleefd met hoop en zal waarschijnlijk sterven met hoop. Gezien in het licht van de enorme destructieve kracht die hij nu tot zijn beschikking heeft, zal hij waarschijnlijk proberen om iedere andere levensvorm met zich mee te slepen als hij verdwijnt. Dit is niet mijn liedje van het Laatste Oordeel, maar wanneer je realistisch kijkt naar onze toestand dan lijkt dit ons aller lot, of je het nu leuk vindt of niet. Je hebt het bij het verkeerde eind als je denkt of hoopt dat we de menselijke geschiedenis op een ander spoor kunnen zetten. We moeten worden gered van die verlossers die beloven dat het duizendjarige rijk niet veraf is.

Hoe kun jij helpen het te redden?

Het 'hoe' creëert een nieuwe verlosser.

Ja, maar bestaat er een andere manier om de koers te veranderen, anders dan door middel van het spirituele?

Allereerst, het leven op te delen in het materiële en het spirituele heeft voor mij geen enkele betekenis, begrijp je. Al die lariekoek over het spirituele leven komt voort uit de aanname dat er een geest is, die een eigen onafhankelijk bestaan heeft. Die aanname is onzin.

Hoe zit het dan met het idee dat het lichaam wordt vernietigd, maar dat de geest blijft leven?

Het is maar een overtuiging. Het heeft helemaal geen betekenis. Ik kan op geen enkele manier deze zekerheid op jou overdragen. Er is niets dat verrijst of reïncarneert nadat ik

ben gestorven. Het heeft voor jou geen zin om te speculeren over het hiernamaals.

Het lichaam zelf lijkt een soort onsterfelijkheid te zoeken door voortplanting.

Dat is de aard van het leven. Het verlangen om te overleven en de behoefte aan voortplanting is inherent aan de aard van het leven. Jouw seksualiteit, jouw nageslacht, jouw gezinssamenstelling en dergelijke, zijn een verlengstuk van deze natuurlijke drang om te overleven en je voort te planten.

Dus als je doodgaat dan is het afgelopen met je ...?

Als dit lichaam is begraven en de mensen geen herinneringen meer aan mij hebben, dan ben ik daarmee ten einde gekomen.

Sommige van jouw volgelingen willen jouw as verstrooien...

Waarvoor? Mensen vragen mij heel vaak: 'Laat je geen instructies achter wat we met jouw lichaam moeten doen?' Wat maakt het uit! Wie wil er nu instructies achterlaten? Het lichaam gaat stinken en wordt een last voor de samenleving... Het is niet mijn probleem, maar dat van de samenleving. Ik bevind me al in de hel, ik hoef niet te sterven om die te bereiken.

Je hebt ergens een gezin, niet waar?

Twee van mijn dochters zitten in Hyderabad. Eén van mijn zonen, Vasant, is onlangs overleden aan kanker. De andere jongen is jonger en is geboren in Amerika. Hij werkt daar

nu als elektronisch ingenieur. Ik zie hem af en toe als ik de Verenigde Staten bezoek. Ik heb niet veel contact met mijn gezin. Ze komen mij soms bezoeken. Dat is alles. Ik heb geen emotionele band met hen of met wie dan ook. Zelfs niet met Valentine, de oude Zwitserse dame met wie ik de laatste twintig jaar samenleef. Ik denk dat ik trouwens geen enkele emotionele band heb met wie dan ook.

Heb je ooit een emotionele band gehad met iemand?

Ik weet het niet. Waarschijnlijk niet. Zelfs niet met mijn vrouw met wie ik twintig jaar geleefd heb. Ik weet werkelijk niet wat voor soort banden men zou moeten hebben.

Heb je nooit overweldigende gevoelens gehad naar een ander mens, man of vrouw?

Wat mij het meest heeft achtervolgd, was het vinden van een antwoord op mijn vraag. Dat was voor mij belangrijker dan wat dan ook. Wat zat er achter de abstracties die deze mensen, inclusief J. Krishnamurti, mij voorspiegelden? Als er niets is, hoe hebben ze dan al deze ellende in de wereld laten ontstaan? Ik begreep dat je jezelf en anderen voor de gek kunt houden, maar ik wilde een antwoord. Ik heb nooit een antwoord gekregen; de vraag brandde gewoon zichzelf op.

Dat betekent niet dat ik verlicht ben, of dat ik de waarheid ken. Degenen die dergelijke dingen hebben beweerd, hebben zichzelf en anderen voor de gek gehouden. Ze hebben het allemaal bij het verkeerde eind. Het is niet zo dat ik superieur ben aan hen of zo, maar het is alleen zo dat zij dingen beweren die helemaal geen feitelijke basis hebben. Dat was en is mijn zekerheid. Niets in de wereld kan mij

van iets anders overtuigen. Dus ben ik niet in conflict met de machtsstructuur. Ik ben er niet in geïnteresseerd om iemand iets af te nemen.

Wij bespeuren een soort afstandelijkheid of desinteresse bij jou. Heb je je nooit laten meeslepen door iets, laten we zeggen door een mooie vrouw, een mooie zonsondergang of een mooi muziekstuk? Heeft niets je ooit volledig zo overdonderd, waardoor je het gevoel kreeg om alles achter je te laten en naar ik weet niet waar naartoe te gaan...?

Wat ik verder ook geweest of niet geweest ben, in dat opzicht ben ik nooit een romanticus geweest. Voor mij is dat allemaal romantiek. Romantiek is niet mijn werkelijkheid. Niets heeft of zal mij ooit van mijn stuk brengen. Het is ook niet zo dat ik het tegendeel van een romanticus ben; een verstandig mens. Het is het onderdeel verstand in mij dat tegen zichzelf in opstand kwam. Ik ben niet tegen de ratio of a-rationeel, maar onrationeel. Je kunt een rationele conclusie trekken uit wat ik zeg of doe, maar dat is iets *van jou* en niet van mij. Ik ben niet geïnteresseerd in iemands zoektocht naar geluk, romantiek of ontsnapping...

Het zou meer kunnen zijn dan alleen maar romantiek. Het zou zelfverzaking kunnen zijn, of een krankzinnige, dolle, bangstigende, prachtige, spirituele of seksuele ervaring.

Er is bij mij geen sprake van ervaring, dus hoe kunnen deze dramatische, gekke ervaringen er dan zijn? Ik kan mij op geen enkele manier scheiden van gebeurtenissen; de gebeurtenis en ik zijn een en hetzelfde. Ik weet zeker dat je niet wil dat ik grove dingen zeg aangaande seks. Seks is alleen maar een bevrijding van spanning. Ik romantiseer absoluut niet over dit soort zaken. Zoals ik eens tegen mijn

vrouw zei: 'Kom niet met liefde of intimiteit bij mij aan zetten; het is seks, dat ons samenhoudt. Mijn probleem is dat ik op de een of andere manier niet kan vrijen met een andere vrouw. Dat is mijn probleem. Ik kan op geen enkele manier dit probleem oplossen.' Ik weet niet of het voor jou enige betekenis heeft wat ik allemaal zeg. Al dat gepraat over liefde heeft me nooit iets gezegd. En daarmee komt deze obsessie voor seks ten einde.

Maar op een bepaald moment heb je daadwerkelijk de liefde bedreven met een andere vrouw...

Ja, maar dat was een situatie die niet door mij tot stand was gebracht. Ik zal niet zeggen dat ik werd verleid. Het maakt niet uit of je iemand anders verleidt of dat je zelf wordt verleid; het gaat erom dat je het deed. Het was niet *die* persoon, die er verantwoordelijk voor was. Ik was er zelf verantwoordelijk voor. In dit geval was er een vreemd soort, vanzelf tot stand gekomen, erotiek bij betrokken.

Hoe kun je dat zeggen?

Ik *gebruikte* die persoon. Het is een vreselijke zaak om iemand te gebruiken voor je eigen plezier. Of je nu een idee, een concept, een drug, een persoon of iets anders gebruikt, je kunt geen genot vinden zonder iets anders *te gebruiken*. Dit deed mij walgen. Waar lach je om? Dit is mijn leven, of het je bevalt of niet.

Maar ik ben er niet geïnteresseerd in om wie dan ook te gebruiken, te beïnvloeden of te veranderen. Dit is een uitzetting over wie *ik* ben, hoe *ik* leefde en meer niet. Dit zal niet van enorme waarde voor de mensheid zijn en zou niet moeten worden bewaard voor het nageslacht. Ik geloof

niet in nageslacht. *Ik heb geen leer*. Er valt *niets* te bewaren. Een leer verspreiden veronderstelt dat er iets kan worden gebruikt om verandering tot stand te brengen. Het spijt me.. Ik heb geen leer, alleen maar losse, onsamenhangende zinnen. Het enige wat er is, is jouw interpretatie van ofwel het geschreven, ofwel het gesproken woord, meer niet. De antwoorden die je krijgt, zijn van jou. Ze zijn jouw bezit, niet dat van mij. Om deze reden berust er geen enkel soort copyright op wat ik zeg; nu niet, noch in de toekomst. Ik doe nergens aanspraak op.

Vertel eens U.G., hoe zag jouw jeugd eruit?

Mijn moeder stierf toen ik zeven dagen oud was. Mijn grootouders van moeders zijde verzorgden me. Mijn grootvader was een theosoof. Hij was een welgesteld man en het huis ademde een sterke religieuze atmosfeer uit. Dus, in dat opzicht, maakte J. Krishnamurti ook onderdeel uit van mijn achtergrond. Ze hadden zijn foto aan iedere muur hangen; ik kon hem niet ontwijken. Ik ben niet naar hem toe gegaan om iets te zoeken. Hij maakte gewoon onderdeel uit van mijn achtergrond. Het zou opmerkelijk zijn geweest als ik hem nooit was gaan opzoeken. Mijn probleem was mezelf te bevrijden van de hele achtergrond die mij onderdrukte. Verder niets.

Waar ben je opgegroeid?

Voornamelijk in Madras, bij de Theosofische Vereniging. Ik studeerde aan de universiteit van Madras. Ik woonde het grootste gedeelte van mijn vormende jaren temidden van de theosofen.

Had je vanaf het begin weerstand tegen ze?

Vanaf het eerste begin, op een bepaalde manier. Maar ik ging door met voor mijzelf te zorgen. Ik wilde mij zo graag van mijn verleden bevrijden. Ik deed zo mijn best. Nadat J. Krishnamurti de hele zooi verliet, heb ik uiteindelijk ook met ze gebroken.

Heb je herinneringen aan Annie Besant?

Jazeker! Ze was een opmerkelijke vrouw. Ik ontmoette haar toen ik veertien was. Ik herinner me haar welsprekendheid. Mijn grootvader had nauw contact met Annie Besant. Ze was een instituut. Ik denk dat India alle reden heeft om haar dankbaar te zijn, in meer dan één opzicht. Maar de moderne generatie weet helemaal niets over haar. Noch weten zij veel over Gandhi. Het is moeilijk te zeggen hoeveel mensen hem nu nog herinneren. Die nieuwe film over hem zal waarschijnlijk enige interesse voor zijn leven opwekken.

Wat vind je van Ghandhi's overtuigingen?

Je wilt mijn mening? Ik zal hem vrijelijk geven. Ik heb hem om de een of andere reden nooit gemogen. Misschien had dat te maken met mijn theosofische achtergrond. Boven alles was hij een mengeling van een heilige en een politicus. Ik denk dat hij de enige van allemaal was die, naar eigen zeggen, ergens in geloofde en echt probeerde daar naar te leven. Misschien is hij er niet in geslaagd – hij *is* er niet in geslaagd naar mijn mening – maar het feit dat hij probeerde te leven volgens dat model maakte hem een interessante man. Behalve hij, waren vele anderen behulpzaam bij de bevrijding van India. Hij heeft dit land niets nagelaten. Het is een sentimentele aangelegenheid om ieder jaar op zijn verjaardag lezingen over hem te geven. Hij en zijn

volgelingen spraken onophoudelijk, maar zoals de nieuwe film laat zien, gebruikte hij van begin tot einde geweld.

Maar dat kan je ook zeggen van Christus, Boeddha en Mohammed. Het zijn degenen die na een grote leraar komen die zijn leringen verkeerd toepassen...

Je kunt de stichters en leiders van religies niet van blaam zuiveren. De leringen van al deze leraren en verlossers van de mensheid hebben alleen maar geresulteerd in geweld. Iedereen sprak over vrede en liefde, terwijl hun volgelingen geweld uitoefenden.

Er is iets gek aan de hand met dat hele gedoe. Het was de kloof tussen woord en daad die mij al vroeg waarschuwde dat er iets niet helemaal klopte. Ik voelde dat de leringen verkeerd waren, maar ik was er niet zeker van. Ik kon ze niet zomaar terzijde schuiven, ze geheel uit mijn bewustzijn bannen. Ik kon niets van dat alles aanvaarden vanuit mijn gevoel. Zelfs toen mijn pogingen om het kwijt te raken resulteerden in perioden van christus- en boeddhabewustzijn, was ik nog steeds niet tevreden. Ik wist dat er ergens iets niet *kon* kloppen. Dit was echt een probleem voor me, weet je.

Je verwierpt zaken die op zowel sentimentele als rationele gronden zijn gebaseerd. Wat blijft er over?

Het is als de man die op een tijger rijdt en er vanaf wordt gegooid. De tijger, die zijn eigen snelheid behoudt, gaat verder – ze is verdwenen. Dat is alles. Je kunt niets meer met die tijger doen. Je hebt dus nooit meer angst om een tijger tegen te komen of erop te rijden. Het is voorbij. De tijger is weg.

Dus ik denk dat het voor mij weinig zin heeft om iets te doen voor de samenleving – ze gaat haar eigen gang. Wie heeft het mandaat aan al deze mensen gegeven om de mensheid te redden? Mededogen en liefde zijn twee van hun foefjes.

Heb je ooit die vreemde, oude theosoof Leadbeater ontmoet in je theosofische periode?

Ja, ik heb hem ontmoet. Hij maakte ook deel uit van mijn achtergrond. Hij heeft nooit veel indruk op me gemaakt. Ik ben me ervan bewust dat er geruchten waren dat hij een homoseksueel was. Het maakt mij niet uit; seks is een onderdeel van het leven. Homoseksualiteit, heteroseksualiteit, het komt allemaal op hetzelfde neer. Ik neem geen enkel moreel standpunt in. De samenleving, die al deze psychopaten heeft gecreëerd, heeft de moraal bedacht om zichzelf tegen hen te beschermen. Ik doe niet mee. De samenleving heeft 'heiligen en zondaren' gecreëerd. Ik beschouw ze niet als zodanig.

Wat mij betreft kan er sprake zijn van dwaling, vergissing en zwakheid, maar niet van zonde. Persoonlijk zie ik geen reden waarom we ons zouden moeten bezighouden met de *Bijbel*, de *Koran*, de *Gita* of de *Dhammapada*.⁶ We hebben een staat die wetten heeft op burgerlijk en strafrechtelijk gebied en dat moet voldoende zijn om problemen op te lossen.

⁶ *Dhammapada*: een boeddhistische klassieker die officieel deel uitmaakt van de *Suttapitaka*, een van de drie 'Baskets' die de leringen van de Boeddha bevatten, verzameld rond de derde eeuw v. Chr.

Een computer vraagt zich niet af hoe hij functioneert.

Jij functioneert door heel veel aannamen. De eerste aanname is dat je denkt dat alle mensen precies hetzelfde zijn. Ik beweer dat geen twee individuen aan elkaar gelijk zijn. Met jouw poging om tot de grootste gemene deler te komen, hinder je jezelf.

We willen als wetenschappers ontdekken of er iets unieks schuilt achter de schijnbare overeenkomsten in mensen. We zijn geïnteresseerd in de ongelijkheid en de uitzonderingen in de mens. De yogi's en de religieuze leiders lijken ons werkelijk uitzonderlijke en unieke personen. We willen hen, en jou, bestuderen.

Heb je geen andere manier om erachter te komen dan naar deze yogi's en uitkeringsgerechtigden te gaan die hun waren aan de man brengen op de markt? Deze tweederangs mensen onderwerpen zich misschien wel aan jouw nauwkeurig onderzoek, maar de ware, als er al een bestaat, zal zich nooit onderwerpen aan jouw testen. Dit zal een heel groot probleem voor je worden. Je zult geen J. Krishnamurti, een Sai Baba of een Mukthananda vinden die wil

meewerken. Degenen die je wel kunt krijgen als proefkoning zijn per dozijn goedkoper.

Maar hoe moeten we dan de basis van innerlijke transformatie vinden?

Ik weet het niet. Maar ik raad je wel aan om geen geloof te hechten aan wat deze mensen beweren. Alles moet worden getoetst.

Dat is precies waarom het gaat; we proberen een manier te vinden om hun geloofwaardigheid op een wetenschappelijke basis te testen.

Ik ben bang dat je een afschuwelijke fout maakt door zelfs maar met de gedachte te spelen om enige aandacht te schenken aan wat deze mensen hebben beweerd.

Het enige wat we hebben om mee te werken zijn de statistieken en gegevens over wat wij de 'normale toestand' noemen, meer niet.

De antwoorden op dit probleem, zoals bij al je problemen, moeten van *jou* komen en niet van deze yogi's en mediterende types. Je maakt daar mogelijk een enorme fout mee. Dit is wat ik de westerse psychologen ook vertel. Je bent niet objectief inzake de gegevens en de kennis die je verzamelt. Jouw voortdurende interpretatie van gegevens betekent dat je verbonden bent met wat je bestudeert; er is geen afgescheiden entiteit. Degene die interpreteert, is van het grootste belang.

Maar natuurlijk is het mogelijk en noodzakelijk om de mens te bestuderen...

Hij moet eerst zichzelf begrijpen. Zullen de gegevens en de kennis – en de theorieën die je daaruit afleidt – jou in dit opzicht helpen? Vanuit het standpunt van kennis bekeken, bestaat er geen enkele manier om jezelf te begrijpen. De computer vraagt zichzelf nooit af: 'Hoe functioneer ik nu?' Jezelf werkelijk begrijpen, vereist niet alleen een opeenstapeling van gegevens, maar een kwantumsprong. Ik gebruik graag het voorbeeld van Newton's fysica. Binnen het kader van Newton werken dingen op een bepaalde manier. Uiteindelijk komt er een andere wetenschapper aanzetten die de aannamen van Newton kan weerleggen en zodoende in staat is om een hele nieuwe dimensie van fysica te ontwaren. Net zoals de principes van Newton een dwangbuis werden die het creatieve denken smoorden, zo zullen ook jouw gegevens over het unieke van de mens eens jouw zicht op dingen in de weg staan, inclusief het zicht op jezelf.

Ik gebruik graag het voorbeeld van Picasso. Hij had hetzelfde probleem. Hij wilde nieuwe gebieden ontdekken en nieuwe technieken vinden. Hij bereikte een doorbraak en stond uiteindelijk model voor anderen. Hele slechte kunstenaars imiteren nu zijn stijl. Dus eens zal de fysica van Einstein plaats moeten maken voor een nieuw kennissysteem. Ik denk dat de natuur een uniek individu probeert te creëren op ieder moment dat er iets gecreëerd wordt. De natuur lijkt niets als model te gebruiken. Als het eenmaal een uniek individu vervolmaakt heeft, dan wordt dat individu uit het evolutionaire proces gegooid en is het verder niet van belang voor de natuur.

Daarom is het zo dat, wat ik ook ben en wat ik ook zeg, niet gekopieerd kan worden door een ander. Daarom is het niet van maatschappelijk belang dat ik niet in staat ben tot overdracht. De natuur kan me niet gebruiken en de

samenleving ook niet. Door Jezus, Boeddha of Krishna als voorbeelden te gebruiken, hebben we de mogelijkheid vernietigd om de natuur unieke individuen te laten voortbrengen. Degenen die hebben aangeraden dat je je eigen natuurlijke uniek-zijn moet vergeten en als een ander moet worden – hoe heilig die andere persoon ook mag zijn – hebben je op het verkeerde spoor gezet. Net als de blinde die de blinde leidt.

Als je te maken krijgt met die yogi's en schijnheiligen dan is het eerste waar je de fout in gaat dat je probeert de manier waarop zij functioneren in verband te brengen met de manier waarop jij functioneert.

Wat zij beschrijven zou wel eens helemaal niet verwant kunnen zijn aan de manier waarop jij functioneert. Uniek-zijn is niet iets dat kan worden geproduceerd in een fabriek. De samenleving is alleen maar geïnteresseerd in het handhaven van haar *status quo* en heeft al deze zogenaamde speciale individuen voortgebracht zodat je voorbeelden zult hebben, die je kunt volgen. Je wilt als die jongen zijn – de heilige, de verlosser, de revolutionair – maar dat is een onmogelijkheid. Jouw samenleving, die alleen maar geïnteresseerd is in het afleveren van kopieën van acceptabele voorbeelden, wordt bedreigd door echte individualiteit omdat die haar continuïteit bedreigt. Een werkelijk uniek mens, dat geen cultureel referentiepunt heeft, zal nooit weten dat hij uniek is.

Maar is het niet mogelijk dat juist de aanwezigheid van een uniek mens, een volledig tot bloei gekomen individu, anderen een beetje kan helpen? Niet in de zin van een voorbeeld geven, maar meer om verandering en uniek-zijn in anderen teweeg te brengen?

Ik zeg van niet. Omdat het unieke individu zichzelf niet kan reproduceren, zowel fysiek als spiritueel, dankt de natuur hem als onbruikbaar af. De natuur is alleen maar geïnteresseerd in voortplanten en het van tijd tot tijd voortbrengen van een 'aardige vent' of uniek exemplaar. Dit exemplaar, dat niet in staat is zichzelf te reproduceren, heeft afgedaan voor de evolutie en is er niet geïnteresseerd in om van zichzelf een voorbeeld te maken voor anderen. Dat is alles wat ik zeg.

Maar denk je niet dat het voortbrengen van uniek-zijn door de natuur, tegelijkertijd het bloeien van uniek-zijn is voor het individu?

Dat zal gebeuren in individuen die zich, door geluk of toeval, hebben weten te bevrijden van de last van het hele verleden. Als de complete collectieve kennis en ervaring van de mens eruit is gegooid, dan blijft er een oorspronkelijke oerstaat over. Een dergelijk individu is geheel onbruikbaar voor de samenleving. Zoals een schaduwrijke boom, kan ook dit individu schaduw geven, maar hij kan zich er nooit van bewust zijn dat hij dat doet. Als je onder een boom zit, kan er een kokosnoot op je hoofd vallen; er is een gevaar aan verbonden. Hierdoor kan de samenleving zich door dit individu bedreigd voelen. Deze samenleving kan, door de manier waarop ze georganiseerd is, geen gebruik maken van een dergelijk mens.

Ik geloof niet in *lokasamgraha*, het helpen van de mensheid, in mededogen voor de lijdende wereld, in een klein beetje van het zware karma van de wereld opheffen en al dat soort zaken. Niemand heeft mij aangesteld als redder van de mensheid.

Dus jij beweert, zeg mij als het niet zo is, dat geen enkele wetenschappelijke, yoga of meditatieve benadering enige verwantschap heeft met het uniek-zijn en de vrijheid waarover jij spreekt. Mag ik het zo zeggen?

Ik zal je daar een verhaal over vertellen. Toen ik jong was, beoefende ik zeven jaar lang yoga in de Himalaya met Sivananda Saraswati. Het hielp niets, dus ik hield ermee op. Na mijn 'calamiteit' in 1967 had ik het gevoel dat mijn lichaam de enorme uitbarstingen van energie die bij mij plaatsvonden, niet kon verdragen. Dus ik ging in beraad bij een vriend, Sri Desikachar, die yoga leraar was. Hij zei: 'Ik weet niet of ik je kan helpen. Misschien dat mijn vader (Dr. Krishnama-charya van Madras) je kan helpen.' En dus beoefende ik bepaalde yoga technieken voor een tweede keer. Maar ik kwam er al snel achter dat het hele yoga gedoe haaks staat op de natuurlijke wijze waarop het lichaam functioneert. Ik probeerde dat met hen te bespreken. Maar wat ik zei, sloot niet aan bij Patanjali's *Yoga Sutras*⁷, dus we konden hierover niet communiceren. Uiteindelijk vertelde ik hem dat ik mijn yogaoefeningen wilde opgeven. Wanneer het organisme zichzelf eenmaal heeft bevrijd van de wurggreep van het denken, dan zal alles wat je doet om vrede en harmonie bij je teweeg te brengen alleen maar disharmonie en geweld creëren. Het is alsof je oorlog gebruikt om vrede te creëren in een vredige wereld. Als de zoektocht vanzelf eindigt dan komt deze, als het ware, met een Big Bang ten einde. En dan is vrede iets dat niet kan worden beoefend of geleerd.

Ik denk niet dat we echt geïnteresseerd zijn in een dergelijke Big Bang. We willen wat wijsheid, wat helderheid...

⁷ Patanjali's *Yoga Sutras*: Patanjali schreef dit werk in de tweede eeuw v. Chr. Het beschrijft methoden die kunnen leiden tot bevrijding en het werk wordt beschouwd als een klassieke yogatekst.

Met andere woorden: een hongerige man is tevreden met de kruimels die hem worden toegeworpen. Maar al snel wil hij een heel brood en dat wordt hem beloofd door de leveranciers van heiligheid op de markt. Het is geen kwestie van de honger bevredigen; de honger moet verdwijnen zonder bevrediging te kennen. De honger, en het zoeken wat dat met zich meebrengt, is het probleem.

Als je het denkbeeldige model van de vrome en de heilige mens laat varen, hou je de natuurlijke biologische ordening over. Het scheiding brengende denken, dat lang geleden in het bewustzijn van de mens geïntroduceerd werd, heeft de gewelddadige wereld geschapen en zal de mens en de rest van het leven op deze planeet op het randje van vernietiging brengen. Maar biologisch gezien bevat iedere cel de wijsheid om modellen en patronen te vermijden en, enkel en alleen uit het motief om te overleven, samen te werken met de cel ernaast. Het is uit angst voor vernietiging dat de mens, net zoals de cellen van zijn lichaam, zal leren om samen te werken en niet uit liefde of mededogen.

Zit er achter dit biologisch samenwerken en het tot bloei komen van de individualiteit niet een of ander bovenzinnelijk iets dat naar buiten wil komen...?

Ik denk van niet. Het is zeer individualistisch, niet in gebruikelijke zin zoals bepaald door de cultuur, maar op een andere manier. De besturing van het lichaam door het denken heeft de mogelijkheid vernietigd om mensen te laten uitgroeien tot volledige mensen, dat is alles. Je kunt het nu heersende idee dat bewustzijn kan helpen om een kwalitatieve verandering in jou tot stand te brengen, overboord gooien. De natuur probeert een uniek individu te creëren; het potentieel zit al in je. Maar de mensheid kwam op een

bepaald moment op het verkeerde spoor en er lijkt geen uitweg te zijn.

Met betrekking tot het opbloeien van de individualiteit blijft de vraag zich voordoen: 'Waarom ik niet?'

Vergeet het gewoon, je maakt geen schijn van kans. Je kunt niets doen. Ik weet niet wat ik je moet adviseren te doen; je zit vast. Misschien komen genetici en microbiologen met de antwoorden. Ik kan je verzekeren dat de handel in heiligheid je volstrekt niet kan helpen. En verder, als de staat de middelen tot genetische manipulatie in handen krijgt, dan zal die het gebruiken om de laatste restjes vrijheid van de mens te ontnemen. Dat zal dan *werkelijk* het einde betekenen.

Ik kan hier, opnieuw, de vergelijking met de computer gebruiken. Zij, de computers, zijn nu zo geavanceerd dat ze kunnen denken en zichzelf kunnen corrigeren. Misschien hoeven we ze op een dag alleen maar aan te zetten en hun advies op te volgen. Als je jouw lichaam zou kunnen laten functioneren als een computer, dan heb je het te pakken. De buitengewone intelligentie van het biologische organisme is alles wat noodzakelijk is om goed te leven, maar wij verstoren steeds weer haar natuurlijke werking door te denken. Jouw 'natuurlijke' lichamelijke computer is al geprogrammeerd, ingeplugd en ingeschakeld! Je hoeft helemaal niets te doen! We zijn ver verwijderd van deze oerstaat. Weet je, je wordt op de een of andere wijze als door de bliksem geraakt en je brandt geheel op. Vanaf dat moment is deze mens noch zondaar, noch heilige; hij bevindt zich ver buiten het raamwerk van de samenleving.

Dus het enige wat we kunnen oefenen, als ik het zo mag zeggen, is ons nergens mee bemoeien?

Als je probeert aan de kant te gaan staan, houdt dat in dat je wacht tot er iets wonderbaarlijks gaat gebeuren. Een dergelijk wachten belet de mogelijkheid, dat er iets gebeurt. Ik zeg je dit allemaal vanuit mijn eigen ervaring. Negenenvoertig jaar lang zocht ik naar een man die 'U.G.' heet. De hele cultuur zette mij op het verkeerde spoor. Ik probeerde zowel de dode als de levende goeroes. Uiteindelijk realiseerde ik me dat de zoektocht zinloos was, dat ik zelf de vijand was. Nu is alle kennis, en de zoektocht die ze veroorzaakte, geheel en al uit mijn systeem gegooid.

En je voelt geen verplichting om anderen te helpen om dit te begrijpen...

Het is geen artikel dat geschikt is voor de markt, meneer! Er is alleen maar het afwezig zijn van een onecht verlangen dat er in was gestopt door de samenleving en de cultuur. Het verlangen om jezelf te veranderen en het verlangen om de wereld te veranderen verdwijnen geheel uit het systeem. Ik ben noch asociaal, noch de samenleving dankbaar. Ik voel geen heilige plicht om een bepaalde rol te spelen of mijn medemens te helpen. Dat hele gedoe is allemaal kletspraat.

Dus als je de wereld wil veranderen, hoe nobel dat streven ook is, is dat alleen maar meer egocentrische, egoïstische activiteit. Bedoel je dat?

De mens die probeert zichzelf te bevrijden van de wereld, of van wat hij 'het kwaad' noemt, is eigenlijk de meest zelfzuchtige mens. Het schokkende inzicht dat uiteindelijk bij je gaat dagen, is dat er helemaal niet zoiets dergelijks als 'ego' bestaat! Als dit inzicht tot je komt, spat alles met een enorme kracht uit elkaar. Het is geen ervaring die je kunt

delen met een ander. Het is helemaal geen ervaring: het is een calamiteit waarin zowel de ervaring, als degene die ervaart, tot een einde komen. Een mens in een dergelijke staat probeert niet aan de werkelijkheid te ontsnappen en heeft geen romantische neigingen. Hij koestert geen humanistische ideeën over het redden van de wereld, omdat hij weet dat alles wat gedaan wordt om die te redden alleen maar de natuurlijke orde verstoort. Hij weet dat er niets is dat je kunt doen.

Maar we moeten doorgaan met leven en handelen. Hoe kunnen wij ons een voorstelling maken van een handelen dat niet langer aan de chaos van de samenleving bijdraagt?

Ook dat is gewoon weer een concept. Jouw handelingen en de consequenties van die handelingen vormen één afzonderlijke gebeurtenis. Het is het logische denken in oorzaak en gevolg dat gebeurtenissen een volgorde geeft. Het feit dat er plotseling licht is en het aanzetten van de lichtknop dat 'daaraan vooraf ging', zijn feitelijk één ding, niet twee. Ze verschijnen alleen maar aan jou als twee of meer gebeurtenissen, omdat de tijd een ruimte ertussen heeft gezet. Maar afgezien van het idee over 'tijd' en 'ruimte', bestaan tijd en ruimte zelf helemaal niet.

Schepping en destructie vinden gelijktijdig plaats. De geboorte en de dood van een gedachte vindt gelijktijdig plaats. Daarom blijf ik zeggen dat er helemaal niet zoiets bestaat als de dood. Zelfs het lichaam gaat niet dood; het kan veranderen van vorm maar komt niet volkomen ten einde. Omdat de dood niet werkelijk bestaat, is het voor jou onmogelijk haar te ervaren. Wat je wel ervaart, is de ruimte of leegte die je voelt bij het verdwijnen van iemands 'dode' lichaam. De dood kan nooit ervaren worden en ge-

boorte trouwens ook niet. In jouw natuurlijke staat, waar het lichaam wordt toegestaan te functioneren zonder de bemoeienis van het denken, vinden geboorte en dood continu plaats.

Is er in die natuurlijke staat waarover jij spreekt op enigerlei wijze sprake van psychologische entiteiten, persoonlijkheden, een ego, zelf of identiteit?

Er is geen sprake van een persoon en er is geen ruimte vanbinnen om een zelf te maken. Nadat de continuïteit van het denken is weggeblazen, blijft er alleen een ontkoppelde, onafhankelijke serie van interacties over. Wat in mijn omgeving plaatsvindt, vindt hier vanbinnen plaats. Er is geen scheiding. Wanneer het harnas dat je draagt is weggehaald, zul je een buitengewone gevoeligheid van de zintuigen aantreffen die reageert op de verschillende standen van de maan, de wisseling van de seizoenen en de bewegingen van andere planeten. Er is bij mij geen sprake van een op zichzelf staand, afgescheiden bestaan, er is alleen maar leven zelf, net zoals bij een kwal.

Uit de manier waarop je het beschrijft maak ik op een dat er, na het ineensstorten van de afgescheiden structuur, een radicale verandering in de bron van iemands identiteit plaatsvindt. Blijft er een zelf over na de 'explosie'? Zit het 'ik' alleen in de hersenen...?

Er bestaat geen 'ik'. 'Ik' is de eerste persoon enkelvoud. Het geheel van gedachten, gevoelens, ervaringen en hoop van de mensheid vormen het 'ik'. Het is een product van het verleden. Dat 'ik' staat symbool voor de totaliteit van het menselijke bewustzijn. Net zo, bestaat er alleen maar het woord 'geest', maar er is niet iets dergelijks als 'jouw

geest en mijn geest'. Dus het woord 'geest' heeft ieder van ons gecreëerd om de eenvoudige reden dat hij ieder van ons nodig heeft om zijn continuïteit te behouden. De afgescheiden structuur van wat wij 'geest' noemen, heeft het natuurlijke overlevingsmechanisme van het lichaam zó besmet, dat het onze samenleving tot de grenzen van wat het aan kan heeft gebracht. De waterstofbom is een verlengstuk van de politieman die is aangenomen om mij en mijn bezit te beschermen. Het is niet langer mogelijk om een grens te trekken tussen die twee. Maar het overleven van de afgescheiden structuur staat garant voor de uiteindelijke vernietiging van het fysieke organisme.

Hoe komt het dat jouw woorden niet de één of andere ingrijpende handeling in ons teweegbrengen...?

Elke mogelijkheid die er had kunnen zijn, is al verloren gegaan omdat wat er gezegd is al door jouw oude denkkader is opgenomen en er onderdeel van geworden is. Jouw zogenaamde gevoeligheid in relatie tot wat er gezegd is, gaat niet erg diep; elk obstakel dat er was, is er nog steeds. Sterker nog, het is alleen maar sterker geworden door dit gesprek. Het zelf zal *alles* aanwenden om zichzelf te laten voortbestaan; niets is heilig. Als je echt probeert om dieper te gaan en te vernietigen wat er is, dan is dat alleen maar met het idee en het doel om daar weer wat nieuws bovenop te bouwen.

Waarom neem je dat aan?

Omdat het op die manier werkt.

Laten we nu eens veronderstellen dat ik hier serieus over ben en op de één of andere manier ontdek...

Geen veronderstellingen, alsjeblieft! Wat met mij gebeurde was zonder oorzaak; het gebeurde gewoon. Ondanks al mijn inspanningen, strijd en bedoelingen, overkwam dit mij en *dat is een wonder boven wonder*. Je kunt dit niet laten gebeuren. Je kunt het niet kopiëren want als het je overkomt, komt het geheel onverwachts en gaat het buiten je denken om. Het is helemaal geen ervaring en kan daarom niet gecommuniceerd of overgedragen worden. Het is niet iets dat je kunt delen. Het is zeldzaam vreemd, en dat is alles. Het enige wat je kunt doen, is het in een museum zetten en eraan kijken, maar je kunt het nooit kopiëren of delen.

Het is beangstigend te denken over een leven zonder een centrum, een zelf of een referentiepunt...

Het referentiepunt, het 'ik', kan niet geëlimineerd worden door jouw wil. Uiteindelijk is het jouw genetisch vooraf bepaalde programma, jouw 'script', vrij te zijn van die miserabele genetische bestemming. Het vereist enorme moed om het 'script' weg te gooien. Je moet alles uit de weg ruimen om dat te ontdekken. Jouw probleem is niet hoe je iets van iemand moet krijgen, maar hoe je alles, wat door wie dan ook wordt aangeboden, moet verwerpen. In werkelijkheid is er helemaal geen sprake van een 'hoe'. Dit vereist een dapperheid die voor moed komt, want haar bestaan omvat de gebeurtenis van iets groots – het onmogelijke. Geen enkele cultivering van zachtmoedigheid of moed zal je daarbij van enige hulp kunnen zijn. Er is helemaal niets wat je kunt doen, want deze zaak betreft je gehele wezen en alles wat je zou doen, is fragmentarisch, gedeeltelijk. Je moet hulpeloos zijn...

Als ik hier zit met mijn ogen open, dan bestaan mijn ogen uit mijn gehele wezen. Het is een enorm 'gezichtsveld',

waarbij alles dwars door mij heen gaat. Mijn kijken is zo intens en helder dat mijn ogen nooit knipperen en er is geen ruimte over voor een 'ik' dat kijkt. Alles kijkt naar mij, en niet andersom. Zoals het met mijn ogen is, zo is het ook met andere zintuigen; elk werkt onafhankelijk van de ander. De zintuiglijke reactie, en meer is er niet, wordt niet aangepast, gecensureerd of gecoördineerd, maar wordt met rust gelaten terwijl hij trilt in het lichaam. Er ontstaat een soort coördinatie wanneer het organisme moet functioneren om te overleven en om soepel en mechanisch te werken. Er wordt net genoeg coördinatie toegestaan. Genoeg om te reageren op een bepaalde situatie waarna dingen teruggevallen in hun onafhankelijke, onsamenhangende ritme.

Ga de dingen die ik hier zeg niet interpreteren als 'gelukzaligheid', 'zaligheid' of 'verlichting'. Het is in werkelijkheid een beangstigende, verbijsterende toestand. Het heeft niets te maken met zogenaamde 'mystieke' of 'transcendentale' ervaringen. Ik zie helemaal geen enkele reden waarom er een religieuze of spirituele draai aan gegeven zou moeten worden. Ik beschrijf niets meer dan een eenvoudig, fysiologisch functioneren van het menselijke organisme. Hoewel dit alles niet losstaat van de natuur zal het nooit ingepast kunnen worden in de biologie of in een wetenschappelijke vorm van kennis.

Dus je moet alles verwerpen?

Niet verwerpen. Datgene wat je verwerpt en het verwerpen zelf, zijn van geen betekenis voor de manier waarop jouw organisme op dit moment in werkelijkheid functioneert. Als dat duidelijk gezien wordt, dan blijft er niets over om te verwerpen of om afstand van te doen. Je bent bereid om iets te verwerpen zodat je iets kunt krijgen, dat is alles.

Jouw *Upanishads* zeggen dat dat het doel moet zijn van je innigste en hoogste verlangens, maar ik benadruk daarentegen dat het het verlangen zelf is, dat tot een einde moet komen. Het is de zoektocht zelf, welke nobele gedachten je daarover ook hebt, die je in de war brengt. Vergeet het advies dat je hebt gekregen om je kleinzielige verlangens te beheersen. Als het ultieme verlangen heeft afgedaan, zijn de andere niet langer van belang.

Je zegt, dat wat jou overkomen is niet wetenschappelijk begrepen kan worden. Kan je door bestudering gewone gebeurtenissen, mensen en dingen wel begrijpen?

Nee. De werkelijkheid die jij wilt bestuderen is gefabriceerd door de psyche, of het zelf, en beide ontken ik met klem. Daarom heeft jouw zoektocht naar de realiteit, psychologische authenticiteit en zelfrealisatie voor mij geen betekenis; dat zijn voortbrengselen van bange mensen. De wetenschappelijke methode, niet het zelf, geeft je een referentiepunt zodat je kunt meten of het waar of onwaar is wat ik zeg.

Kijk, ik probeerde alles om een antwoord te vinden op die nooit loslatende gedachte: 'Bestaat er überhaupt iets dergelijks als verlichting, of hebben we ons allemaal voor gek laten houden door abstracties?' Die volslagen frustratie en de complete mislukking om die vraag te beantwoorden, creëerden een enorme kracht. Het eerste deel van mijn leven bracht ik door in de omgeving van theosofen, J. Krishnamurti, yogi's, heiligen, wijsgeren, Ramana Maharshi, de Ramakrishna Orde, kortom; al het gezelschap dat van voordeel zouden kunnen zijn voor iemand die geïnteresseerd is in spirituele zaken. Ik ontdekte voor mijzelf dat het allemaal onecht was; het had helemaal niets te betekenen.

Geheel ontgoocheld door de gehele religieuze traditie uit zowel het oosten als het westen, stortte ik mijzelf op de moderne psychologie, de wetenschap en alles wat de materiële wereld mij verder nog te bieden had. Ik ontdekte voor mijzelf dat het hele idee van geest en psyche onjuist was. Toen ik de materiële wereld bestudeerde en ermee experimenteerde, was ik verbaasd te ontdekken dat er helemaal niet zoiets dergelijks als materie bestaat. Door de spirituele en materiële basis van dingen te ontkennen, kon ik geen kant meer op. Ik begon te zwerven, en er was geen enkele bron die mij een antwoord kon geven. Op een dag begon het mij te dagen hoe kinderachtig het was waar ik mee bezig was en de vraag, die me bijna mijn hele leven niet had losgelaten, brandde op en verdween toen. Daarna waren er geen vragen meer. De dorst verdween geheel zonder geleest te zijn. Antwoorden zijn niet belangrijk. Het belangrijkste is het beëindigen van de vragen. Alhoewel alles opbrandde, is er nog steeds sprake van gloeiende as die zichzelf wil uitdrukken in een natuurlijk ritme. Welk effect dit uitdrukken kan hebben op de samenleving om mij heen, interesseert me niet.

Verklarende woordenlijst

Ahimsa: Geweldloosheid

Asana: Een fysieke yogahouding.

Ashrama: Een centrum voor meditatie of religieuze studie.

Atma: Het zelf. Het innerlijke zelf in tegenstelling tot het empirische zelf dat men ervaart in het dagelijks leven. In de Upanishads en de leer van de advaita vedanta, wordt Atma verondersteld niet te verschillen van Brahman, de ultieme werkelijkheid van het universum.

Avatara: Een Verlosser of wijze.

Bhagavan: Letterlijk: God. Ook gebruikt als aanspreekvorm voor een bevrijd persoon, aangezien dergelijke personen verondersteld worden reïncarnaties van God te zijn.

Chakra: De zenuwvlechten of centra langs de ruggengraat en in het hoofd waarlangs de kundalini (zie beneden) wordt geleid.

Goeroe: een leraar, in het bijzonder die van het spirituele soort.

Japa: Lett. Mompelen of fluisteren. Een gemompeld gebed bestaande uit het reciteren van (en herhalen van) passages uit geschriften of de namen van een godheid.

Jivanmukti: Bevrijding tijdens iemands leven.

Karma: Het resultaat van de handelingen van een mens uit het verleden.

Kundalini: Een vorm van yoga die wordt beoefend in India, voornamelijk in de school van Tantra. Kundalini betekent 'slangenkracht'. Een energie waarvan wordt verondersteld dat die latent aanwezig is in de mens en die zich door middel van controle van de ademhaling en andere middelen kan verplaatsen door de verschillende chakra's, (zie boven)en langs de ruggengraat omhoog gaat, om uiteindelijk verenigd te worden met de universele energie of godheid in de Sahasrara Chakra (de duizend-bladige Lotus) die bovenop het hoofd zit.

Lokasamgraha: Letterlijk: Welzijn van de wereld. De wereld redden.

Mahatma: Letterlijk: Een grote ziel. Een titel voor een spiritueel verlicht mens.

Mantra: Een naam voor God. De goeroe kan de leerling een mantra opgeven waar hij over moet nadenken en die hij ook kan reciteren. (zie: Japa)

Moksha: De ultieme bevrijding.

Mukti: Zie: Moksha

Murti: Vorm. Gedaante. Een afgod in een tempel. Ook een achtervoegsel voor sommigen namen in Zuid-India.

Nirvana: Letterlijk: Uitroeijing. Een Boeddhistische uitdrukking voor het samensmelten van de persoon met Brahman.

Pranayama: Controle van de ademhaling. Een yogaoefening die bestaat uit het gecontroleerd inhaleren, vasthouden en uitademen van lucht.

Puja: Devotioneel ritueel en gebed.

Pundit: Een geleerd man, schriftgeleerde. Wordt ook gebruikt als honorair titel.

Ram nam: Mantra van Rama.

Sadhana: Spirituele oefening.

Samadhi: Diepe, meditatieve toestand van geestvervoering.

Samskara: Psychologische conditionering of geestelijk vormende krachten.

Sanskriet: De klassieke, dode taal van India waar de meeste religieuze en spirituele literatuur in is geschreven.

Savasana: de 'lijk' houding – een van de asana's (zie boven) die bestaat uit het liggen op de rug en het ontspannen van alle ledematen.

Swami: Letterlijk: Meester of heer. Een aanspreekvorm voor spirituele leraren en monniken.

Vedanta: Letterlijk: Het eind van de Veda's. Een filosofie gebaseerd op de Vedanta-Sutra en waar Shankara en Gaudapada hun leer op hebben gebouwd.

Yoga: Letterlijk: Verbinden of vereniging. Een systeem van fysieke en mentale discipline zoals voorgesteld door Patanjali, waarvan wordt geloofd dat beoefening leidt tot bevrijding.

Eerder verschenen bij uitgeverij Samsara

Zoek geen antwoord
Steven Harrison

90-77228-02-0

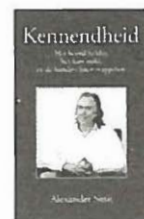
In dit boek verdedigt psycholoog en schrijver Steven Harrison de stelling: 'Waarom levensvragen nergens toe leiden.'

Zoals Het Is
Tony Parsons

90-77228-05-5

Dialogen met Tony Parsons over zijn boek 'Het Open Geheim.'

Kennendheid
Alexander Smit

90-77228-04-7

Een bloemlezing uit het werk van de in 1998 overleden Nederlandse advaita-leraar Alexander Smit.

Ontwaken in de droom
Leo Harong

90-77228-07-1

Een persoonlijk verslag over bewustwording van 'wat is.' Helder en humoristisch.

**Wie zoekt
zal niet vinden**
Ram Tzu

90-77228-01-2

In 100 humoristische beschouwingen worden de 'zoeker', de 'zoektocht' en de 'uitweg' op de hak genomen.

**De structuur van
Zijn**
Roy Whenary

90-77228-12-8

'Dit boek legt in heldere bewoordingen de basis van het spirituele zoeken bloot.'
-Ramesh S. Balsekar-

**Bent u nét zo gelukkig
als uw hond?**
Alan Cohen

90-77228-03-9

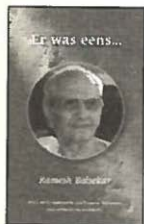
Humoristische cartoons en teksten over een hondje dat in het 'nu' leeft en daarom volslagen gelukkig is.

Niemand hier...
Tony Parsons

90-77228-11-X

Een weergave van dialogen met Tony Parsons, o.a. gehouden in Amsterdam in 2002.

Er was eens...
Ramesh Balsekar

90-77228-14-4

Door middel van verhalen en anekdotes maakt de lezer kennis met het unieke onderricht van de inmiddels 86-jarige **Ramesh Balsekar**.

Eén-zijn in relaties
Steven Harrison

90-77228-10-1

Steven Harrison toont in dit boek aan dat we altijd en overal in relatie zijn. Ongeacht of we dat willen of beseffen.

Eeuwigheid NU!
Francis Lucille

90-77228-13-6

Gesprekken met Francis Lucille over onze 'ware natuur' waaruit zijn eenvoud, warmte en helderheid duidelijk blijken.

Het gelukkige kind
Steven Harrison

90-77228-20-9

'Een imposant boek met verfrissende, nieuwe inzichten over het thema opvoeding'
-Joseph Chilton Pearce-

**Verlichting voor
beginners**
Chuck Hillig

90-77228-09-9

'Chuck Hilligs boek herbergt briljante inzichten. Eén ervan kan je leven al ingrijpend veranderen.'

-Deepak Chopra, M.D.-

**Terug van nooit
weggeweest**
Jan van Delden

90-77228-06-3

Een geheel nieuwe en originele visie op het oude heldendicht van Homerus: de Odyssee. Jan van Delden ziet de reis van Odysseus als een metafoor voor een innerlijke reis naar duurzaam geluk.

Metanoia
Jan Foudraïne

90-77228-25-X

Via de psychiatrie en de psychotherapie komt Jan Foudraïne tot het thema bevrijding, en tot de conclusie dat wat wij de 'persoonlijkheid' noemen, wel eens iets heel anders zou kunnen zijn dan wordt aangenomen.

Onze titels, met een tekstfragment,
kunt u ook zien op onze website:

www.samsarabooks.com

Daar vindt u informatie over de boeken in voorbereiding, de agenda met informatie over lezingen van onze auteurs en kunt u zich opgeven voor onze nieuwsbrief.

Samsara Uitgeverij bv
Herengracht 341
1016 AZ Amsterdam
Telefoon: 020 – 5550366
Fax: 020 – 5550388
E-mail: info@samsarabooks.com

**Ontwaken in
het alledaagse**
Joann Tollifson

90-77228-15-2

Een persoonlijk, ontroerend
verhaal over bewustwording.
Eerlijk, humoristisch en diep-
gaand.

Bewustzijn
Anthony de Mello

90-77228-16-0

De jezuïet Anthony de Mello
vermengt christelijke mystiek
met boeddhistische wijsheid en
komt daarbij tot een prachtige
synthese.

Wijsheid uit het hart
Alan Cohen

90-77228-17-9

Een verhelderend, humoristisch
boek met parabellen, anekdotes,
gedichten en citaten uit verschil-
lende tradities.

Parels voor de ziel
Chuck Hillig

90-77228-18-7

Een verzameling gedachten en
overpeinzingen van de psycho-
therapeut Chuck Hillig waarin
oosterse wijsheid en westerse
psychologie samenkomen.

...Niemand daar
Tony Parsons

90-77228-19-5

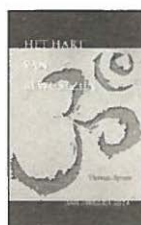
Dialogen met Tony Parsons.
'Er is geen beter of slechter, er
is geen pad en er valt niets te
bereiken. Alles wat verschijnt is
bron.'

De denkbeeldige geest
U.G. Krishnamurti

90-77228-24-1

Informele gesprekken met de
man die werkelijk geen conces-
sies doet en alle spirituele tradi-
ties, als zijnde verzinselen van de
geest, in heldere en duidelijke
bewoordingen van tafel veegt.

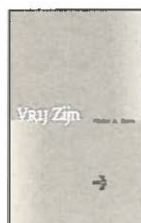

Het hart van bewustzijn
Thomas Byrom

Een vertaling van de
Ashtavakra Gita

90-77228-22-5

Deze tekst is een juweel, en
doorstaat de vergelijking met de
Tao te King, Bhagavad Gita of
de Hart sutra met glans. Zeker
ook door de prachtige, poëtische
vertaling van Byrom.

Vrij zijn
Wolter Keers

90-77228-26-8

Een commentaar op de Ash-
tavakra Samhita. Nu nog even
actueel als toen deze serie le-
zingen, 25 jaar geleden, werd
gehouden. De kernvraag was en
is: 'Wie ben ik?'

Inzicht
*Vingers wijzend naar
de maan*

90-77228-21-7

Een verzameling inspirerende
teksten uitgebracht ter ere van
het eerste lustrum van het
tijdschrift InZicht, met mede-
werking van 16 auteurs die
regelmatig in InZicht schrijven.

Word wat je bent
Alan Watts

90-77228-23-3

Een verzameling teksten van de
pionier van de 'new age' over
uiteenlopende onderwerpen
zoals: taoïsme, boeddhisme,
christendom, hindoeïsme,
psychologie en psychotherapie.

de denkbeeldige geest

Verontrustende gesprekken met U. G. KRISHNAMURTI.

U.G. Krishnamurti, geboren in Zuid-India in 1918 en niet te verwarren met J.K.Krishnamurti, is bekend om het feit dat hij alle dogma's, spirituele tradities, goeroes, religies en filosofieën direct van tafel veegt als zijnde allemaal onzin. Om die reden heeft hij als bijnaam 'de anti-goeroe' gekregen. UG, zoals hij wordt genoemd, geeft geen lezingen en organiseert geen bijeenkomsten. Wel praat hij

met mensen, in zijn woorden 'informeel', wanneer hem dat gevraagd wordt. Enkele van zijn uitspraken zijn:

'Pas als je alle spirituele paden hebt verworpen kun je je eigen pad vinden.'

'Ik heb overal een mening over, van ziekten tot heiligheid, maar mijn mening is niet belangrijker dan die van de werkster.'

'Alle religies beloven je rozen, maar uiteindelijk krijg je alleen maar de doornen.'

'Stop met denken en begin te leven.'

In dit boek staan enkele van die informele gesprekken die in 1983 en 1984 plaatsvonden tussen UG en verschillende vragenstellers in India, Zwitserland en de Verenigde Staten.

